

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmickowski, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa. Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 419 P

Poznań, środa dnia 13 września 1933

Rok XXVIII

Poznań, 12 września.

W stolicy ziem zachodnich

Poznań jest — niepoprawny... Mimo, że dokucza mu „spadek“ finansowy po Powszechnej Wystawie Krajowej „spadek“ nieproporcjonalnie ciężki w porównaniu z ówczesną ofiarą skarbu państwa, mimo to Poznań dźwignął nową wystawę, której na imię: „Przyroda — Zdrowie — Opieka Społeczna“, i radośnie dziś wita przybyłych na nią i na trzy kongresy naukowe rodaków z wszystkich stron kraju. Poznań jest — niepoprawny....

Bo Poznań, któremu, jak całemu społeczeństwu ziem zachodnich, niechętni zwykli zarzucać materializm, ma w gruncie rzeczy instynkt o cechach idealistycznych. I ma Poznań swoją z idealistycznych pobudek rodzącą się ambicję narodową.

Ambicja ta narodowa mówi mu, że Poznań jest stolicą ziem zachodnich zjednoczonego i niepodległego państwa polskiego, stolicą, stojącą na straży wolności i terytorjalnej integralności Polski wobec zachłannych pożądań sąsiada, — i że ta rola Poznania, dominująca a odpowiedzialna, pozostanie i w przyszłości jego udziałem.

Świadomość tej prawdy zobowiązuje; świadomość ta każe Poznaniowi być — niepoprawnym...; świadomość ta dąży za wszelką cenę do tego, by tu, do stolicy ziem zachodnich, przyciągać twórcze elementy z całej Polski, z różnych dziedzin życia, na przegład sił i napięcie nowej energii pracy.

Niech sąsiad patrzy i widzi, czym Poznań jest, czym jest on dla Polski, a Polska dla niego!

Poznań raduje się szczerze zjazdem na wystawę i na kongresy rodaków z całej Polski, tem bardziej, że towarzyszy mu obecność licznych przedstawicieli pobratymczych narodów słowiańskich. Otwieramy im serca i z serca pragniemy, by czuli się dobrze w rdzennie polskiej stolicy ziem zachodnich.

Pamiętamy z czasów Powszechnej Wystawy Krajowej, jak rodacy nasi z innych stron kraju upajali się tą rdzennie polską atmosferą Poznania, jak się w niej krzepili i jaką do ognisk domowych w duszy swej wieźli otuchę. Będziemy szczęśliwi, jeżeli polskość Poznania i tym razem będzie źródłem wzmożenia wiary we własne siły narodu.

Wystawa poświęcona jest zagadnieniom, związanym z przyrodą, zdrowiem i opieką społeczną, — kongresy zaś służą naukom lekarsko - przyrodniczym. Z nauką ściśle łączy się element społeczny, z problemem zdrowia fizycznego — dziedzina wysiłku duchowego, naukowego.

Poznań dla tak ujętej wystawy, stanowiącej niejako ramę wspomnianych kongresów, szczególny ma sentyment i zapał. Czynniki społeczny grał u nas zawsze ważną rolę, ale do przeszłości — niewątpliwie bezpowrotnej — należą czasy niedostatecznego w naszej dziel-

Uroczystości w rocznicę Odsieczy Wiedeńskiej

Odświętna szata stolicy Austrii — Ks. Kardynał - Prymas Hlond celebrował mszę św. na Kahlenbergu — Przemówienie legata papieskiego

Wiedeń. (Tel. wł.) Stolica Austrii przeżywa dziś jeden ze swych wielkich dni. Od wczesnego rana panuje na ulicach niebываły ruch, przyczem oblicza przechodniów są jakieś dziwne wesole i beztroskie, przypominające dawny, przedwojenny Wiedeń.

Największy ruch panuje przed zamkiem, gdzie odbędzie się oficjalna część obchodu. Miasto udekorowane jest bogato flagami.

Gała uroczystości zapoczątkowana została pontyfikalnym nabożeństwem na Kahlenbergu, celebrowanem przez Kardynała-Prymasa ks. dr. Hlonda, w obecności legata Ojca św., prezydenta państwa Miklesa, rządu w komplecie z kanclerzem Dollfussem na czele, oraz kilku innych kardynałów.

Po mszy św. kanclerz Dollfuss złożył w imieniu rządu austriackiego wspaniałą wieniec w kaplicy Sobieskiego.

Wiedeń (Tel. wł.) Na posiedzeniu kongresu Katolików niemieckich, legat papieski kardynał La Fontaine wygłosił po łacinie przemówienie, w którym przedstawił rolę króla Jana III w walce o oswobowienie Wiednia. Papież Innocenty II — powiedział kardynał — przewidując, że księżęta niemieccy wskutek niezgody nie będą w stanie sprostać naporowi nieprzyjaciela, skłonił cesarza Leopolda do zawarcia przymierza z królem Sobieskim. Dowództwo nad sprzymierzonymi aliantami zostało powierzone bohaterowi polskiemu, który wszystkich podniecił do zwycięstwa i zaatakował z chrześcijańską odwagą nieprzyjaciela, łamiąc jego moc. Nie zapominajmy faktu, historycznie stwierdzonego, że król Jan Sobieski przed spełnieniem

swego trudnego zadania ukląkł przed ołtarzem i służył do mszy św.

Zwycięstwo przypisał Sobieski nie sobie, lecz Bogu, intonując w triumfalnym pochodzie przez ulice Wiednia ambrozjańskie „Te Deum“, na znak najgłębszej wdzięczności. Znamienne

jest również, że wysyłając Ojcu św. trofea wojenne, zmienił w duchu chrześcijańskim słowa Cezara: „Veni, vidi, Deus vincit“. Dziś — zakończył kardynał — powinniśmy nasładować słowa Sobieskiego.

Katastrofa samolotu PZL 19 pod Kazaniem

Aparat rozbił się koło miejscowości Czeboksary — Jeden z lotników jest ciężko ranny, a drugi ocalał

Moskwa. (PAT.) Według wiadomości, otrzymanych przez komisariat spr. zagr. w Moskwie samolot polski uległ katastrofie w pobliżu miasta Czeboksary, (90 km. na zachód od Kazania) stolicy czuwaskiej republiki autonomicznej.

Lotnik, prowadzący samolot, przypuszczalnie Lewoniewski, jest ciężko

ranny. Drugi lotnik, prawdopodobnie Filipowicz, wyskoczył ze spadochronem i ocalał.

Katastrofa nastąpiła dziś rano. Sowieckie władze lotnicze wydały zarządzenia ratunkowe. Z Moskwy wylatuje samolot na miejsce katastrofy.

Bliższe szczegóły i powód katastrofy są obecnie wyjaśniane.

Niebываła klęska posuchy w Irlandji

Dublin. (PAT.) Niebываły brak deszczów, trwający w Irlandji od wczesnej wiosny, spowodował nieznaną w tym kraju klęskę posuchy.

Jeziora i rzeki, w których obniżenie poziomu wody nigdy dotychczas nie było obserwowane, gwałtownie wysychają, powodując zanik ciśnienia wody w rezerwuarach i rurach wodociągowych. Woda wysycha również w studniach.

W niektórych miastach używał-

ność wody została zredukowana do dwóch godzin dziennie. To samo zagraża Dublinowi.

Klęska posuchy dotknęła głównie pastwiska oraz pola warzywne. Brak jarzyn odczuwa się coraz silniej. Zjawisko to jest tem bardziej niezwykłe, że Irlandja jest krajem naogół najwilgotniejszym i posiadającym największą ilość opadów atmosferycznych ze wszystkich krajów Europy.

Watykan ratyfikował konkordat z Rzeszą

Niespodzianka dla sfer dyplomatycznych — Zastrzeżenia i warunki Stolicy Apostolskiej

Paryż. (PAT.) Ratyfikacja konkordatu między Rzeszą niemiecką a

Watykanem była, jak twierdzą dzienniki paryskie, wielką niespodzianką dla sfer dyplomatycznych, którym znane były zastrzeżenia Watykanu (podawaliśmy je wczoraj za prasą francuską — red.).

„Paris Soir“ podkreśla, że podpisanie dokumentów ratyfikacyjnych nastąpiło w przyspieszonym tempie, w niedzielę wieczorem, co jest sprzeczne ze zwyczajami dyplomatycznymi, przyjętymi w Watykanie.

Według Ag. Havasa podpisania dokonano wskutek zapewnienia rządu Rzeszy, że w najbliższym czasie zostanie uregulowana zgodnie z tekstem i duchem konkordatu sprawa ochrony katolików w Rzeszy niemieckiej oraz zagwarantowana będzie swoboda stowarzyszeń i wolność prasy katolickiej w zakresie omawiania problemów katolickich.

Berlin. (PAT.) W związku z dokonaniem wymiany dokumentów ratyfikacyjnych konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeszą niemiecką, komunikują urzędowo, że przed ratyfikacją Stolica Apostolska uczyniła rządowi Rzeszy ustne i pisemne przedłożenia, ujęte w szereg punktów a dotyczące interpretacji i dotychczasowego stosowania konkordatu.

Chodzi przede wszystkim o działalność, oraz ochronę organizacji katolickich i swobodne szerzenie w prasie katolickiej zasad religijnych. Rząd Rzeszy wyraził gotowość nawiązania rokowań w wspomnianej kwestji dla osiągnięcia wzajemnego porozumienia.

Manifestacja antyhitlerowska w Paryżu

Znany adwokat Moro Giafferi oskarża Goeringa o podpalenie Reichstagu

Paryż (PAT.) Zebranie protestacyjne przeciw aresztowaniu w Niemczech komunistów, oskarżonych o podpalenie Reichstagu, zgromadziło nieprzeliczone tłumy.

Już w godzinach popołudniowych na ulicach sąsiadujących z salą Wagram, doszło w kilku miejscach do burzliwych zajęć z policją. W jednej z kawiarni komuniści obrzucili policję szklankami i krzesłami. Aresztowano kilkanaście osób.

W zgromadzeniu wzięły udział wszystkie sfery społeczeństwa francuskiego. W sali zawieszono były transparenty z napisami antyhitlerowskimi.

Po kilku przemówieniach wstępnych dłuższy referat wygłosił znany adwokat paryski Moro Giafferi udowadniając, że uwięzieni komuniści są

niewinni, natomiast winę podpalenia Reichstagu ponosi bezwzględnie pruski prezydent min. Goering, któremu pożar ten posłużyć miał za pretekst do prześladowania opozycji. Następnie adwokat Torres udowadniał, że całe śledztwo, jak równie zapowiedziany w Lipsku proces jest parodią sprawiedliwości.

Zabierał jeszcze głos pisarz niemiecki Kisch oraz siostra jednego z aresztowanych Bułgarów pani Dymitrowa, która w gorących słowach dziękowała obu adwokatom za obronę niewinnie prześladowanego i więzionego brata.

Manifestacja przeciągnęła się do późnej nocy. Zebrany tłum usiłował przedostać się przed gmach ambasady niemieckiej, do czego jednak nie dopuściły oddziały policji.

nicy poziomu wiedzy i kultury. I w tej dziedzinie ma Poznań obecnie szlachetną ambicję narodową parcia naprzód, w pierwsze szeregi, czego przykładem twórczy wysiłek tutejszego Związku Lekarzy około zorganizowania kongresów

i działu naukowego wystawy. Organizacja wystawy jako całości jest dziełem czynników kierowniczych Targów Poznańskich.

Oto, co czuje dziś i myśli stolica ziem zachodnich.

Przewrót świata i ewolucja polityczna Polski

III. Kształtowanie się Europy powojennej. Początek kryzysu

W ciągu pierwszych lat powojennych państwa europejskie uważały za swe główne zadanie naprawę szkód, wyrządzonych przez wojnę. Ma się rozumieć, chodziło tu nie tylko o szkody bezpośrednie, o skutki niszczycielskie operacji wojennych, ale także, i to przede wszystkim, o szkody pośrednie, wyrażające się w dezorganizacji życia gospodarczego wszystkich narodów. Ta druga odbudowa była zadaniem o wiele bardziej skomplikowanym od pierwszej, ile że wiązała się z planami politycznymi i przebieg jej był ściśle uzależniony od wyników współpracy państw. Jeżeli w tym dążeniu, do odbudowy gospodarczej świata górował wyraźny plan zapewnienia Stanom Zjednoczonym, Anglii i Niemcom panowania gospodarczego w świecie, to nie znaczy, żeby między temi trzema państwami nie istniało ostre, acz głuche współzawodnictwo.

Rozwój handlu w pierwszych paru latach po wojnie był zbyt anarchiczny, zbyt uzależniony od przypadkowego popytu, a także pod przypadkowej często podażą, ażeby można było na podstawie tych paru lat wyrobić sobie pojęcie o kierunku, w jakim handel dalej rozwijać się będzie. Wszelkie przewidywania opierały się na przypuszczeniu, iż życie gospodarcze świata wróci do łożyska, którem posuwało się naprzód przed wojną, z pewnymi zmianami wprowadzonymi w nie przez wojnę. Takie przewidywania dawały mocną podstawę planowi oddania losów świata w ręce trzech mocarstw najwyższej rozwiniętych przemysłowo i handlowo i najsilniej związanych z polityką żydowską.

Prowadzona w duchu tego planu polityka angielska i amerykańska, która, korzystając z rozpaczy położenia finansowego szeregu państw po wojnie, zaczęła wpływać na ich postępowanie, między innymi, przy pomocy doradców finansowych, nabrała coraz większej pewności siebie. Zwłaszcza Stany Zjednoczone, zdobywszy sobie na skutek wojny pozycję bankiera Europy, zaczęły się przygotowywać do roli gospodarza całego świata.

Po tych pierwszych, anarchicznych latach powojenne życie gospodarcze Europy zaczęło się układać w pewnym, już względnie stałym kierunku. Przypatrując się uważnie temu kierunkowi można było spostrzec, że nie jest to linja, po której to życie rozwijało się w dobie przedwojennej.

Pamiętam, jakie potężne wrażenie zrobiło na mnie już w r. 1923 zestawienie szeregu cyfr handlu międzynarodowego, do którego się zabrałem, podobny wzrostem bezrobocia w Niemczech i w Anglii. Doszedłem wówczas do przekonania, że w dzisiejszym świecie odbywa się proces decentralizacji przemysłu, mający o wiele głębsze przyczyny, niż ostatnia wojna, a tylko przez tę wojnę przyspieszony. Proces ten jest katastrofą dla państw przemysłowo najwyżej rozwiniętych, a więc w Europie dla Niemiec i Anglii.

Niemcy i Anglia — dwa mocarstwa, których zapanowanie w Europie oznaczało zniszczenie Polski. W złowrogię dla naszej przyszłości atmosferze powojennej Europy ta katastrofa gospodarcza przynosiła ulgę, otwierała nowe lepsze widoki. Przyznaję otwarcie, iż zagadnienie przyszłości gospodarczej świata zainteresowało mnie dlatego przedewszystkiem, że widoczny przełom w kierunku rozwoju życia gospodarczego zapowiadał radykalną zmianę w położeniu Polski.

Zmiana ta musiała się przede wszystkim wyrazić w następującym: proces decentralizacji przemysłowej świata, pociągający za sobą poważny upadek handlu międzynarodowego, musi prowadzić do stopniowej emancypacji narodów słabszych gospodarczo, z pod przewagi mocarstw, które dotychczas ześrodkowały u siebie przemysł i handel; to znaczy że rozpoczynający się kryzys prowadzi do gospodarczego wzmocnienia Polski w stosunku do wielkich mocarstw dotychczasowych; to znaczy również, że plan ześrodkowania w paru mocarstwach kierownictwa gospodarczego całego świata staje się fikcją;

posuwający się naprzód upadek gospodarczy Anglii i Niemiec jest jednocześnie ich upadkiem finansowym, co prowadzi do szybkiego zredukowania

środków, którymi te mocarstwa operują w swej polityce zewnętrznej, do zredukowania przede wszystkim ich potęgi militarnej;

ruina handlu międzynarodowego i związanej z nim bankowości jest w ogromnej mierze ruiną światowej potęgi żydostwa; z jednej strony tedy traci ono w dużej mierze to narzędzie, jakim stały się dla niego wielkie mocarstwa, z drugiej zaś — samo staje się uboższem, coraz mniej posiada środków, których używa na bezpośrednio swoje przedsięwzięcia i których sporo zaczęło napływać do Polski w dobie powojennej;

wreszcie za upadkiem handlu międzynarodowego musi iść upadek wielkiej organizacji międzynarodowej — masonerii, która z niego w ogromnej mierze czerpała swe siły i środki, tem samem musi się zmniejszyć nacisk tej organizacji na życie polskie i jej fatalny wpływ na losy naszego narodu.

Sfery kierownicze międzynarodowego handlu, międzynarodowych finansów i międzynarodowej polityki

nie oceniły właściwie kryzysu gospodarczego. Ludzie łatwo stwierdzają prawdę przyjemną, z trudnością zaś dochodzą do stwierdzenia bolesnych. Niepowodzenia w dziedzinie gospodarczej przypisano chwilowemu, przemijającemu kryzysowi, takiemu, jakich już było wiele. Na przyszłość patrzą po dawnemu i nie uważano za potrzebne zmieniać planów, które miały ją przygotować. Nie zmieniła się też w gruncie rzeczy i polityka w stosunku do Polski. Jeżeli nie zachowała ona całkowitego podobieństwa do tej, którą widzieliśmy i odczuwaliśmy w latach bezpośrednio powojennych, nie pochodzi to z jakiejś gruntownej zmiany planów, ale jest wynikiem zmian raczej mimowolnych, do których zmusiły konieczności zmieniającego się życia.

Posuwający się naprzód rozkład ustroju, rozkład życia gospodarczego i politycznego, rozkład potęgi mocarstw sprawia, że rozkłada się i myśl, kierująca ich polityką zewnętrzną.

Dla Polski nie jest to powodem do zmartwienia. Gdy chodzi o nią — myśl ta była licha; lepiej więc, że się rozkłada.

ROMAN DMOWSKI.

Czwarty artykuł Romana Dmowskiego będzie zatytułowany:

„Ameryka“.

„Federacja” prusko-polska?

Rozprawę p. t. „Brandenburgja — Prusy a Polska od r. 1640—1815”, umieszczoną w dziele zbiorowym „Deutschland und Polen”, kończy prof. Otto Hoetzsch z Berlina następującą uwagą: „Bezpośrednie, terytorjalne połączenia Prus Wschodnich z Marchją, a Pomorza pruskiego ze Śląskiem stanowią, jak powiedział Bismarck, ścięgnię państwa pruskiego. Ścięgnię te są obecnie przecięte. Przeciwnością polskiego państwa z południa ku północy i niemieckiego państwa z zachodu na wschód, skrzyżowanie się tych dwóch sprzecznych z sobą tendencji, objawiły się znowu w całej pełni. Cała przyszłość Europy wschodniej zależy od tego, czy ta sprzeczność będzie rozwiązana na innej płaszczyźnie, niż ta, na której ją rozwiązano w wieku XVIII.“

Czyli, mówiąc mniej zawile i uczennie: czy sprzeczność obu zasadniczych tendencji doprowadzi do ponownego rozbioru Polski, czy też nastąpi jakieś wielkie niezłane X. Czy „tertium non datur”? Jesteśmy przekonani, że tak. Wszak już raz owe rozwiązanie zagadnienia, jedynie możliwe dla Polski, dało się obronić przez lat 300 (1466—1772), mimo słabości militarnej państwa i braku sojuszników, gdy tymczasem Niemcy rozstrzygnięciem dla siebie pożądanym, potrafili obronić tylko przez półtora wieku (1772—1920), mimo, że ich przeciwnik był wówczas zdruzgotany, oni sami zaś byli najpotężniejszym na kontynencie naszym mocarstwem, wspartym nadto sojusznikami. Czyż nie wynika z tego, że obecny stan rzeczy bardziej odpowiada konieczności i sprawiedliwości dziejowej, niż ten, do którego dąży Niemcy? Wszak już Ernst Moritz Arndt, niemiecki wieszcz narodowy, w r. 1803 dowodził, że prawo geograficzne Polski do granicy morskiej jest ważniejsze od prawa językowego niemieckich kolonij nadbałtyckich.

Realniejszą wszakże od tych metafizycznych „konieczności dziejowych” i „praw geograficznych” jest ta okoliczność, że mamy obecnie państwo bez porównania potężniejsze, niż w okresie od r. 1466—1772. Oparci o tę siłę i o system przymierzy, coraz umiejętniej rozbudowywany, możemy wierzyć, że rozstrzygnięciem obecne jest definitywne.

Lecz o jakim to innym rozstrzygnięciu myślał Hoetzsch, jeżeli ono nie ma być ani powtórzeniem gwałtu z XVIII. wieku, ani też pogodzeniem się Niemiec z obecnym stanem rzeczy? Na to od Hoetzscha odpowiedzi nie otrzymujemy. W toku rozprawy wspomina on wprawdzie o staraniach wielkiego elektora o koronę polską i o możliwości unji polsko-brandenburskiej, która się wówczas zarysowywała. Ale dodaje zarazem, że rozbiście się tych planów było wielkim szczęściem dla państwa prusko-brandenburskiego.

Kropkę nad „i” stawia Friedrich Schinkel, autor książki „Polen — Preussen und Deutschland”, drukowanej przed dwoma laty we Wrocławiu. Pogodzenie sprzecznych interesów Polski i Niemiec i usunięcie nagromadzonego tu materiału palnego możliwe jest jego zdaniem tylko przez zastosowanie pruskiego systemu — rzekomo — federacyj-

nego. Rosja na swoim terytorjum zasadę tę już zastosowała. Prusy powinny iść za jej przykładem i Polskę zmusić do przystąpienia do federacji, w której Prusy i kultura niemiecka zajmowałyby stanowisko dominujące. Lecz bliższych szczegółów i ta książka nie podaje.

O tem, jak w praktyce wyglądałaby ta „federacja”, dowiadujemy się natomiast z ostatniej rozprawy, umieszczonej w omawianej tu książce zbiorowej „Deutschland und Polen”. Napisał ją p. t. „Zagadnienie nacjonalizmu na wschodzie” profesor uniwersytetu królewskiego Hans Rothfels, któremu, jakżeśmy niedawno czytali w „Myśli Narodowej”, nowe rządy w Niemczech dlatego tylko przebaczyły domieszkę krwi żydowskiej, że jest inwalidą wojennym.

Jakimi atutami rozporządzają Niemcy — według Rothfelsa — na wschodzie? Otóż temi przede wszystkim, że nawet ludność polska w Prusach Wschodnich, na Warmji i w t. zw. Powiślu opowiedziała się w plebiscycie za Prusami. Ani wierne trzymanie się języka polskiego, ani nawet opozycja wobec zarządzeń władz na niwie kościelnej, okazywana przez ludność polską w czasie „kulturkampf”, nie oznacza — zdaniem Rothfelsa — chęci oderwania się od państwa pruskiego. Z faktu, że w czasie wyborów do zgromadzenia weimarskiego w r. 1919, tylko 302.000 na 635.000 uprawnionych do głosowania w tej części dawnych Prus Zachodnich, która jako Pomorze wróciła do Polski, wstrzymało się od oddania głosu, wysnuwa Rothfels ten wniosek, że uświadomieni Polacy i skłaniający się do Polaków Kaszubi w r. 1919 byli w mniejszości.

Taki stan rzeczy daje Prusom — zdaniem autora niemieckiego — prawo do uregulowania spraw wschodnich. Rothfels przypomina, że i „żelazny kanclerz” Bismarck oświadczył się za współzyciem niemiecko-słowiańskim, że skłaniał się do „starszych federalistycznych pomysłów”, wysuwających możliwość stworzenia z Prus i Polski tego samego, czem w basenie Dunaju były Austro-Węgry w r. 1871, w Wersalu, Bismarck domagał się od ówczesnego następcy tronu, aby syna swego, późniejszego cesarza Wilhelma II, kazal uczyć po polsku, przypominając mu, że i wielki elektor i pierwsi dwaj królowie pruscy znali ten język.

To są jednakże pomysły już dawne. Chodzi o to, jakie dziś w tej mierze istnieją możliwości. Zdaniem Rothfelsa Niemcy i Polacy są zbyt z sobą zmieszani, by tu, na wschodzie, można było w budowie państw stosować zachodnio-europejską zasadę centralistyczną. Państwa bałtyckie w r. 1918 zostały zbudowane również na owej zasadzie demokratyczno-centralistycznej. Lecz estońska ustawa o autonomji kulturalnej z r. 1925 dowodzi, że ten stan rzeczy nie da się utrzymać. Przykład Estonji — wywodzi Rothfels — ma olbrzymie znaczenie dla stosunków pomiędzy narodami na wschodzie Europy.

A zatem owa przyszła „federacja” prusko-polska sprowadzałaby się do nadania Polakom autonomji kulturalnej, gdyż nie stan liczebny ludności roz-

strzyga, lecz jej poziom kulturalny. Poza tem nie dowiadujemy się od Rothfelsa czy do owej „federacji” chciałby wciągnąć całą Polskę, czy też tylko jej ziemie zachodnie, które już kiedyś do Prus należały. Nie dowiadujemy się też, czy do tej „federacji” miałyby należeć Litwa i inne kraje bałtyckie.

Wogóle wszystkie te pomysły są zupełnie w stanie mgławicowym. Mimo to czytelnik polski powinien wiedzieć o tych fantastycznych rojeniach, gdyż, choć one ze stanu chaosu jeszcze nie wyszły i nie przybrały wyraźniejszych konturów, mogłyby się jednak stać nagłe realnym czynnikiem politycznym, gdyby je dzisiajjsze jednolite kierownictwo narodu niemieckiego przejęło do swojego programu.

DR. A. WOJTKOWSKI.

Przed jesiennymi naradami rozbrojeniami

Za kilka tygodni mają się znowu ożywić w Genewie prace, zarówno Zgromadzenia Ligi Narodów jak konferencji rozbrojeniowej. Ale jakież jest wstęp do nich? Oto ze wszystkich stron wiadomości o nowych zbrojeniach.

Pisze o tem p. J. Le Boucher:

„Prezydent Roosevelt podał do wiadomości, że zamierza wysłać ponownie do Genewy p. Normana Davisa na dalsze prowadzenie prac rozbrojeniowych. A kilka dni przedtem dowiedziano się w świecie, że rząd St. Zjd. wydał polecenie budowy na warsztatach 22 okrętów wojennych. Dziś współpracownik morski „Daily Telegraphu” londyńskiego daje dokładne dane o zamiarach brytyjskich: Admirałcja przedstawia wniosek budowy 25 nowych krążowników, 15 do 18 kontrtorpedowców, b. wielu łodzi podwodnych, oraz większej ilości eskadr samolotów wodnych, nadto zaś powiększenia załogi marynarki wojennej o 10.000 ludzi. Przyjdą też wiadomości o programie morskim Japonji, dopełniające obraz zbrojeń trzech największych potęg morskich świata. Znaczy to, że konferencja rozbrojenio-wa nie zajmie się ograniczeniem zbrojeń na morzu.

„Czyż w tym stanie rzeczy można sobie wyobrazić, że przystąpi się do ograniczenia zbrojeń innych, tj. lądowych i powietrznych?”

„Widocznie w Waszyngtonie sądzą, że tak, bo prezydent Roosevelt oświadcza zarazem, że poprze ze wszystkich sił plan MacDonalda zniesienia broni zaczepnych. Stany Zjednoczone Ameryki przyzwyczały nas do tego, by niczemu się nie dziwić. Ale właśnie ich postępowanie w dziedzinie rozbrojenia wygląda na żarty. Nie czekając na zgon konferencji rozbrojeniowej, Amerykanie i Anglicy postępują tak, jakby już było po niej. Ale to przy najmniej wskazuje, że w Waszyngtonie i w Londynie stracono wiarę w konferencję rozbrojeniową...”

Prawdopodobnie ten stan rzeczy ułatwi wykazanie, że właściwie dla najbardziej domagających się rozbrojenia wchodzi w rachubę jedynie rozbrojenie... innych.

Projekt likwidacji katedr w Wilnie

Według informacji „Dziennika Wileńskiego”, ministerstwo oświecenia występuje z projektem likwidacji następujących katedr na uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie:

Wydział humanistyczny: 1) katedra literatury powszechnej (wak. po prof. Zdzichowskim); 2) katedra pedagogiki (wak. po prof. Massonlusie); 3) katedra romanistyki (profesor Glixelli).

Wydział prawny: 1) katedra teorii i filozofji prawa (wak. po prof. Landera); 2) katedra prawa karnego i procedury karnej (prof. Glaser).

Wydział matematyczny: 1) katedra przyrodniczy: 1) katedra matematyki IV. (prof. Zygmund).

Wydział medyczny: 1) II katedra chorób wewnętrznych (prof. Orłowski); 2) katedra biologji (prof. Wlarczyński); 3) katedra neurologji (prof. Władyczko); 4) katedra farmakognozji (prof. Muszyński); 5) katedra farm. (prof. Wład. Karaffa Korbutt).

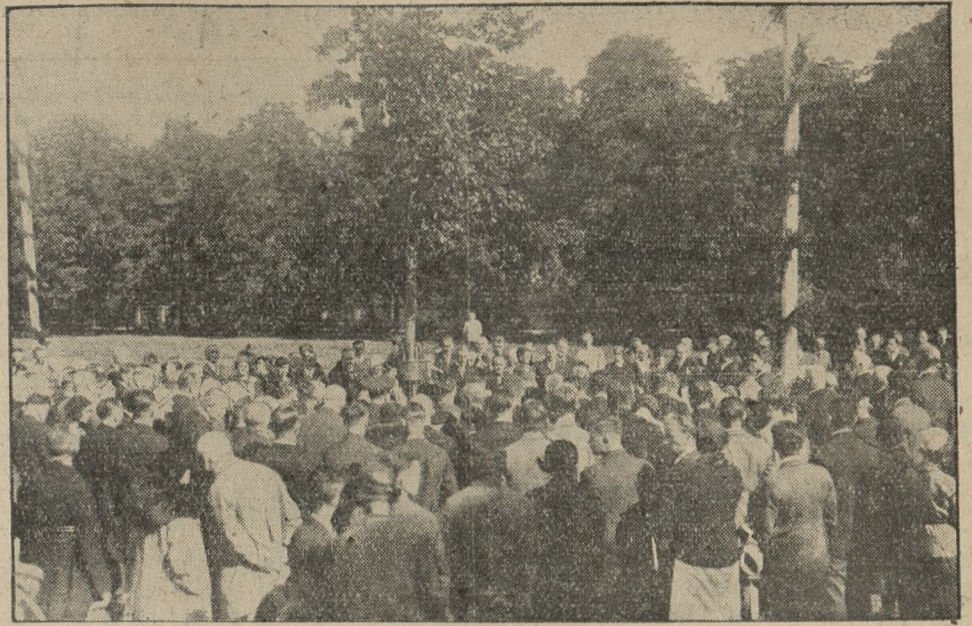
Wydział sztuki: 1) katedra historii architektury (wak. po prof. Kłosie).

PRZYRODA — ZDROWIE — OPIEKA SPOŁECZNA

Poznańskie Zjazdy Lekarsko - Przyrodnicze i Wystawa

Otwarcie Zjazdu Lekarzy Słowiańskich w Auli Uniwersytetu Poznańskiego.

Uczestnicy Zjazdu Lekarzy Słowiańskich przy manifestacji braterstwa pod Lipą Słowiańską na Plantacjach Miejskich w Poznaniu.

Dzisiaj w południe został otwarty XIV Zjazd Lekarzy i Przyrodników Polskich

Dzień otwarcia Zjazdu, który zgromadził w naszym mieście najświetniejszych przedstawicieli wiedzy medycznej i przyrodniczej — zaczął się od uroczystego nabożeństwa w Farze poznańskiej, które odprawił J. E. ks. biskup Dymek w otoczeniu liczego kleru. Po nabożeństwie, odprawionem o godzinie 9 zrana, udali się uczestnicy do świątecznie przystrojonej Auli Uniwersytetu.

Przed estradą na osobnym fotelu zajął miejsce Prezydent Rzplitej, którego uprzednio przed gmachem powitał komitet organizacyjny. W pierwszych rządach zasiadli przedstawiciele władz państwowych, samorządowych, miejskich, wyższych urzędów i t. d.

Na pięknie udekorowanej estradzie zajął miejsca komitet organizacyjny z prof. dr. A. Karwowskim na czele, jako prezesem.

Sala była wypełniona po brzegi przez uczestników Zjazdu, najliczniejszego, jak wiadomo, ze wszystkich dotychczasowych, przez publiczność i przez młodzież akademicką, która zajęła galerje.

Obrady zagał jako prezes Komitetu Organizacyjnego

prof. dr. A. Karwowski.

Na wstępie przypomniał prof. dr. Karwowski, że właśnie minęło pół wieku jak w Poznaniu odbywał się IV Zjazd Lekarzy i Przyrodników Polskich, pamiętny jako manifestacja naukowa i patriotyczna zarazem, która stwierdziła niezmożoną żywotność narodu i podniosła ducha nadzieją, iż niepodległość nadejść musi. Niewielu uczestników zjazdu pozostało przy życiu, ale dwaj znajdują się między obecnymi, mianowicie rektor prof. dr. Gluziński i dr. Kube z Kostrzyna, których mowca z radością wita.

Zjazd ówczesny tak wspaniale zapisał się w pamięci narodu jako podniosła chwila, że gdy w r. 1898 znów mieli przybyć do Poznania lekarze i przyrodnicy polscy, rząd pruski zakazał Zjazdu prawie w przeddzień odbycia. Ale obecny odbywa się już w Polsce wolnej. Mowca wita najserdeczniej wszystkich zebranych przedstawicieli wiedzy, z Prezydentem Rzplitej na czele, który jako uczony zapisał się również na uczestnika Zjazdu i przyjął nad nim protektorat. Wita też gości słowiańskich, których obecność, wraz z dorobkiem naukowym Zjazdu pol-

skiego, wykazuje znaczenie i moc duchową Słowiańszczyzny.

Skreślił następnie prof. dr. Karwowski krótko rozwój wiedzy w Polsce odrodzonej, powstawanie Uniwersytetów i Towarzystw naukowych. Świat lekarski i przyrodniczy bierze wielki udział w tym rozwoju i pracuje nad nim przy coraz większej specjalizacji. Tem potrzebniejszą i ważniejszą rolę mają przeto Zjazdy takie jak dzisiejszy, które uwidoczniają całokształt rozwoju nauk medycznych oraz przyrodniczych, związanych ze sobą dzisiaj jeszcze ściślej, niż kiedykolwiek. Aby zaś całe społeczeństwo nabrało należytego wyobrażenia o tym rozwoju i o tej pracy, zorganizowano przy Zjeździe Wystawę, która naocznie przedstawia stan wiedzy i ogromne rozmiary, w jakich znajduje ona zastosowanie dla dobra ogółu.

WYBÓR PREZYDJUM I PRZEMÓWIENIA.

Nastąpił wybór prezydium Zjazdu. Przewodniczącym został wybrany prof. U. J. dr. Leon Machlewski (Kraków), zastępcą prof. dr. A. Januszkiewicz (Wilno), sekretarzem prof. dr. Witold Stefański (Warszawa) i docent dr. Ziembicki (Lwów).

Przewodniczący, prof. dr. Marchlewski, podziękował za wybór i podniósł znaczenie Zjazdu dla nauki polskiej, poczem sekretarz Komitetu Organizacyjnego prof. dr. Jonscher odczytał listę proponowanych prezesów honorowych Zjazdu, którymi też obrani zostali pp. prof. dr.: W. Świętosławski, S. Ciechanowski, E. Godlewski, H. Hoyer, J. Nowak, L. Wachholz, St. Sokołowski, K. Lewkowicz (wszyscy z Krakowa); J. Hirschler, Z. Markowski, W. Szymanowicz, J. Lenartowicz, S. Schramm, D. Szymkiewicz, St. Niemczycki, L. Beck, Sieradzki (wszyscy ze Lwowa); W. Chodźko, A. Gluziński, B. Jakimiak, J. Tur, J. Zawadzki, L. Kryński Cz. Białobrzeki (wszyscy z Warszawy); K. Michejda, S. Sławiński (obaj z Wilna). Z uczonych zagranicznych: dr. Moskow (Zofja), prof. Has-

JIM
E. WEDEL
GUMA DO ŻUCIA
GASI
PRAGNIENIE
KONSERWUJE
ZĘBY

Pr 4 127-62.394

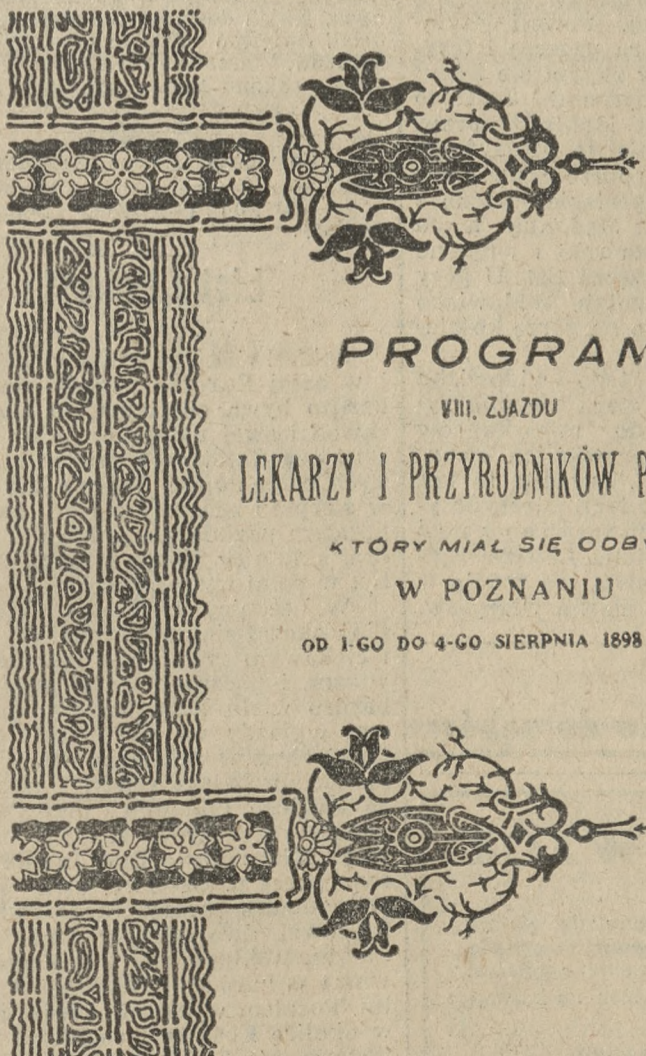
kovac (Praga), Vanyszek (Brno), Kostlivi (Bratisława), dr. Malik (Praga), dr. Ivković (Beograd), prof. Zalotar (Lublana), prof. Abrikosow (Leningrad) i dr. Rabut (Paryż).

Imieniem rządu i poszczególnych ministerstw przemawiali następnie min. Hubicki, gen. dr. Rouppert i dr. Jankowski. Imieniem Uniwersytetu miasta Poznania prezydent Cyryl Ratajski, imieniem Uniwersytetu Poznańskiego J. M. rektor dr. Runge, imieniem Polskiej Akademji Umiejętności oraz wszystkich Towarzystw naukowych prof. dr. Świętosławski, imieniem wszystkich wyższych uczelni prof. dr. Maziarski. Wreszcie wygłosili przemówienie przedstawiciele lekarzy czeskich (dr. Jirasek) jugosłowiańskich (dr. Maroszević) i sowieckich (dr. Abrikosow).

Następnie zabral głos prof. dr. Władysław Szafer, przemawiając jako prezes Stałej Delegacji Zjazdów, której sprawozdanie odczytał. Delegacja zdaje obszernie sprawę ze swoich czynności z załatwienia uchwał poprzedn. (XIII) Zjazdu i przedkłada obecnemu Zjazdowi szereg wniosków. Znajduje się między niemi postulat, aby Polska zyskała jak najrychlej ustawę o ochronie przyrody, oraz wezwanie do lekarzy przyrodników, aby mimo panującego kryzysu nie opuszczali szeregu fachowych Towarzystw naukowych, gdyż od ich rozwoju zależy w wielkiej mierze postęp nauki polskiej.

Wreszcie prezes Delegacji, prof. dr. Szafer, wystąpił ponownie na trybunę, aby wygłosić odczyt pt. „Ochrona przyrody a postulat higieny społecznej”.

Po zakończeniu podniosłej uroczystości uczestnicy udali się następnie

PROGRAM

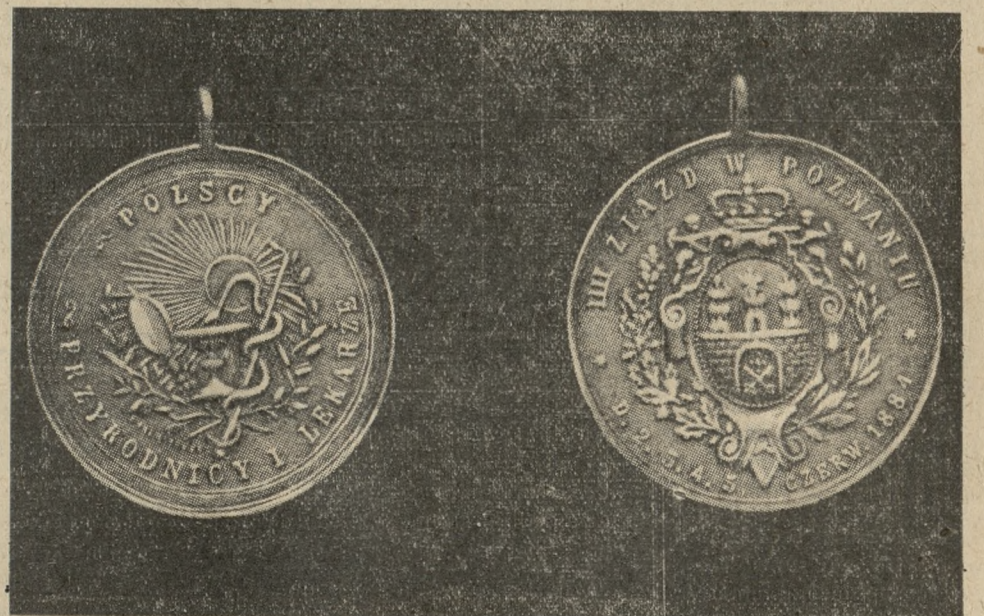
VIII. ZJAZDU

LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH

KTÓRY MIAŁ SIĘ ODBYĆ

W POZNANIU

OD 1-GO DO 4-GO SIERPNIA 1898 ROKU

Medal wybity na pamiątkę czwartego Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich w Poznaniu.

JEROZOLIMA — ATENY — KONSTANTYNOPOL Wycieczka Linji Gdynia—Ameryka okrętem „Polonia” ng 5 163
ODJAZD 26 WRZEŚNIA I 10 PAŹDZIERNIKA r. b. CENY BILETÓW OD ŻŁ 600.—Inf. i sprzedaż biletów: **LINJA GDYNIA — AMERYKA Warszawa, Marszałkowska 116.**W Poznaniu informuje szczegółowo i sprzedaje bilety okrętowe Polskie Biuro Podróży „Orbis” pl. Wolności 9, tel. 52-18.
nr 5 397

na teren Targów Poznańskich, aby wziąć udział w otwarciu Wystawy, zorganizowanej pod hasłem „Przyroda, zdrowie, opieka społeczna”. Otwarcie odbyło się w nastroju radosnym i uroczystym, mówców witano i żegnano gorącymi oklaskami, podkreślając imiennie także poszczególne ustępy przemówień.

DELEGACJE I GOŚCIE SŁOWIAŃSCY

Miarą doniosłości Zjazdu i jego rozpiętości jest między innymi lista dele-

gatów, jakich przysłały Towarzystwa i Instytucje Naukowe, oraz spis gości pobratymczych krajów słowiańskich.

Pierwsza lista z Polską Akademią Umiejętności na czele obejmuje 55 instytucji i zrzeszeń, w tem wszystkie uniwersytety, liczne muzea przyrodnicze, redakcje pism fachowych, towarzystwa naukowe różnych specjalności itd. Gości słowiańskich jest 268, w tem 184 uczonych czeskich, 74 jugosłowiańskich, 6 bułgarskich oraz 4 sowieckich.

Wystawa Przyrodniczo-Lekarska otwarta

Już przed dwunastą w południe morze głów załaziło teren przylegający do westybulu Targów Poznańskich. Bramy otwarto o 12,15 i do wnętrza weszli zaproszeni goście.

O 12,45 przybył Prezydent Rzplitej ze swiatą i obecnymi na zjeździe członkami rządu, powitany u wejścia przez prez. Ratajskiego oraz dr. R. Matuszewskiego. Prezydent Rzplitej zajął miejsce w fotelu naprzeciw estrady tonącej w zieleni i barwach narodowych, w krzesłach zasiedli przedstawiciele duchowieństwa, władz, urzędów, wojskowości oraz świata naukowego. Orkiestra odegrała hymn państwowy, poczem zabrał głos prezydent m. Poznania.

Cyryl Ratajski

W szeregu wystaw, urządzonych w Poznaniu planowo od kilku lat, Wystawa „Przyroda, Zdrowie, Opieka Społeczna” szczególne zajmuje miejsce, jako tło naukowe dla świetnie zapoczątkowanego dzisiaj Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich i Słowiańskich, jako praktyczne zastosowanie wyników wiedzy lekarskiej i przyrodniczej lat po wojennych.

Państwo Polskie, budując byt niepodległy narodu, zniewolone było, montować życie narodu od podstaw: od obrony granic, zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, od stworzenia komórek gospodarczych, koniecznych do normalnego rozwoju organów państwowych. Nauka i sztuka piękna, jako kwiat życia narodowego, mogły znaleźć opiekę władarzy państwowych dopiero po ugruntuowaniu korzeni i rdzenia ustroju państwowego. Ciężki kryzys gospodarczy zahamował dojrzewanie ustroju naszego i nie pozwolił rozwinąć się naukom w rozmiarach, godnych narodu trzydziestomiljonowego.

To też i wystawa naukowa, jaką jest nasze przedsięwzięcie, poważne wykazywać musi braki. Świadomi jej niedokonałości, przedstawiamy ją ludziom nauki i wszystkim obywatelom, spragnionym wiedzy, jako instrument informacyjny o obecnym stanie różnych dziedzin nauki przyrodniczej, higieny i opieki społecznej, prosząc o pobłażliwą ocenę wysiłków jej organizatorów i wystawców. Z szczerą wdzięcznością podkreślamy wydatną pomoc rządu polskiego, okazywaną kierownictwu wystawy w ogóle, a przede wszystkim doniosły jego udział w postaci cennych stoisk ministerstw opieki społecznej i spraw wojskowych. Cieszymy się niezmiernie, że obraz polskich wystawców został szczególnie dopełniony wystawą rządu Rzeczypospolitej Czechosłowackiej, który przez delegowanie specjalnego komisarza w osobie p. dr. Ribrida dał ochotnie wyraz chęci współpracy z Polską w tem dziele dobra społecznego. Niemniej cennymy sobie ofiarą współpracę rządu bułgarskiego, który zgodził się na to, że stołeczne miasto Sofia występuje jako poważny wystawca i że mamy zaszczyt gościć u siebie prezydenta miasta Sofji p. Oroszakowa i jego współpracowników.

Tem samem skromna w swoich zamierzeniach Wystawa Zdrowia nabrała szerszego rozmachu i przybrała znamiona przedsięwzięcia ogólnosłowiańskiego, dowodzącego ponownie, że chęć współpracy pomiędzy narodami słowiańskimi jest coraz żywsza i znajduje zrozumienie w szerokich warstwach społeczeństw krajów słowiańskich.

Wystawa postawiła sobie jako konkretne zadanie nietylko pouczenie u-

czestników Zjazdu Lekarzy i Przyrodników o dzisiejszym stanie wiedzy przyrodniczej, ale w głównej mierze unaczynienie licznym rzeszom zwiedzających ją, jak należy udoskonalić zdrowie społeczne przez dostosowanie reguł życia codziennego do prawideł przyrody, i jak najsprawniej należy zwalczać ujemne objawy naszego życia za pomocą zabiegów opieki społecznej.

Daje wyraz nadziei, że trzytygodniowa wystawa nasza da sposobność do pogłębienia zagadnień zdrowotnych z nią związanych i do podniesienia stanu higieny w całym kraju.

Otuchy do wyrażenia tych nadziei dodaje nam fakt, że przygotowania do „Wystawy Przyroda, Zdrowie i Opieka Społeczna” znalazły szerokie uznanie i czynne poparcie w Polsce, Czechosłowacji i Bułgarii. Otuchą napelnia nas osobiste przybycie Najczcigodniejszego Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Ignacego Mościckiego na uroczystość otwarcia Wystawy, za co kornie najserdeczniejszą składam Mu podziękę nie tylko imieniem Komitetu Wystawy, ale całego obywatelstwa miasta Poznania. Quod felix, faustum fortunatumque sit.

Następnie prezes Komisji Naukowo-Wystawowej

dr. Romuald Matuszewski

wygłosił przemówienie, w którym, po słowach hołdu złożonych Prezydentowi Rzeczypospolitej i wyrażeniu radości z powodu udziału w wystawie Czechosłowacji i Bułgarii, oświadczył:

Kolejnością losu XIV Zjazd Lekarzy i Przyrodników skierowany został w mury naszego grodu, gdzie zamieszkał Józef Struś, znakomity lekarz i twórca nauki o pulsie, gdzie wykładał, pisał i drukował Libelt, zaczął snuć filozoficzne myśli August Cieszkowski, drukował swe poezje generał Franciszek Morawski, a starszy brat jego filozofował, gdzie wydawał swe historyczne prace o szkołach Józef Łukasiewicz, a Edward Racyński architektonicznie i naukowo podnosił i przyozdabiał Wielkopolskę, gdzie dr. Karol Marcinkowski rwał łańcuchy niewoli, a jeden z ostatnich, Heljodor Święcicki, budował już Almam Matrem.

A kiedy komitet połączył ze zjazdem zorganizowanie wystawy „Przyroda, Zdrowie i Opieka Społeczna”, która od dnia dzisiejszego niechaj będzie zapoczątkowaniem wystaw lekarsko-przyrodniczych przy każdym następnym zjeździe, gospodarz naszego miasta p. Cyryl Ratajski z gotowością przyjął naszą propozycję i udzielał nam swej światłej pomocy, za co jemu i Dyrekcji Targów w osobach pp. Krzy-

żankiewiczza i bar. Roppa składamy serdeczne podziękowanie.

Najdostojniejszy Panie Prezydencie Rzeczypospolitej, proszę raczyć przeciąć wstęgę wystawową, aby te-razniejsze pokolenie mogło oglądać to, co dał wysiłek wolnej nauki polskiej i słowiańskiej.

Po przemówieniu dr. Matuszewskiego, Prezydent Rzplitej dokonał otwarcia wystawy, przecinając wstęgę, która zamykała wejście. Odezwały się fanfary orkiestry wojskowej 57 p. p. i zebrani przeszli do dalszych sal, aby zwiedzać wystawę.

Prezydent Rzeczypospolitej

W chwili, gdy kończymy redakcję, Prezydent Rzeczypospolitej zwizdza wystawę, poczem przejedzie ulicami, wzdłuż których ustawione są szeregi organizacji przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego oraz młodzież szkolna.

Nowa dzwonnica i zegar katedry w Messynie

W wigilję uroczystości Wniebowzięcia N. M. P., pod którego wezwaniem wznosi się miejscowy kościół katedralny, odbyło się w Messynie, jak donosiły o tem gazety, poświęcenie podniesionej z gruzów po ostatnim trzęsieniu ziemi mieszczącej się obok katedry dzwonnicy. Dzwonnica ta (kampanila), stanowiąca z pochodząca z końca XII w. piękną katedrą gotycką jedną architektoniczną całość, czterokrotnie już w ciągu wieków niszczona była przez trzęsienia ziemi a dwa razy przez pioruny. Po raz siódmy odbudowana została obecnie przez architekta Franciszka Valenti, inspektora artystycznych zabytków Sycylii.

Nową dzwonicę zdobi, sporządzony kosztem pasterza diecezji messyńskiej, ks. arcybiskupa Angelo Pajno, wielki zegar astronomiczny — dzieło słynnego mechanika Ungera — przewyższający zarówno rozmiarami jak i precyzją wykonania słynny zegar katedry strasburskiej. Wskazuje on nie tylko dokładną godzinę dnia, ale także dzień i datę według kalendarza gregoriańskiego, święta ruchome, fazy księżyca i ruch planet. Biciu godzin towarzyszy ruch figur. Najpierw ukazuje się lew, powiewający trzymaną w łapie flagą miejską. Powoli rozgląda się wokół, otwiera paszczę i trzykrotnie ryczy. Wtedy zjawia się kogut piejący i bijący skrzydłami. Jest to hasło do rozpoczęcia defilady przed Madonną figur poselstwa Messyńczyków. Przechodzą, poprzedzane przez anioła, legendarne postacie, każda z nich przykleka przed Madonną a ta pozdrawia ich ruchem ręki i wreszcie postaci św. Pawła wręcza list. U góry zjawia się krążący gołąb. Widowisko kończy się ukazaniem na górze kościoła di Montalto.

Dla zrozumienia tego widowiska wyjaśnić trzeba, że stara legenda sycylijska głosi, iż do mieszkańców Messyny pisała w sprawie ich ewangelizacji list N. M. P. Legenda ta tak głęboko tkwi w tradycji Messyńczyków, że nawet kościół katedralny nosi miano Santa Maria della Lettera. Zjawienie się zaś św. Pawła ma źródło w tradycji, że pierwsze ziarna wiary św.

rzucił w Messynie właśnie ten wielki Apostół, dążąc do Rzymu. Jemu też nie którzy przypisują założenie w Messynie pierwszego biskupstwa, na czele którego miał stanąć św. Bachlus.

Przez dłuższy czas Messyna była siedzibą archimandryty liczących na Sycylii klasztorów i parafii obrządku wschodniego. Siedziba ta mieściła się przy kościele i klasztorze SS. Salvatore, ufundowanym w początkach XI w. przez wodza Normanów hr Rogera, w podziękowaniu za zwycięstwo nad Saracenami. Archimandryta messyński miał potwierdzoną przez Urbana VIII władzę „quasi episcopalis”. Dziś godność ta połączona została ze stanowiskiem arcybiskupa Messyny, który nosi również rzadki w kościele zachodnim tytuł archimandryty. (KAP.)

Wyspiański w Ameryce

Wyspiański szturmem zdobywa uznanie miłośników dramatu w Ameryce.

Ostatnio w Kalifornii wydano w języku angielskim tragedję „Protesilas i Laodamia” w tłumaczeniu miss Clark, stypendystki Fundacji Kościuszkowskiej.

Inny stypendysta tejże Fundacji, prof. Burleigh w Darmouth College wystawia w Uniwersytecie Yale „Wesele” Wyspiańskiego po angielsku.

Nowy dyrektor Instytutu Fizycznego Fundacji Nobla

Znany uczyony szwedzki dotychczasowy profesor fizyki na uniwersytecie w Upsali, C. W. Oséen, mianowany został ostatnio dyrektorem Instytutu Fizycznego Fundacji Nobla we Frescati pod Stockholmem. Stanowisko to zajmował uprzednio słynny uczyony Svante Arrhenius. Głównym zadaniem prof. Oséena będzie badanie i sądzenie kwalifikacji kandydatów do nagrody Nobla z dziedziny fizyki. Ponadto będzie on kontynuował swe własne poszukiwania naukowe w zakresie t. zw. płynnych kryształów, przedmiocie stosunkowo mało znanym, któremu poświęcił już wiele czasu. Prof. Oséen oświadczył, iż odkrył on niemniej, niż dwa tysiące różnych substancji organicznych w formie płynnych kryształów, zwłaszcza w ciele ludzkim. Zamierza on opisać wkrótce rezultaty swej pracy w dziele naukowym.

Najstarszy portret św. Franciszka z Assyżu

W czasie odnawiania kościoła w miejscowości Bagnocavallo w prowincji Faenza odkryto pod zwierzchniemi obrazami drugą warstwę fresków niezwyklej piękności, które w r. 1792 zamalował malarz Francesco Divani. Było to zachęta do dalszych poszukiwań, prowadzonych wśród fresków różnych epok. Wynikiem tych badań było odnalezienie wspaniale wykonanego oblicza jakiegoś Świętego, które stanowiło część wielkiego obrazu i zostało namalowane przez niezwykle uzdolnionego artystę na początku wieku XIII. Odkrycie to posiada bardzo doniosłe znaczenie, ponieważ, jak się okazało, wspomniane malowidło jest jednym z pierwszych portretów św. Franciszka z Assyżu. Prawdopodobnie powstało ono jeszcze za życia Biedaczyny lub było wykonane według danych, jakich dostarczyli ludzie, którzy widzieli Świętego. Jest to najwcześniejszy z obrazów, przedstawiających wielkiego twórcę zakonu żebraczego. (KAP.)

Pesymista.

— Co można nazwać szczytem pesymizmu?
— Murzyna patrzącego przez czarne okulary.

List z Pokucia

K o s o w, we wrześniu.

Jakkolwiek nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie pogoda sierpniowa bardzo bywa chwielna, to Kosów nie zawodzi swej ustalonej opinji jednego z najpogodniejszych miejsc klimatycznych całej Polski. Wprawdzie i u nas w sierpniu zdarzały się dni słotne, ale poatem pogoda sierpniowa była dobra, a letnicy Kosowa mogli swój pobyt w pełni wykorzystać.

W Lecznicy dr. Tarnawskiego sierpień okazał się najbardziej ożywionym i ciekawym miesiącem sezonu. Słotna wiosna i początek lata sprawiły, że bardzo wielu kuracuszów przełożyło swe wyjazdy na sierpień i wrzesień. Bawi teraz w zakładzie wielu przedstawicieli świata sztuki i nauki, tak, że każdego tygodnia mamy piękne koncerty i odczyty. A więc usłyszeliśmy „Misterjum o Don Juanie” odczytane przez p. Osterwę, dwa koncerty primadonny opery warszawskiej p. Lipowej, dwa odczyty prof. Ignacego Chrzanowskiego p. t. „Romantyczna wiara w naród” i „Walka o Pomorze” itd. Poatem wycieczki piesze i kołowe w okolicę Kosowa i rozmaite imprezy towarzyskie zapelniają czas kuracuszów lecznicy, którego po dokonaniu wszystkich zabiegów leczniczych i tak już nie wiele pozostaje.

BEZWARUNKOWO SKUTECZNE I EKONOMICZNE:

Tg 299

PULSA pasta, eliksir i mydelko do zębów.**UCZNIOWIE SŁABOWICI**

(STAN GRUCZOŁOWY, ANEMJA)

w wieku od 9 i pół do 16 roku życia, którzy z powodu swego stanu zdrowia nie mogą lub nie powinni uczęszczać do szkół w mieście, znajdują pomieszczenie w **gimnazjum męskim sanatoryjnym z internatem Dr. J. Wieczorkowskiego w Rabce.**

Zakład oprócz nauki i wychowania zajmuje się przeprowadzeniem kuracji uczniów mieszkających w internacie zakładu.

Gimnazjum posiada pełne prawa szkół państwowych.

Zgłoszenia przyjmuje Dr. Jan Wieczorkowski, Rabka.

ng 5 409

Przed procesem o podpalenie Reichstagu

Odrzucona przez trybunał Rzeszy prośba angielskiej firmy adwokackiej

Londyn (PAT). — „Manchester Guardian” ogłasza korespondencje angielskiej firmy adwokackiej Clifton z trybunałem Rzeszy w Lipsku w sprawie obrony przywódcy frakcji komunistycznej Forglera, oskarżonego o podpalenie Reichstagu.

Firma adwokacka z upoważnienia syna Torglera zwróciła się do trybunału w Lipsku z prośbą o dopuszczenie występujących w imieniu tej firmy dwóch adwokatów angielskich jako pomocników obok wyznaczonego obrońcy z urzędu. Trybunał lipski, powołując się na ustawę postępowania karnego, odrzucił tę prośbę.

Firma adwokacka zwróciła się wówczas ponownie do sądu, zaznaczając, że cały świat interesuje się najbardziej szczegółami, dotyczącymi podpalenia Reichstagu, dla-

tego też sąd powinien być w najwyższym stopniu zainteresowany, aby nie zbicie ustalić, czy oskarżeni są istotnie sprawcami podpalenia. Ponieważ wszyscy praktykujący w Niemczech prawnicy i cały aparat przewodu sądowego przeszedł przez proces politycznego wyrównania, niemożliwym jest, aby adwokat niemiecki bez względu na jego zdolności i kwalifikacje zdołał bezstronnie i swobodnie prowadzić obronę więźniów politycznych.

Sprawa dotyczy osób, oskarżonych o zbrodnie polityczną i ogłoszonych otwarcie za wrogów państwa. Już to samo pomniejsza widoki prowadzenia obrony niezależnie od presji politycznej. Firma Clifton prosi więc Trybunał Rzeszy, aby ponownie rozpatrzył jej prośbę i wyraził zgodę na propozycję adwokatów angielskich.

Nowy kanał górnośląski

Budują go Niemcy kosztem około 40 milionów marek

Berlin (PAT). Według doniesień prasy już w ciągu jesieni r. b. rozpocząć się ma budowa nowego kanału górnośląskiego, łączącego okrąg przemysłowy od Gliwic aż do portu na Odrze pod Koźlem.

Konferencje w tej sprawie zostały ukończone. Przyznano pierwszą ratę na budowę kanału w wysokości 3 milj. marek. Łącznie koszty robót, które potrwać 4 lata, wynoszą 40 milj. ma-

rek przyczem zatrudnienie znajdzie około 8 tys. osób.

Nowa droga wodna prowadzić ma szlakiem wybudowanego za czasów Fryderyka Wielkiego kanału kłodnickiego. Jego łączność zostanie znacznie skrócone.

Kanał przyczynić się ma do poparcia zbytu węgla górnośląskiego, który z powodu wysokich frachtów dotychczasowych nie mógł wytrzymać konkurencji.

Bułgaria a wizyta króla Borysa w Paryżu

Sofia, 9 września.

Jak wiadomo bułgarska para królewska, odbywając nieoficjalną podróż po zachodnich krajach Europy, złożyła wizytę w Paryżu, gdzie podejmowana była przez prezydenta republiki francuskiej Lebruna i jego małżonkę. Na uroczystym obiedzie obecni byli premier Daladier i minister spraw zagranicznych Paul Boncour.

Prasa bułgarska śledziła z wielkim zainteresowaniem podróż pary królewskiej, ale narazie wstrzymuje się od komentarzy, zaznaczając tylko, że podróż Borysa do Paryża, a potem do Londynu, będzie miała wielkie znaczenie dla Bułgarii. Tylko socjalistyczny „Naród” zamieszcza artykuł przywódcy socjalistycznego Krysty Pastuchowa, który obecnie bawi w Paryżu. Artykuł, p. n. „Nowy kierunek zagranicznej polityki”, przedewszystkiem stwierdza, że króla Borysa oficjalnie przyjął prezydent Francji Lebrun i że w Londynie przyjęty ma być przez króla angielskiego. Rozmowy nie mogą mieć charakteru prywatnego i nie są to zwykłe przejawy kurtuazji. Wi-

zyty te mają charakter polityczny. W Paryżu — pisze Pastuchow — nie mówiło się tylko o bałkańskim status quo i nie ograniczano się do zapewnień o przyjaźni i pokojowej polityce Bułgarii, która w oczach zagranicy uchodzi za państwo, szyczące się do odwetu i idące równoległe z Włochami. Jest możliwe, że po raz pierwszy bułgarska polityka zajmować się będzie konkretnie problemami doniosłymi, które ze strony Bułgarii dotychczas uważane były za abstrakcyjne.

Nie chodzi o porzucenie neutralności i nie chodzi o to, do jakiego kierunku Bułgaria ma się przyłączyć. Czas, który jest niejsilniejszym czynnikiem, podaje nam rękę, abyśmy mogli wejść na właściwe tory, które właściwie stanowią kompromis pomiędzy tem czego Bułgaria chce, a co jest możliwe do osiągnięcia, abyśmy w danej chwili uzyskali to, co Bułgaria dać może. Pastuchow zaznacza, że tu właśnie wkracza się tylko na nowe tory, a polityka zagraniczna Bułgarii przybiera nowy kierunek.

Pruska rada państwa

Berlin (PAT). W nowej auli senatu berlińskiego odbędzie się 15. b. m. uroczyste otwarcie pruskiej rady państwa, podczas którego premier pruski Goering wygłosi wielką mowę.

Rzemiosło a danina majątkowa

Warszawa. (Tel. wł.) Bratnia organizacja Zw. Tow. Przem. i Rzemieślniczych w Poznaniu, mianowicie warszawskie Centralne Tow. Rzemieślnicze złożyło ministerstwu skarbu obszerny memoriał w sprawie zwolnienia od daniny majątkowej niektórych kategorii warsztatów rzemieślniczych.

Memoriał wskazuje, że przy ścisłej interpretacji przepisów ustawy o daninie majątkowej, podatki temu nie podlegają ci płatnicy, których obrót roczny (nie zysk — Red.) nie przekracza 27.000 zł rocznie.

W memoriale chodzi więc głównie o to, ażeby ministerstwo wyjaśniło urzędowi podatkowemu, iż tej kategorii przedsiębiorstwa są wolne od daniny majątkowej.

Kolej Wisła — Głębcze

Wisła (PAT). Odbyła się w Wiśle uroczystość poświęcenia nowej linii kolejowej Wisła — Głębcze. Wojewoda śląski w wygłoszonym przemówieniu podniósł znaczenie dla okolicy nowej linii kolejowej, którą wykończono w ostatnich latach wysiłkiem województwa. Następnie ks. prałat

Szramek dokonał poświęcenia nowej linii kolejowej. Po przecięciu wstąpił przez p. ministra Butkiewicza ruszył pierwszy pociąg w stronę najbliższego przystanku kolejowego Chieszczyński.

Uporczywy strajk

Patterson. (Stan New Jersey). (PAT). W miejscowości Lodi wybuchł strajk, który objął kilka tysięcy robotników. Celem przywrócenia spokoju wysłano posiłki policyjne. Strajkujący zajęli wobec policji zdecydowaną postawę. Nawet akcja straży ogniowej, która skierowała na demonstrantów sikawki, nie zdołała rozproszyć strajkujących.

Nowy rząd w Hiszpanji

Paryż. (Tel. wł.) Lerroux utworzył nowy rząd sam. Lerroux zatrzymał ma w gabinecie obok stanowiska premiera również i tekę ministra spraw zagranicznych.

Ekspedycja karna

Londyn. (PAT.) Z Płd. Afryki nadeszła wiadomość o egzekucji karnej, przedsięwziętej przez głównodowodzącego floty brytyjskiej w Capetown, kontr-admirała Ewance'a do ziemi Becuanów, znajdujących się pod protektoratem Anglii.

W ekspedycji bierze udział kilkuset uzbrojonych marynarzy, którzy posiadają ponadto 3 armaty polowe. Powodem tej ekspedycji był wypadek zastosowania kary chłosty do jednego

z Europejczyków na podstawie wyroku sądu tubylczego. (Ziemia Becuanów w poł. Afryce pomiędzy rzekami Molopo i Zambezi, koło Transvaalu — red.).

O bezpieczeństwo w Gdańsku

Gdańsk (PAT). Prezes związku przedstawicieli polskich koncernów węglowych w Gdańsku p. Laurecki zwrócił się do prezydenta senatu dr. Rauschninga z zapytaniem, czy wobec znanego wypadku napaści umundurowanych hitlerowców na dyr. Gul-kowskiego i red. Bienkowskiego władze gdańskie mogą zagwarantować bezpieczeństwo członkom związku.

W odpowiedzi na to prezydent senatu wysłał do p. Laureckiego pismo, w którym oświadcza, że bezpieczeństwo w Gdańsku jest całkowicie zagwarantowane i że wydane zostały najsurowsze zarządzenia, celem zapobieżenia podobnym wypadkom.

Niezwykłe samobójstwo

Berlin (Tel. wł.). Pismo „Die Med. Welt” opisuje straszny wypadek samobójstwa przez wstrzyknięcie do krwi kultury żywych zarazków wąglika. Objawy śmiertelnej choroby pojawiły się po upływie kilku godzin.

Mimo natychmiastowej pomocy lekarskiej nie udało się uratować denata, który na trzeci dzień zmarł.

Inwalidzi a projekt

zniesienia koncesyj monopolowych

Dnia 9. b. m. wiceprezes zarządu głównego Związku Inwalidów Wojennych R. P. p. Stanisław Szulczyński złożył do rąk szefa kancelarii cywilnej memoriał Związku do p. Prezydenta Rzeczypospolitej przeciw projektowi zniesienia koncesyj monopolowych, prosząc o przyjęcie w tej sprawie przez p. Prezydenta delegacji zarządu głównego Związku Inwalidów Wojennych R. P.

W memoriale swym zarząd podkreśla, że zniesienie koncesyjowanej sprzedaży wyrobów tytoniowych godzi przedewszystkiem w inwalidów wojennych, którzy korzystając z pierwszeństwa przy nadawaniu koncesyj, stworzyli sobie dzięki temu warsztaty pracy i egzystencję.

Zgon

O. Bernarda Łubieńskiego

W nocy z 10 na 11 bm. zmarł w klasztorze oo. redemptorystów w Warszawie najstarszy w Polsce członek tego zakonu i jeden z najbardziej zasłużonych zakonników w Polsce, o. Bernard Łubieński, przyżywszy lat 87, w tem 69 w zakonnie.

Ś. p. o. Łubieński urodził się w 1846 roku w majątku rodzinnym hr. Łubieńskich w Guzowie pod Warszawą. Studja średnie i wyższe odbywał w Londynie, gdzie również 7 września 1864 r. wstąpił do zgromadzenia oo. redemptorystów. Po odbyciu nowicjatu i ukończeniu studjów w zakonnie w Wittem, w Holandji, pracował kilkanaście lat w Anglii jako misjonarz. Jednak mimo bardzo owocnej pracy na obczyźnie, o. Łubieński myślał wciąż o powrocie do Polski i sprowadzenia tu z powrotem redemptorystów. Myśl tę podsuwał prowincjałowi redemptorystów w Anglii o. Coffin, któremu przez kilka lat służył za sekretarza. O. Coffin w 1879 r. wysłał więc o. Bernarda do Polski z poleceniem zbadania, czyby się nie dało gdzie na ziemi polskiej założyć klasztoru dla redemptorystów. Przybył o. Bernard do dawnej Galicji i tu przy pomocy różnych wpływowych osobistości, udało mu się założyć pierwszy klasztor w Mościskach w 1882 r. O. Bernard został pierwszym rektorem tego klasztoru.

Odtąd o. Łubieński niezmiernie pracował w Polsce jako misjonarz rekolekcjonista i pisarz. Był to człowiek niezwykle, pełen żywej i głębokiej wiary oraz wielkiej wiedzy. Postać niezwykle i otoczona aureolą świętości. Dotknięty zaraz w pierwszych dniach kapłaństwa ciężkim kalectwem, z wielką pogodą ducha przez życie całe znosił ten krzyż i to mu nie przeszkadzało w ciężkiej bez wytchnienia misjonarskiej pracy.

Umarł na posterunku — jeszcze niedawno spędzał długie godziny w konfesjonale. Przez śmierć o. Bernarda,

Ważny Dział na Wystawie Higienicznej!

Nerwowo chorzy, którzy dawniej ratowali swe zdrowie w Sanatorjach zagranicznych, przekonają się z przedłożonych eksponatów „hala Nr. 13”, że Sanatorja w Polsce nie ustępują zagranicznym. Jedno z większych, wyposażonych i nowoczesnie urządzonych jest już znane w Polsce Sanatorjum w Batowicach pod Krakowem, Pod kierownictwem Doc. U. J. Dr. Zielińskiego.

Lrlil

zakon oo. redemptorystów poniósł wielką stratę, a Polsce ubył wielki świątobliwy i najpopularniejszy misjonarz.

Przepowiednia pogody na środę: Nadal pogodnie i ciepło. w ciągu dnia lekkie zachmurzenie, słabe wiatry południowo-wschodnie.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 6.30 do 6.32 zł, w Gdańsku na Warszawę 6.32 zł.

Kurs marki niem. i gułd. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płać dzisiaj za 100 mk niem w dewizach 212.00 zł gotówka 207.50 zł, za 100 gułd gd w dewizach 173.16 do 173.42 zł, gotówką 172.82 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIEŻNA

Poznań, 12. 9 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była mocniejsza, przyczem zauważa się brak odpowiedniego materiału.

Z pożyczek państwowych większy popyt na 5% poz. konwers. po 52.—, również płacono za 4% premj. dol. 47.— oraz za 3% poz. bud. 37½ — ostatnią jednak bez odawców.

Z papierów lokacyjnych P Z K dokonano transakcji 4½% listami dol. starymi po 47½% oraz 4½% listami dol. amort. po 42.—, natomiast płacono za 4% listy zast. konwert. 37.— oraz za 4½% listy żytnie 5.45.

Z akcyj bankowych płacono za Bank Polski 82.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% poz. konwersyjna 52% P.

4½% listy dol. P. Z. K. 47½% +

4½% listy dolar. w złocie amort. P. Z. K. 42% +

4% listy zastaw. konw. ostempl. P. Z. K. 37% P.

(Kurs w złotych)

4% poz. premj. dol. serja III 47.— P

4½% listy żytnie konw. P. Z. K. 5.45 P

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 82.— P.

Tendencja mocniejsza.

Urzędowa cedula

Giełdy Zbożowej i Towarowej

w Poznaniu

Poznań, 12. 9 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy partjei Poznania, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Ceny transakcyjne

Zyto 75 tonn par. Poznań 14,50

Zyto 75 tonn par. Poznań 14,75

Pszensica nowa zdalna do przemiału 15 tonn par. Poznań 21,50

Owies 15 tonn par. Poznań 13,00

Ceny orientacyjne

Zyto 622 tonn na odmiennych warunkach 14,50— 14,75

Usposobienie spokojne.

Pszensica nowa, zdalna do przemiału 20,75— 21,25

Usposobienie spokojne.

Jęczmień browarowy 16,00— 17,00

Usposobienie spokojne.

Jęczmień 691 g/l 14,00— 14,50

Jęczmień 662 g/l 13,00— 14,00

Usposobienie spokojne

Owies 12,75— 13,00

Usposobienie spokojne.

Mąka żytnia 65% wł work. 22,50— 22,75

Usposobienie spokojne.

Mąka pszenna 65% wł work. 35,25— 37,25

Usposobienie słabsze.

Otręby żytnie 8,25— 8,75

Otręby pszenne 8,50— 9,00

Otręby pszenne (grube) 9,50— 10,00

Rzepak zimowy 35,00— 36,00

Rzepak zimowy 39,00— 40,00

Gorzyczka 40,00— 42,00

Groch Viktoria 18,00— 21,00

Groch Folgera 21,00— 23,00

Mak niebieski 52,00— 55,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: pszenicy 300 tonn, jęczmienia 125 tonn, owsa 15 tonn, otrab żytnich 105 tonn, otrab pszennych 30 tonn, grochu Viktoria 15 tonn, ziemniaków fabrycznych 900 tonn.

Uwaga! Podajemy do wiadomości, że począwszy od środy, dnia 13 września br., obowiązują następujące nowe standardy: 1) żyto 727 g/l. 2) pszenica 756 g/l. 3) owies 500 g/l. 4) jęczmień podzielono na trzy gatunki: a) browarowy, b) o wadze 695—705 g/l. c) o wadze 675—685 g/l.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Wtorek, 12 września 1933.

Słońce: wschód 5,21 — zachód 18,16 — długość dnia 12 godzin 55 min.
Księżyc: wschód 21,34 — zachód 15,08 — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.: Wtorek godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 10 st. C. Pogodnie. Wiatr południowo-wschodni. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 759 mm. — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 25 st. C., najniższa plus 6 st. C.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: wczoraj — 0,32 m, dziś — 0,31 m.
Kal. rzk.: Inżynier N. M. P. Gwidon — jutro Eugenja P. Aureljusz B.
Kal. słow.: Radzimir — jutro Chronisław

Z POZNANIA

Kobieta a P. O. S.

Otrzymujemy następującą odezwę: Miejski komitet WF. i PW., chcąc jak najszerszemu ogółowi kobiet umożliwić trening sportowy i zdobycie P. O. S., zwraca się z prośbą do wszystkich organizacji społecznych, urzędów, instytucji, przedsiębiorstw i związków zawodowych o zachęcenie swych członkiń i pracowniczek do wzięcia jak najliczniejszego udziału w ćwiczeniach przygotowawczych do P. O. S. W celu rozpoczęcia ćwiczeń uprasza się o zwołanie zebrań organizacyjnych, na których nasze instruktorki, pp. Głowacka i Łożanka nawiążą kontakt i zorganizują grupy ćwiczące.

O terminie zebrań uprasza się zawiadomić miejski komitet WF. i PW. — Ratusz, pokój 2. Wszystkie obywatelki miasta Poznania winny posiadać Państwową Odznakę Sportową, która jest sprawdzianem tężyzny fizycznej, a temsamem daje państwu gwarancję silnego i zdrowego społeczeństwa.

Liczymy, że nasze hasła znajdują głębokie zrozumienie i poparcie wśród najszerszego ogółu, i że w Poznaniu nie znajdzie się żadna kobieta, która by nie posiadała Państwowej Odznaki Sportowej.

Przewodniczący sekcji kobiet: (—) dr. Zofia Grodzka.

— **Aresztowania.** Za kradzież roweru p. Władysław Woźniak z Poznania (sw. Marcin 33), ujęto Andrzeja Starostę (ul. Mickiewicza 15). — Za czynny opór osadzono w areszcie policyjnym 33-letniego Józefa Latocię (ul. Patr. Jackowskiego nr. 11). Z powodu awantur i pobicia p. Teodozji Fiedlerowej (pl. Działowy nr. 5) i Jana Ratajczaka (pl. Sapieżyński 4) aresztowano Edmunda Bohta (ul. Kościelna nr. 11). (kl)

Z POZNAŃSKIEGO

— **Gniezno.** (Przemianowanie ulicy.) W związku z obchodem 250 rocznicy odsieczy wiedeńskiej Rada miejska miasta Gniezna uchwaliła przemianować ulicę Koszarową na ulicę Króla Jana Sobieskiego.

— (Sensacyjny proces o mężobójstwo.) Dnia 18 bm. sąd okręgowy w Gnieźnie rozpatrywać będzie ciekawą sprawę karną przeciwko Gruszczyńskiej Zdzisławie z Róży pod Gniezmem, która w połowie maja rb. 6 strzałami zastrzeliła swego męża Zdzisława Gruszczyńskiego.

— **INOWROCŁAW.** (Zderzenie samochodów) 11 bm. zderzył się w Inowrocławiu samochód osobowy p. Kosickiego z Jalewa z półciężarówką 3 pułku lotniczego w Poznaniu nr. 6749 na wylocie ul. Toruńskiej. Szofer półciężarówki chciał zjechać z drogi, lecz stracił panowanie nad kierownicą i wpadł na chodnik przewracając ogrodzenie, słupy betonowe i najechał 3 siedzących pod ogrodzeniem bezrobotnych Jackowskiego Antoniego, Roszaka Wawrzyna i Staszewskiego Stefana którzy doznali poważnych okaleczeń. Znajdujący się w samochodzie szeregowiec Feliks Jedyncki z oddziału telegrafistów wypadł z samochodu na bruk i złamał sobie nogę. Rannych odwieziono do szpitala powiatowego. Policja wszczęła dochodzenia.

— (Zjazd XXII. Okręgu Powstańców i Wojaków) W niedzielę 10 bm. odbył się w Matwach pod Inowrocławiem zjazd XXII Okręgu Kujawskiego Powstańców i Wojaków, połączony z jubileuszem 10-lecia istnienia miejscowej placówki powstańczej. Po mszy św. którą odprawił ks. prof. Niemir, odbyła się defilada 500 dziarskich powstańców, a następnie akademія pod gołym niebem. Przewodniczył akademiją p. Stanisław Kapeliński. Przemówienia wygłosili: ks. dr. Zieliński, ks. prob. Bykowski, poseł Dembiński i inni. Na zakończenie kilku członków odznaczonych ~~stało~~ **stało** Krzyżami

2 katastrofy samolotowe pod Pobiedziskami

Z Pobiedziska donosi (pm): Podczas odbywających się manewrów pod Pobiedziskami zaszły dwie katastrofy lotnicze. W sobotę, 9. bm. w godzinach przedpołudniowych spadł niedaleko miasta nad szosą pomaranżową samolotem, przyczem samolotu zostały rozbite. Wypadek zaszedł z powodu defektu motoru. Pilot wyszedł z katastrofy bez szwanku.

Drugi samolot spadł 11. b m. około godz. 19.30 zupełnie tuż pod miastem nad szosą, prowadzącą do Ko-

strzyna. Katastrofa nastąpiła w czasie lądowania, przyczem samolot wpadł na słup telefoniczny, tamiąc i rozrywając go w drzazgi. Przewody telefoniczne zostały zupełnie porozrywane. Samolot został całkowicie uszkodzony; śmigło, podwozie i przód samolotu uległy zupełnemu rozbiciu. W tym wypadku katastrofa nastąpiła z powodu zmroku; pilot nie mógł dostrzec słupów telefonicznych i stracił orientację, ponieważ lądowanie odbywało się na polu. I w tym wypadku pilot wyszedł bez szwanku.

Powstańca. Wspólny obiad oraz imprezy popołudniowe dopełniły program imponującego zjazdu.

— **KOŚCIAN.** (Pożar) W dniu 9 bm. wybuchł w mieszkaniu p. Adamczaka w Naclawiu pożar. Dzięki natychmiastowej akcji ratowniczej miejscowej ochotniczej straży pożarnej, pożar nie wyrządził większych szkód.

— (Z życia straży pożarnej.) W dniu 10 bm. zakończyła tutejsza Ochotnicza Straż Pożarna „Tydzień Strażacki” ćwiczeniami z współudziałem drużyny Czerwonego Krzyża. Obywatelstwo Kościana przekonało się naocznie o sprawności tutejszej straży i konieczności poparcia tej pozytywnej organizacji.

— **LESZNO.** (Jubileusz.) W ub. niedzielę obchodziło Tow. Kat. Robotn. Polskich w Kąkolewie swe 25-lecie. Długi pochód z orkiestrą na czele ruszył na mszę św., którą odprawił ks. prob. Obariski, poczem w parku dworskim odbyło się uroczyste posiedzenie. Na zakończenie odśpiewano „My chcemy Boga”. Po wspólnym obiedzie rozpoczęła się wesoła zabawa ludowa.

— (Dożynki.) Bardzo udało „dożynki” urządzone Koło Śpiewu „Dembiński” wspólnie z Kołem „Nowowiejski” z Zabłotowa w ogrodzie Sokoła. Gości było przeszło 3000. Specjalnie podobały się tańce no i aktualne dowcipy a i politycznościę śpiewki starego „Dziadka”. Zasluga należy się w wielkiej mierze prezowskiemu Koła p. P. Jórdze.

— (Tydzień Straży Pożarnej.) Tydzień Straży Pożarnej rozpoczął się w ub. niedzielę zbiórka uliczna i pokazami ratownictwa poż. na rynku. Publiczność chętnie popierała imprezę naszych dzielnych strażaków.

— (Cholera drobiu.) W maj. Jabłonna wybuchła cholera drobiu. Wszelki wywóz żywego lub bitego drobiu bez specjalnego zezwolenia starosty pow. jest zakazany.

— (Nowa kregielnia.) W ub. sobotę została otwarta nowozbudowana kregielnia w Hotelu Polskim, urządzona wedle najnowszych wymagań. Kregielnia cieszy się wielkim powodzeniem.

— (Pielgrzymka.) Dnia 25 bm. wyruszyła dekanalna pielgrzymka na Jasną Górę. Zgłoszenia przyjmują do 17 b. m. Ks. Ks. Proboszczowie. (s.)

— **OSTRÓW.** (Katastrofa kolejowa.) W poniedziałek 11 bm. wydarzyła się na tutejszej stacji kolejowej katastrofa, która na szczęście nie pociągnęła za sobą ofiar w ludziach. Wskutek fałszywego nastawienia zwrotnicy wjechał pociąg towarowy na stojące na torze próżne wagony. Parowóz został uszkodzony, a trzy wagony uległy zupełnemu zdruzgotaniu.

— (Wypadek na wyścigach.) W niedzielę odbywały się tu na stadionie wyścigi motocyklowe. W czasie wyścigów pewien młodzieniec nazwiskiem Pudowski w chwili, gdy zamierzał przelecieć tor z jednej na drugą stronę, został przez nadjeżdżającą maszynę pochwycony i dołknie poturbowany. M. in. odniósł złamanie nogi.

— (Zakończenie „Tygodnia Strażackiego.”) Na zakończenie odbywającego się u nas „Tygodnia strażackiego” odbyła się w niedzielę uliczna zbiórka. Po południu na Szczyglicze odbyły się pokazy strażackie i rozegrano emocjonującą piłkę wodną. Zwyciężyła przy tej grze straż kolejowa. Publiczność poparła imprezę licznym przybyciem.

— **ŚREM.** (250-lecie odsieczy Wiednia.) Obchód rocznicy dziejowego zwycięstwa polskiego pod Wiedniem rozpoczął się uroczystym nabożeństwem położonym na cmentarzu farnym, które odprawił ks. prob. Michalski, wygłaszając zarazem podniosłe kazanie okolicznościowe. Liczne rzesze zgromadzonych parafjan zastanowił i oburzał fakt, że poczet sztandarowy „Strzelca” brał udział w nabożeństwie „służbowo”, w czapkach na głowie. Po nabożeństwie odbyła się zbiórka szkół, towarzystw i organizacji na rynku, a po przemówieniu p. insp. szkół. Szumowskiego defilada, przy dźwiękach dwóch orkiestr. Z powodu zakazu p. starosty powiatowego, umotywowanego tem, że Młodzi Narodowcy pojawili się w bluzkach z „Miecznikiem” na rękawie, Ognisko Młodych, mimo zaproszenia przez komitet obchodowy, nie mogło wziąć udziału w tej oficjalnej części

obchodu. Zakończenie uroczystości stanowiąca wieczornica na sali p. Sałacińskiej. Z programu na specjalne podkreślenie zasługuje piękne przemówienie na temat zwycięstwa króla Jana, które wygłosił p. prof. Zahradnik, historyk tutejszego gimnazjum.

— (Sport.) Sekcja tenisowa S. K. S. jako reprezentacja Śremu, uległa reprezentacji Środy w stosunku 2:6. Drużyna piłki nożnej rozegrała zawody towarzyskie z drużyną „Legji” ze Środy, przegrywając je po chaotycznej grze w stosunku 2:0.

— **ŚMIGIEL.** (Dożynki.) Kat. Tow. Śpiewu „Harmonia” urządzało w dniu 10 bm. dożynki. W południe przejechał uli-

KRATKI SĄDOWE

Zastrzelili kłusownika podczas pościgu — Nie chciał spłacać długu — Morderca swego zięcia skazany na 10 lat więzienia — Epilog zastrzelenia kłusownika

W poniedziałek, 11 bm. na ławie oskarżonych Sądu Apelacyjnego w Poznaniu zasiadli leśniczy Jan Kudak i jego elew Adam Chrostek, oskarżeni o to, że w nocy z 17 na 18 września 1932 r., w czasie nocnego pościgu za kłusownikami, zastrzelili przy Drozde Tarnowieckiej na terenie łowieckim maj. Potulice, pow. Wągorówiec, znanego w okolicy kłusownika Adolfa Hasa, oraz postrzelili jego towarzysza Niemca, Willy'ego Steinbrennera. Sąd I instancji zgodnie z art. 242 k. k., skazał oskarżonych na rok więzienia, z zawieszeniem.

W czasie rozprawy apelacyjnej obrona stawiała wnioski o przeprowadzenie wizji lokalnej na miejscu wypadku oraz o powołanie czterech świadków. Sąd, po przewodnictwem p. sędziego Frydlewicza, przychylił się do wniosku o przesłuchanie świadków, pierwszy natomiast odrzucił i rozprawę odroczył do 9 października bieżącego roku.

Z Leszna donosi (l): Ostatnio odbyła się przed wydziałem karnym zamiejscowego poznańskiego sądu okręgowego w Lesznie ciekawa rozprawa przeciwko rolnikowi Stanisławowi Angierowi i jego synowi Józefowi Angierowi z Kłody. Stanisław Angier dłużny był Bankowi Ludowemu w Rydzynie kwotę 3.644 zł. Pragnąc uchylić się od spłacenia długu, zapisał swoje gospodarstwo we wrześniu ub. r. na rzecz syna Józefa, a tenże obciążył otrzymane gospodarstwo hipotekami na rzecz rodzeństwa. Oskarżeni, których bronił adwokat dr. Opatrny, tłumaczyli się, że dokonany czynem nie zamierzali pokrzywdzić Banku Ludowego i wywodzili, że rzekomo bank powiększył sumę ich długu. Osk. arzenie wniósł prokurator dr. Kastelik, który wniósł o zasądzenie oskarżonych z art. 275 i 278 k. k. Oskarżeni Stanisław i Józef Angier zasądzeni zostali w myśl wniosku prokuratora każdy na pół roku więzienia, a ponadto na ponoszenie kosztów i opłat sądowych. Przewodniczył rozprawie sędzia p. Kamiński.

W wiosce Szatary (pow. kościerski), zamieszkiwało od dwóch lat na 40 morgów gospodarstwo młode małżeństwo Sadachów. Pomiedzy teściem Kernem i żoną, z jednej strony, a Sadachem z drugiej strony dochodziło często do kłótni, i to na tle majątkowym, albowiem Sadach nie wniósł rzekomo na gospodarstwo obiecanych pieniędzy. W kwietniu br. zrobiono do policji doniesienie o rzekome tajemniczym zaginięciu Sadacha. Wszczęte natychmiast energiczne dochodzenia wskazywały na to, że poszukiwany nie zaginął, lecz padł ofiarą ohydnej morderstwa. Tajemniczą tę zagadkę rozwiązano, jak to zwykle bywa w takich kwestjach, zupełnie przypadkowo. Otóż brat zaginionego otrzymał od niego list z zawiadomieniem iż znajduje się on w Gdańsku w szpitalu, co okazało się nie-

cam miasta malowniczy pochód żniwny, a po południu przy pięknej pogodzie w ogrodzie Strzelnicy odbyła się dalsza część programu, składająca się z obrazu ludowego, połączonego ze śpiewami i tańcami staropolskimi i cygańskimi.

— **SZAMOTUŁY.** (Nieszczęśliwy wypadek.) W mieszkaniu robotnika Stanisława Kruka w Kłodzisku manipulował 7-letni syn Kazimierz i 4-letni Józef Skrzypczak przy zapalniku od granatu ręcznego. W pewnej chwili eksplodował zapalnik granatu, raniąc małego Skrzypczaka w twarz. 7-letniemu Kazimierzowi zaś wyrwał kciuk przy lewej ręce. Poza tem doznał chłopiec poszarpania trzech dalszych palców, jak również kontuzje na całej twarzy. Nieszczęśliwego przewieziono do szpitala św. Józefa w Szamotułach. Policja prowadzi dochodzenia.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 11 bm. zgłoszono: Anna Olszewska 3 m 7 d. Marcjanna Szymańska z d. Zielonacka, wdowa 71 l. Marja Kowalska z d. Masłowska, wdowa 60 l. Wiktor Begier 6 l. Marja Lucja Góralska stenotypistka, 23 l. Teodozja Kellerowa z domu Mroziakiewiczówna, wdowa 59 l. Krystyna Jesse 4 l 1 m 25 d. Franciszka Szymańska z d. Hoffmannówna wdowa, 76 l. Joanna Jęchorkówna, robotnica, 24 l. Łukasz Grochowicz, robotnik, 80 l. Stefan Kosmowski 2 m 21 d

prawdą. Na podstawie pobranej od żony zaginionego próby pisma ustalono, iż ta jest autorką listu, który ojciec jej osobiście w Gdańsku nadał.

Wskutek tego i na podstawie innych konkretnych poszlak, Augustyna Kerna i córkę jego Fridę Sadach arestowano. Kiedy w toku badania aresztowana wyznała, iż maż jej padł z ręki morderczej jej ojca, ten, przykuty do muru, z całym cynizmem opisał to i przebieg zbrodni oraz wskazał miejsce zagrzebania zwłok. Komisja sądowa udała się do Szatary, gdzie w zasieku stodoły w głębokości 1.40 mtr. znaleziono zwłoki denata. Sprawca twierdził, iż zabił zięcia wystrzałem z fuzji dlatego, że zjechał się on nad swą żonę. Zbrodni dokonał 18 marca; przez dwa dni trupa przechowywał w komorze, a potem zakopał go w stodołę.

Dnia 9 bm. 58-letni morderca odpowiadał za swój leśnjaski czyn przed sądem okręgowym w Starogardzie. Oskarżony przy niezwykle równowadze umysłu przedstawił przebieg dokonanej zbrodni, przyczem jaskrawo uwidaczniał się jego sadyzm i niezwykła złość.

— Mnie wszystko jedno, choć mnie głowę zetniecie — mówił — zastrzelilem go, jak psa, gdyż na to zasłużył.

Strzał oddał w chwili, gdy denat rzekomo bił swą żonę, a córkę oskarżonego, trzymając w rękę rewolwer. Kiedy Sadach już leżał bez ducha z roztrzaskaną czaszką, rozbestwiony teść dobył jego rewolweru i oddał doń jeszcze strzał, mówiąc: posmakuj też z twojej broni.

Na przeprowadzonej rozprawie, która trwała cały dzień, Sąd zasądził oskarżonego na 10 lat więzienia. Rozprawę prowadził wiceprezes S. O. p. dr. Jodłowski, jako przewodniczący, oraz pp. sędziowie Małyssa i Bakowski, jako wotanci; oskarżał p. prok. Manikowski, a bronił p. mec. Stanikiewicz. Rozprawa ta budziła wielkie zainteresowanie. wa

Dnia 11 bm. Sąd Apelacyjny w Poznaniu rozpatrywał sprawę Stanisława Pierzchały, leśniczego maj. Szczepanów, pow. mogileński, oskarżonego o to, że 10 listopada 1932 r. około godz. 10 w nocy w czasie patrolu leśnego, postrzelił robotnika Jana Grześkowiaka, który wskutek ropienia ran postrzałowych i późniejszej zakażenia zmarł. — Oskarżony Pierzchała wraz z praktykantem Kazimierzem Koczorowskim natknęli już podczas nocnej obławy na śp. Grześkowiaka i w chwili, kiedy zamierzał go przytrzymać — ten usiłował ukryć się w pobliskim zagajniku jałowcowym. Wówczas osk. Pierzchała strzelił.

Po przeprowadzeniu rozprawy, sąd doszedłszy do przekonania, że oska żony działał zgodnie z przepisami, miał bowiem prawo strzelać do uciekającego złooczyńcy, wydał wyrok uniewinniający oskarżonego Pierzchały od winy i kary, zatwierdzając tem samem wyrok Sądu Okręgowego w Gnieźnie.

Dość należy, że p. prokurator po zamknięciu postępowania dowodowego wycofał apelację od wyroku I instancji. Rozprawie przewodniczył p. sędzia Frydlewicz, jako wotanci występowali p. sędzia Bohusz i p. sędzia Ryniewicz. Oskarżał p. prok. Jaszczewski.

Z POMORZA

— **BRODNICA.** (Samobójstwo.) Podporucznik Eugeniusz Ostrowski, oficer zawodowy 63 p. p., odebrał sobie życie wystrzałem z rewolweru w skroń, dokonując rozpaczliwego czynu na kwatrze pewnego gospodarza w Leźnie, gdzie jego pułk się znajdował na manewrach jeśnienych. Powodem samobójstwa był przypuszczalnie rozstrój nerwowy.

— **CHOJNICE.** (Z rady miejskiej.) Pod przewodnictwem burmistrza dr. Sobierajczyka odbyło się posiedzenie rady miejskiej przy udziale 24 radnych. W czynnościach radnych zawieszono pp. Lisewski Schreiber, Kozubski i Steinilber aż do czasu zerwania stosunku handlowego z magistratem. Decernat budowlany i administrację leśną objął radca miejski p. Kunowski, zaś decernat opieki społecznej p. radca Bonin. Wniosek Tow. „Karpaty” w sprawie budowy stacji benzynowej na rynku rada większością głosów odrzuciła, jak również uchwałała jednogłośnie obniżyć wynagrodzenie dla sił nauczycielskich dochodzących miejskiego gimn. żeńskiego.

— (Pierwsza komunja św.) Uł. niedziel 10 bm przyjmowało około 400 chłopców i dziewcząt pierwszą komunję św.

— (Zbiegli z zakładu poprawczego.) Z tut. zakładu poprawczego zbiegli wychowankowie Franciszek Bartłomiejczyk lat 20, Jan Staniowski lat 18 z Herbów Polskich i Leon Dąbrowski.

— **GDYNIA.** (Koszary policyjne w porcie.) W porcie, naprzeciw budynku Urzędu Morskiego, buduje się obecnie koszary policyjne. W miejscu, gdzie wznosi się koszary, zresztą niewielkie, stał drewniany barak, w którym mieścił się pierwszy kapitanat portu gdyńskiego.

— (Zamknięcie tegorocznego sezonu.) W bieżącym sezonie Gdynia miała 1947 letników, którzy spędzili tutaj ponad dwa tygodnie i zgłosili się do komisariatu rządu celem uiszczenia taksy kuracyjnej. W roku ubiegłym osób takich było w Gdyni 1656, a w roku 1931 — 2034. Przejazdnych turystów i uczestników różnych zjazdów było w Gdyni w miesiącach letnich około 100 000. (S. B.)

— **WEJHEROWO.** (Zgon burmistrza.) Zmarł w sobotę burmistrz miasta Wejherowa, Jan Owiniński, liczący 49 lat życia, pochodził z Małopolski i z zawodu był pedagogiem. Przez szereg lat uczył łaciny w gimnazjum św. Anny w Krakowie, potem za rządów Witosa został kuratorem łódzkiego okręgu szkolnego. W ostatnich latach przeszedł do służby administracyjno-samorządowej. W Gdyni, w dawnym magistracie, sprawował funkcję naczelnika wydziału ogólnego, potem, przed niespełna dwoma laty, został powołany na stanowisko burmistrza miasta Wejherowa. S. p. Jan Owiniński w krótkim przeciągu czasu zaskarbił sobie sympatie mieszkańców miasta Wejherowa i szczególnie był wielbiony przez Kaszubów. W magistracie wejherowskim przeprowadził szereg skutecznych reform i położył duże zasługi koło podniesienia kulturalnego poziomu miasta. Zmarły poświęcał dużo czasu pracy naukowej, w szczególności studjom z dziedziny językoznawstwa i przedhistorji. Część prac ogłosił pod pseudonimem Paweł Skiba. — S. p. Jan Owiniński osierocił żonę Zofję z domu Skoczylas i troje dzieci: córki i syna. Eksportacja ze szpitala do kościoła w Gdyni nastąpiła w poniedziałek po południu; uroczysty pogrzeb odbył się w Wejherowie dziś rano. (S. B.)

— **TUCHOLA.** (Pierwszy z „Hitlerlandu“.) Do Rosochatki, wioski pod Tucholą, przybył z Niemiec Kohn, który osiadł się tutaj i czyni starania o uzyskanie obywatelstwa polskiego.

— (Wielki pożar.) W Zielonce u rolnika Skrzypińskiego zniszczył pożar całe zabudowanie, oraz częściowo inwentarz i ruchomości domowe. Szkody wynoszą ponad 15 000 zł.

Z ŁÓDZKIEGO

— **KALISZ.** (Zmiany w diecezji.) Jego Świątobliwość Ojciec Święty Pius XI mianował ks. Józefa Jędrchowskiego proboszczem w Choceniu, kanonikiem gremjalnym Kapituły kolegiackiej w Kaliszu. — Zarządzeniem Włocławskiej kurji Biskupiej mianowani zostali: ks. Stanisław Śmietanko, administr. parafji Tokinia, proboszczem tejże parafji; ks. Czesław Domachowski, wikariusz w Tułiszewie, administratorem parafji Samarzewo; ks. Ignacy Bronzowski, wik. par. św. Mikołaja w Kaliszu, administr. parafji Tubadziń; ks. Stanisław Tywonek, po powrocie z urlopu kuracyjnego, administratorem par. Kalinowa; ks. Stanisław Andrzejczak, prefekt w Krzywosządy, wikariuszem w Tułiszewie; ks. Józefat Domagała, wikariusz w Blaszkach, prefektem w Kleczewie; ks. Jan Przybylski, wik. w Szadku, prof. w gimn. S. S. Nazaretanek w Kaliszu; ks. Władysław Osieński, wikariusz w Kole, wikariuszem w Ciecuchowie; ks. Leon Adamski, neopresbiter, wikariuszem w Iwanowicach; ks. Józef Będkowski, wikariuszem w Warcie; ks. Bronisław Dumbrowicz, wik. w Liskowie; ks. Lucjan Kurzawski, wik. w Kole; ks. Stanisław Olejnik, prefektem w Ślesinie; ks. Ignacy Paluch, pref. w Kozminku; ks. Władysław Sępka, wikariuszem w Szadku; ks. Jan Soltysiak, wik. w Blaszkach; ks. Józef Leśnik, zwolniony z obowiązków prefekta w Kaliszu, mianowany peniten-

Z powodu kazania w Zielonejwsi

8 bm. toczył się przed sądem grodzkim w Rawiczu proces przeciwko ks. prob. Nowackiewiczowi z Zielonejwsi, oskarżonemu o występki z art. 170 k. k., na skutek doniesienia nauczyciela szkoły powszechnej w tej wsi, 21-letniego Zygmunta Kołowrockiego, znanego już z procesu przeciwko członkom Z. M. N., gdzie występował w charakterze świadka, zeznającego o treści przemówienia jednego z prelegentów. Prelegent ten został skazany na 1 rok więzienia i 200 zł grzywny.

Rozprawa przeciwko ks. prob. Nowackiewiczowi rozpoczęła się wśród grobowej ciszy. Sędzia p. Kromolicki, upomniawszy na wstępie zeznawanych świadków, aby zeznawali zgodnie z prawdą, stwierdził, że na sali rozpraw nie jest obecny sołtys z Zielonejwsi, p. Panek, któremu wymierzono za to 50 zł grzywny, poczem odczytał akt oskarżenia, w którym zarzucono ks. prob. Nowackiewiczowi rozszerzanie wiadomości mogących wywołać niepokój publiczny na kazaniu w dniu 3 maja b. r.

Zkolei sąd przystąpił do przesłuchania świadka oskarżenia Kołowrockiego, który zeznaje, że na wspomnianem kazaniu słyszał zwroty, mogące wywołać niepokój publiczny.

Świadek Nowak Józef, rolnik, stwierdza, że stał około 6 mtr. od ambony i słów, o których mówił św. Kołowrocki, nie słyszał. Nie przypomina sobie nic takiego z kazania, co by było niegodne kapłana.

Św. Niedźwiedź Jan stwierdza, że w czasie kazania ks. prob. Nowackiewicz mówił o Hiszpanii i Maroku i słyszał zdania o masonach i biedzie,

ale dotyczyły one tych właśnie krajów. Tak samo św. Kortus z Wydawy nie słyszał, by ks. prob. Nowackiewicz użył na kazaniu inkryminowanych mu zdań, natomiast przypomina sobie dokładnie zdanie, w którym kaznodzieja nawoływał do miłości bratniej i zaprzestania nienawiści dzielnicowej.

Sąd zarządził konfrontację świadków Niedźwiedzia i Kołowrockiego, przyczem obaj skonfrontowani podtrzymali nadal swoje zeznania.

Na tem przewod sądowy zamknięto. Osk. publiczny, st. przod. Niechciałowski, wniósł o ukaranie ks. prob. Nowackiewicza 3 miesiącami aresztu i 1.000 zł grzywny. Obronca adw. dr. Majchrzycki w świetnym przemówieniu wniósł o uwolnienie oskarżonego. W ostatnim słowie ks. prob. Nowackiewicz zakończył swoją obronę zdaniem: „prosiłbym o łaskę, gdybym był w Bolsewji lub w Hiszpanji, lecz tego nie uczynię ze względu na to, że stoję przed sądem polskim, od którego spodziewam się sprawiedliwego wyroku na katolickiego kapłana”.

Po 29-minutowej przerwie sąd ogłosił wyrok, na mocy którego ks. prob. Nowackiewicz skazany został z art. 170 na 4 miesiące aresztu z zawieszeniem na 2 lata, 300 zł grzywny i ponoszenie kosztów sądowych. W motywach wyroku sąd stwierdził, że dał wiarę zeznaniom św. Kołowrockiego Zygmunta, dlatego, że ten jest inteligentny i zeznania jego, złożone pod przysięgą, zasługują na wiarę.

Proces i wyrok wywołał wśród społeczeństwa wielkie wrażenie.

Ogólnopolski zjazd piwowarów w Łodzi

Z Łodzi donosi (p.): 10 b. m. rozpoczął w Łodzi obrady ogólnopolski zjazd piwowarów w sali „Tivoli”. Najliczniej reprezentowany był przemysł browarniczy z okręgu Poznańskiego, Pomorskiego oraz z Łodzi. Poza tem przybyły delegacje z Górnego Śląska, Krakowskiego, Warszawskiego i innych dzielnic. Obrady zjazdu zagałł prezes Chociszynski z Ostrowa Wielkopolskiego, poczem przewodnictwo objął p. Borowicz z Krotoszyńska.

Po udzieleniu absolutorjum powołano zarząd w dotychczasowy składzie. Uczestników zjazdu podejmowała firma „Browar Spadkobierców K. Anstadta S. A.”, której kierownik M. Szadkowski stanął na czele organizacji zjazdu, jako gospodarz. W imieniu tejże firmy powitała uczestników zjazdu przedstawicielka p. Hund. Ponadto jako przedstawiciele przemysłu piwowarskiego obecni byli przedstawiciele firmy A. Keilich, Bracia Keilich z Łodzi, p. Czajkowski z Bydgoszczy, P. Freining z Torunia, p. Flau z Nowego Tomyśla, p. Danielewicz z Sieradza. Pod adresem zjazdu nadeszły liczne depesze od firm.

W pierwszym dniu obrad zjazd szczegółowo omówił szereg spraw i bolączek przemysłu piwowarskiego. Podniesiono zarzuty odnośnie utrudnień, jakie ze strony władz skarbowych napotykały piwowarzy przy wy-

konywaniu swych prac, przyczem stwierdzono, że utrudnienia te są nierzeczowe i nie znajdują często podstaw prawnych, ani uzasadnienia w praktyce.

W poniedziałek, w drugim dniu zjazdu uczestnicy udali się z wycieczką wspólną do browarów firmy „Bracia Anstadt i Gustaw Keilich” przy ul. Pustej. Równocześnie uczestnicy zjazdu dokonali egzaminu uczniów w browarze Anstadta, który wypadł bardzo dobrze.

O godzinie 11 uczestnicy zjazdu udali się do sali hotelu Manteuffel, gdzie rozpoczęły się obrady. Przedtem przyjęcia dla uczestników urządziły firmy Gustaw Keilich, Bracia Keilich i K. Anstadt w Radogoszczu.

W toku obrad omówiono szereg spraw, dotyczących przemysłu browarniczego, poczem podjęto uchwałę, iż przyszły zjazd zwołany zostanie do Wilna.

Zjazd uchwalił wysłać depesze pod adresem prof. Iwanowskiego na Politechnice w Warszawie, prof. Chrzęszcza w Poznaniu oraz prof. Kozneckiego na Wyższej Szkole Przemysłowej w Krakowie. Depesze te brzmią: Uczestnicy walnego zjazdu piwowarów przesyłają Szanownemu Panu Profesorowi wyrazy szacunku i poważania. Zarząd Zjazdu.

czarzem Bazyliki Katedralnej we Włocławku i dyrektorem Dziel. Misyjnych w Kurji Biskupiej; ks. Stefan Kopania kapelanem szpitala w Kole; ks. Jan Gajda, wik. w Liskowie, prefektem Liceum we Włocławku; ks. Józef Szadkowski, proboszcz w Blizanowie, do Rajska; ks. prof. Bolesław Osadnik, zwolniony na własną prośbę z obowiązków prefekta w gimn. im. Ad. Asnyka w Kaliszu, przeszedł na prefekturę do szkół powszechnych tamże; ks. Stanisław Laborowicz, zwolniony z obowiązków administratora parafji Rajsko i prefekta szkół powszechnych tamże, na prefekturę szkół powsz. w Kaliszu; ks. Lucjan Lewandowski, pref. i wikariusz pomocniczy w Kleczewie, na prefekturę w Krzywosządy; ks. Henryk Maciejewski, prefekt w Słupcy, na prefekturę gimn. w Koninie; ks. Włodzimierz Krchniak, wik. w Dobrcu, na pref. Semin. Naucz. w Słupcy; ks. Stanisław Miara, wik. w Choceniu, na wikariat do Dobrcza; ks. Michał Ślipek, wik. w Przedczu, na wikariat par. św. Mikołaja w Kaliszu; ks. Jan Nowak, wik. w Iwanowicach, wik. parafji N. Marij Panny w Kaliszu; ks. Teofil Morawski, pref. w Pyzdrach, na prefekturę do Kofa; ks. Stanisław Kempniński, pref. i kapelan szpitala w Kole, na prefekturę do Pyzdr; ks. Wiktor Baranowski, prefekt w Ślesinie, na prefekturę do Tułiszkowa. (mk)

— **KONIN.** (Śmiertelny spór o kure.) We wsi Milanów gminy Władysławów wydarzył się onegdaj następujący wypa-

dek. W czasie sprzeczki między dwoma szwagrami, Ant. Bałagierem i Wł. Barczakiem, którzy, jakkolwiek mieszkali pod jednym dachem, oddawna żyli z sobą w niezgodzie. Bałagier kopnięciem noży zabił kurę Barczaka. Z zemsty za to Barczak zadał Bałagierowi nożem kuchennym szereg, jak się następnie okazało, śmiertelnych ciosów. Ofiara mściwego szwagra zmarła, przewieziona do lekarza w Władysławowie, nie odzyskawszy przytomności. Zabójcę aresztowała policja.

— (Uroczystości 250-lecia Odsieczy Wied.) W niedzielę obchodzone w Władysławowie 250-lecie zwycięstwa Sobieskiego pod Wiedniem. Na program podniosłych uroczystości złożyły się: uroczysta msza św., pochod na Rynek, gdzie nastąpiło zasadzenie drzewka pamiątkowego oraz akademja okolicznościowa.

— **SŁUPCA.** (Tragiczna śmierć dziewczynki.) Jadący onegdaj końmi szosa przez wieś Łąd w pow. konińskim rolnik Czesław Piracki najechał na czteroletnią Jadwigę Cegielską tak nieszczęśliwie, że pomimo natychmiastowej pomocy lekarskiej wkrótce zmarła. W sprawie tej władze prokuratorskie nakazały aresztowanie Pirackiego policja zaś skierowała dochodzenie do sądu grodzkiego w Słupcy.

— (Nominacja zawiadowcy stacji.) Zawiadowcą stacji kolejowej w Słupcy został mianowany p. Mieszkowski z Pomorza.

— **WIELUN.** (Poświęcenie sali gimnastycznej i bursy gimnazjalnej.) W dn. 10 bm. odbyła się uroczystość poświęcenia nowo wybudowanej sali gimnastycznej oraz bursy uczniowskiej przy tut. gimnazjum biskupim imienia Tadeusza Kościuszki. Poświęcenia dokonał osobiście ks. dr. Edward Kubina jako właściciel i gospodarz tegoż gimnazjum. Poświęcenie poprowadzone zostało uroczystą mszą św. w kościele farnym (kolegiacie). W uroczystości wzięły udział organizacje jak Sokół, rezerwisty, straż ogniowa z orkiestrą, Liga Katolicka i in.

Z BYDGOSZCZY

— **Powstańcy i Wojacy w hołdzie wielkim królom.** Po Zw. Młodych Narodowców, którzy swoje środowe zebranie plenarne poświęcił uczczeniu Batorego i Someskiego, w ubiegłą niedzielę Zw. Powstańców i Wojaków zorganizował akademję ku czci wielkich królów w sali restauracji „Pod Lwem”. Oprócz okolicznościowych przemówień, na program złożyły się występy chóralne Tow. Moniuszko, wokalne orkiestry Powstańczej oraz deklamacje. Zakńczono akademję odśpiewaniem „Roty”. We wtorek poświęca swoje zebranie pamięci obu królom korporacja „Ekstercja”.

— **Przeniesienie centrali Z. K. P. W.** związku z przeniesieniem Gdańskiej Dyrekcji Kolejowej do Bydgoszczy i Torunia przeniosł się do Bydgoszczy na stałe zarząd okręgowy Zjednoczenia Kolejowców Polskich i osiedlił przy ul. Dworcowej 176.

— **Uroczystość zakończenia regat.** W niedzielę po pierwszych w Polsce regatach kobiecych, odbyła się w sali malinowej hotelu „Pod Orłem” uroczystość wręczenia nagród. Po przemówieniu prezeski Bydg. Kl. Wioślarek, dr. Klikowiczowej, zabrał głos prezes Związku Polskich Tow. Wioślarskich, p. Bojańczyk z Włocławka, dziękując wioślarkom bydgoskim za sprawność organizacyjną w uporządkowaniu tej pierwszej w Polsce kobiecej imprezy wioślarskiej. Następnie prezes Bojańczyk oraz dyr. Miejskiego Urzędu Wychowania Fizycznego, p. Matuszewski, wręczyli zwyciężcom żółte i srebrne nagrody, m. in. nagrodę przechodnią m. Bydgoszczy, Przemawiali jeszcze: przedstawicielka zwycięskiego Warszawskiego Kl. Wioślarek oraz reprezentant Polonii gdańskiej, p. Góralczyk, poczem rozpoczęła się zabawa taneczna, w miłym nastroju, trwająca do późna w nocy.

— **Zebranie rodzicielskie** w szkole zawodowej żeńskiej odbędzie się w nadchodzącą środę, dnia 13 bm. o godz. 5 po poł.

— **Rocznica śmierci Żwirki i Wigury.** W poniedziałek, jako w pierwszą rocznicę tragicznej śmierci wielkich lotników polskich, z inicjatywy miejscowego koła L. O. P. P. odbyły się uroczyste nabożeństwa żałobne w kościele farnym i pobernardynskim kościele garnizonowym, celebrowane przez ks. kanonika Schulza i ks. płk. Szykiewicza. Wiele domów udekorowanych było chorągwiemi o barwach narodowych. Wieczorem w teatrze odbyła się akademja przy udziale orkiestry kolejarzy i chóru „Harmonja”, podczas której dłuższy referat o życiu i zasługach śp. Żwirki i Wigury oraz o znaczeniu lotnictwa w życiu współczesnym narodów wygłosił komendant lotniska bydgoskiego i szkoły pilotów, płk. Prauss.

— **Zderzenie samochodów.** W poniedziałek około godz. 4 po południu nastąpiło przy zbiegu ulic Libelta i Krasieńskiego zderzenie osobowego samochodu braci Schulz z samochodem ciężarowym Młyna Lubickiego z Torunia. Samochód ciężarowy jechał ulicą Krasieńskiego, nie dając przy zbliżaniu się do przecznicy sygnału. Ze zderzenia odniósł uszkodzenia samochód osobowy, bowiem uległo strzaskaniu jedno koło przednie, lampa i błotnik. Ofiar w ludziach na szczęście nie było. Uszkodzony samochód przetransportowano przy pomocy innego samochodu do warsztatu reparacyjnego.

— **Poparzenie.** W mieszkaniu pp. Wróblewskich przy ulicy Sienkiewicza, zdarzył się wypadek silnego poparzenia służącej Bronisławy Kalinowskiej. Opalała ona przy pomocy spirytusu kaczkę, przyczem zajęła się na niej ubranie. Na krzyk Kalinowskiej nadbiegli z głębi mieszkania pp. Wróblewscy i ogień ugasili. Jednak Kalinowska uległa tak silnemu poparzeniu, że trzeba ją było karetką Pogotowia odwieźć na kurację do Lecznicy Miejskiej.

— **Dziury aptek:** Od 11 — 17 września apteka Pod Niedźwiedziem przy ul. Niedźwiedziej i apteka Pod Koroną przy ulicy Dworcowej.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

M. M. z S. na pomnik Serca Pana Jezusa i na chleb św. Antoniego po 25 zł z podziękowaniem za otrzymane łaski w pewnej sprawie Najświętszemu Sercu Pana Jezusa. Najświętszej Marij Pannie Wspomożycielce Wiernych, św. Antoniemu z Padwy i św. Ekspedytowi oraz z prośbą o uproszenie dalszej opieki.

Na pomnik Serca Pana Jezusa: Weronika Nowacka z Dąbrowki z podziękowaniem za otrzymane łaski 3 zł; — Hr. Schmettau 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 264,20 zł.

Na Towarzystwo Pomocy Zubożalej Inteligencji: Drowa M. D. 26 zł.

Nad morzem chińskim

Chiny stały się ośrodkiem zainteresowań dwóch wielkich mocarstw, rywalizujących między sobą o utrzymanie decydujących wpływów nad brzegami Pacyfiku. A kto mówi o Pacyfiku, ten nie może pominąć jego zachodniej części, morza chińskiego, gdzie krzyżują się i ścierają na całej wężowym, neuralgicznym dla całej Azji, interesy, dążenia, zamierzenia Japonii oraz Stanów Zjednoczonych, gdyż Rosja ustąpiła dzisiaj na plan drugi i — ze względów taktycznych, czy zasadniczych — wycofała się z gry na Dalekim Wschodzie. Tak tedy gra o stawkę główną odbywa się między dwoma państwami: Japonią i U. S. A., które też zbroją się dzisiaj jawnie i nie na żarty sposobią do przyszłej rozprawy zbrojnej; narazie wymieniają między sobą noty dyplomatyczne, zyskując na czasie, gdy w stoczniach i arsenalach po tej i po tamtej stronie wrota gorączkowa nad budową i zbrojeniem nowych pancerników i łodzi podwodnych, których działa i torpedy przemówią w swoim czasie innym językiem.

Obok stawek w tej grze, jakimi są nie tylko wyspy Hawajskie, Filipiny ze strony U. S. A. a Formoza i archipelag Marjański i Karoliński ze strony Japonii, głównym jednak objektem są Chiny. Z tych Chin wykrajają już sobie Japonia spory szmat na własność pod nazwą niepodległej jakoby Mandżurji, a sięga już dalej po Mongolję. Na kontynencie azjatyckim zamierza stanąć Japonia mocną stopą i stąd zachować wszystkie europejskie mocarstwa kolonialne, jeśli nie zaraz, to w najbliższej przyszłości, gdy opancerzona jej pięść będzie dość silna, by sprostać przeciwnikom.

W tej walce Chiny nie odgrywają żadnej, lub prawie żadnej roli czynnej, zadowolając się markowaniem oporu zbrojnego, na który nie jest w stanie zdobyć się rząd centralny w Nankinie.

Tymczasem w samych Chinach, w głębi niezmiernych obszarów, zwłaszcza dalej od centrum kraju, dzieją się rzeczy, zadziwiające swoją fantazyjnością i niesamowitością. Pięć prowincyj, z których najmniejsza, Sinkiang, t. zw. Turkiestan chiński, jest trzy razy większą od Francji, znajduje się w stanie chronicznej wojny domowej i buntu przeciw rządowi centralnemu. A odbywa się to w sposób zaiste niebywały. Sinkiang np. ma wszystkiego 2 i pół miliona mieszkańców, a ludność jego składa się z ma-

hometan dwóch sekt, oraz z buddyistów. General Chin Ju Jen, gubernator tej prowincji i narazi sobie ludność, co mu przyszło z łatwością, gdyż dzierał z niej skóre podatki. Jak to zwykle bywa w Chinach, w roli obrońców gnębionej ludności wystąpili dwaj potkomendni generała Chin-Ju-Jen, obiecując naprawę stosunków, i podnieśli sztandar rewolty. Gubernator broni się, zrewoltowani potkomendni atakują jego wojska, a wszyscy razem grabią oblegane miasta i ludność miejską i wiejską, jak się da i gdzie się da. Takie same stosunki panują w prowincji przyległej Kokonor, oddalonej o 2 000 kilometrów od Szanghaju i liczącej tylko milion mieszkańców.

Jeszcze lepiej dzieje się w prowincji Szeczuan, który wyspecjalizował się w wojnie domowej. Na ogólną liczbę 50 milionów ludności, cyfra pozostających pod bronią ludzi wynosi 500 000! Szeczuan nie prowadzi z nikim wojny, komu i czemu więc ma służyć półmilionowa armia? Chodzi o to, iż gubernator Szeczuanu, generał Liu ma siostrzeńca, też Liu, z którym drze wciąż koty. Obaj utrzymują własne armie i obaj płacą im zółd ze ściąganych podatków. General Liu ściągając podatki za 34 lata zgóry, a mianowicie do r. 1967! Siostrzeniec jego Liu był niemniej pomyslowy i robił to samo na własną rękę. Wogóle system ściągania podatków za większą ilość lat zgóry jest zakorzenionym głęboko i ulubionym systemem gubernatorów chińskich, którym nie tyle chodzi o długie pozostawanie na urzędzie, ile o szybkie zzbogacenie się podczas najkrótszego czasu. Rezultat klótni i walki między Liu starszym i młodszym był ten, iż siostrzeniec przepędził wujka. Po zwycięstwie otrzymał Liu młodszy nominację na gubernatora Szeczuanu. Taka już jest taktyka zwykła rządu nankińskiego, który nie mając dość siły, aby utrzymać w ryzach dalsze prowincje i niesfornych ich rządów, kroczy drogą kompromisu i staje na gruncie faktów dokonanych: kto zwyciężył, ten jest widocznie silniejszy i z tym trzeba paktować.

Nie inaczej mają się rzeczy w Kiangsi, gdzie rządzi generał Feng oraz bolszewicy chińscy. W tych warunkach Chiny są łatwym łupem dla każdego dobrze uzbrojonego i zorganizowanego przeciwnika, którym w tym wypadku mogła być i jest tylko Japonia, jedyne zorganizowane nowoczesne państwo militarne na Dalekim Wschodzie.

E. R.

Z TEATRU

„Jak się wzbogacić“ komedia w 3 aktach F. Gottwalda i J. Gribitza. Teatr Polski. Reżyser: Robert Boelke. Rola główna pp.: E. Wieczorkowska, R. Boelke, A. Bystrzyński, S. Iwański, J. Nowacki, M. Piotrowski, K. Przystański. Dekoracje: Z. Szpingier.

Boelkego powitaliśmy naturalnie grzmiącymi oklaskami, na znak, że dawne sympatie nie wygasły i jeszcze przybrały na sile przez te chude lata, które od pierwszego października ma zakończyć jego dyrekcja. Mamy nadzieję, że za jego staraniem wrócą nam nie tak znów dawne, ale dobre czasy, o których ostatnimi laty coraz częściej się zapomniało. Mamy taksamo nadzieję, że, jako dyrektor, będzie sobie dawał lepsze role niż ta, którą mu wczoraj wyznaczono.

Gra on tajemniczego miljardera, który nikomu nie chce powiedzieć, w jaki sposób się wzbogacił? Drugi akt ma nam to misterjum odsłonić. Czekamy przez cały akt pierwszy (sporo nam schodzi na ten czas) i oto w drugim okazuje się, że genialny fabrykant pieniędzy miał wszelki powód, aby być tak milkliwym. Oto nie ma on nic właściwie do powiedzenia. Nawet ładna i wdzięczna dziewczyna, która chce z niego sekret wyciągnąć, nie dowiaduje się nic więcej ponad to, że był lift-boyem, dostał od kogoś w papę, potem za sto dolarów, otrzymanych na przeprosiny, kupił jakichś akcji, no, a reszta poszła sama z siebie. A tu byliśmy pewni, że wyszedłszy z teatru, będziemy wiedzieli, jak się wzbogacił. Nawet cieszyliśmy się na to trochę, bo pozytywne wiadomości nigdy za wiele, nawet w drobiazgach. Tymczasem nic z tego. Może bestja wie, ale nie chce powiedzieć? Bardzo to brzydko z jego strony. Mógłby zdradzić swój sekret chociażby autorom sztuki, jako swoim ojcom duchowym. Nie potrzebowałoby wtedy pisać takich historyjek, na których z pewnością się nie zbogacą. Ale gdzie dzisiaj szukać wdzięczności u dzieci! Nie

tak bywało za naszych czasów, mości dobrodzieju!... nieprawda?!

Nic dziwnego, że mister Bellin ma dość trzech czy czterech scen na wyjawienie wszystkich swoich sekretów, włącznie z tem, że należy do gatunku miljarderów sentymentalnych (rekinus cinematographicus bzduralis Hollywood), że tęskni za piękną duszą kobiecą i że w trzecim akcie z taką się ożeni, co nas znów tak bardzo nie zaskakuje. Autorzy są pod tym względem konsekwentni. Powie- dzieli sobie: żadnych niespodzianek — i dotrzymują słowa. U takich warto- by mieć coś na wekslu. Ale co można zrobić po aktorsku z takich paru scen? To co zrobił Boelke, tj. można pięknie wyglądać i mówić z takim sentymentem, abyśmy musieli przysiąc, że prawdziwy miljarder składa się z akcji, serca i łezki. Więcej nikt żadnym sposobem nie wydusi. Gdyby kto kiedy zaczął Boelkemu ćwierkać w oczy dyrektorskiemi rólkami (jak to za kulisami bywa), niech mu rzuci dwa słowa: a Bellin? Zawistnik sploti się, albo i umrze ze wstydu.

Co do owej dziewczyny, którą gra p. Wieczorkowska, to jej szczęście, że wychodzi z zamą. W dziennikarstwie niczy z niej nie było. Sporo mamy teraz kapitalnych dziennikarek (bo i w tem konkurencja kobiet daje się nam fatalnie odczuwać). Otóż wszystkie mogłyby obrazić się za tę mągajkę, która zdobyła interwju — zatem osiągnęła cel zawodowy! — a potem żaluje i zalewa się łzami. Cze- mu? Bo „podeszła“ i „oszukiwała“ biedne niewiniątko męskie. Takiego naiwnego człowieka jak spekulant giełdowy. W zasadzie nic przeciw temu miećby nie można. Miłoby było zobaczyć choć na scenie taką kobietę, której żal, że oszukiwała mężczyznę. Ale co za pomysł, aby to była właśnie dziennikarka! Dziennikarka, której żal świętego zawodowego sukcesu, która właśnie powinna triumfować, jeżeli ma w żyłach chociaż kroplę far- by drukarskiej! Jeżeli panowie uwa-

żają, drogi panie Gottwald i drogi panie Griebitz, że w pojęciach moral- nych jest jeszcze zbyt mało zamętu, to używajcie sobie na czem innem, ale przynajmniej w dziennikarstwie nie wywracajcie nam wszystkiego do góry nogami!

W dodatku p. Wieczorkowska za- demonstrowała z jak najlepszej stro- ny swój talent w zakresie charaktery- stycznym, lecz w końcu okazało się, że lezka liryczno-dramatyczna jest jednak najsilniejszym z jej bogatych środków. Przynajmniej tym razem Wyszło to bardzo na awantazę Gercie jako kobiecie, pełnej sentymentu, lecz jako dziennikarkę całkiem ją zarzę- ło w oczach każdego szanującego się dziennikarza. Winni są naturalnie autorzy, nie talent p. Wieczorkow- skiej, który powinien znaleźć się te- raz w ryzach prawdziwego teatru i przy systematycznej pracy z poważ- nym reżyserem-pedagogiem, aby za- częł bez reszty dotrzymywać tego, co dzisiaj przyrzeka. Materiał jest cen- ny i niecodziennie taki się spotyka. Na- wet nie co rok, mojem zdaniem. Do- dać do tych zdolności drugie tyle mą- drej pracy, a sownie się opłaci.

WITOLD NOSKOWSKI.

Z OPERY

„Straszny Dwór“ Moniuszki

Zorganizować przedstawienie nie w sezonie siłami po części przypadkowe- mi, nieprzygotowanymi i niedoświad- czonymi — i zorganizować dobrze, to wysiłek duży i godny uznania. Przed- stawienie „Straszego Dworu“ poza tem miało ambicje nie tylko być do- brem, ale przełomowym. P. Latoszew- ski zapowiadał, że pokaże też operę we właściwej szacie i całem jej dostojen- stwie, zatraconem w czeluściach ruty- ny i beznadziejnego szablonu operowego. Rzeczywiście — świeżością i młodzień- czym entuzjazmem mogli wykonawcy przekonać do siebie widzów śledzącą z zadowoleniem jedrne tętno akcji, dła- łość o dociąganie wielu szczegółów in- scenizacyjnych, staranne aktorską i niebanalnie pomyslane dekoracje dru- giego aktu (p. Szpingier).

Wykonawcy (znani publiczności) przygotowali się starannie do swych ról. Jeśli ci sami będą pracowali w se- zonie, to niewątpliwie staranność swą zaznacza w pracy jeszcze niejedno- krotnie, zwracając te samem na sie- bie trwałą uwagę.

We wczorajszym numerze wyręczył mi kolega redakcyjny w opisie prze- biegu przedstawienia i jego świetno- ści. Nic do tego dodawać nie wypada, jak tylko życzenie, aby to niedzielne nadprogramowe przedstawienie było zapowiedzią istotnych i realnych zmian w artystycznej gospodarce ope- rowej Poznania i stało się przełome- tak pożądanym i głośnym. Energia p. Latoszewskiego i jego bezkompromisowość obok uznanych zalet arty- stycznych pozwolą mu niewątpliwie na urzeczywistnienie tak szlachetnego zamiaru, jakim jest chęć przywrócenia godności artystycznej przedstawieniom operowym.

Podniesienie poziomu wykonania prowadzi do tego. Życzę mu więc na- leży, aby stał się tym mężem opatr- nościowym, którego tak dawno oczeki- wał Teatr Wielki a z nim i kultura muzyczna miasta.

St. Wiechowicz.

Jak Trockiego odwieziono na brzeg francuski

Zabawna historia wydarzyła się pod- czas wylądowania Trockiego na brzegu francuskim. Z polecenia prefekta policji parowiec, na którym przyjechał Trocki, miał go wysadzić nawprost Cassis, w miejscu, gdzie na wybrzeżu niema osiedli ludzkich. Agencji policyjnej, którym pole- cono eskortować Trockiego, otrzymali rozkaz zachowywania się tak, aby nikt nie podejrzewał, kim oni są i jaką pełnią misję. Zjawili się więc w chacie rybaka Bancetti, właściciela szalupy „Neptun“ i oświadczyli mu, że pragną wynająć łód- kę na jutro, na „dalszą wycieczkę na morze“.

Wizyta agentów wypadła akurat w dwa dni po zamordowaniu rybaka Palma, które wzburzyło mocno całą ludność osa- dy rybackiej.

Gdy policjanci odeszli, Bancetti zaczął się zastanawiać nad ich propozycją „Dla- czego nie powiedzieli mi, gdzie mamy jechać i pociąg? Coś mi się w tem nie po- doba... Kto wie, co to za typy“.

Zaniepokojony na dobre rybak udał się do merostwa i opowiedział tam całą tę podejrzaną historję. Nazajutrz, gdy agen- ci przyszli do portu, Bancetti oświadczył im, że nie może jechać, bo motor się po- psuł. Czasu było mało, agenci udali się więc na poszukiwanie innej szalupy.

W tym momencie do agentów podeszło czterech strażników, wysłanych przez

Gaz w służbie higieny miasta. Udział gazowni miejskiej w Wystawie Zdrowia.

Zawsze aktualna i tak żywotna kwestja gazu absorbuje usilnie umysły ogółu zarówno konsumentów, jak i do- stawców gazu, wobec czego na obecnej Wystawie Zdrowia gazownia nasza stara się podkreślić stronę higieniczną uływania gazu, wystawiając w od- dziale miasta Poznania.

Mamy więc przedewszystkiem po- równawczą panoramę Poznania zady- mionego, gdy większość mieszkańców gotuje na węglu, i Poznania zdrowego, gdy większość używa gazu. Przykład ten najwyraźniej przemawia do ogółu, który ma wszelkie dane higienicznego bytowania, o ile zerwie z tradycją i bę- dzie stosować na szerszą skalę bez- dymne spalanie. Sama panorama jest swego rodzaju unikatem, gdyż widzi- my tam Poznań po raz pierwszy od strony gazowni.

Następnie wystawa gazowni kładzie nacisk na lecznicze działanie wody, którą tania i o każdej porze można za- grzać na gazie. Wychodząc z założe- nia, że „komórka“ zdrowia w każdej rodzinie jest łazienka, gdyż ciepła wo- da usuwa z brudnego ciała wszelkie bakterje chorobotwórcze, widzimy trzy typy łazienek gazowych: średnią, nor- malną i automatyczną do kilku punktów.

Dział kuchenny jest również po- uczająco ilustrowany. Noszenie węgla, zanieczyszczanie klatki schodowej i mieszkania popiołem, zadymanie oko- licy — wszystko to ujemnie odbija się na zdrowiu, stąd wniosek, że należy korzystać z usług kuchni gazowej, która oprócz tego — przy nadzwyczaj łatwej regulacji ciepłota — daje moż- ność zachowania witamin w pożywie- niu.

Do higienicznego odżywiania nale- ży używać prołuktów, odpowiednio przechowywanych, czyli znów wyła- nia się kwestja lodowni domowej, któ- rej koszt chłodzenia gazem wynosi podczas upałów ca 20 groszy na dobę! Całość uzupełniają schematy technicz- ne, model najnowszej piecowni ga- zowni Poznania i fotomontaż jej urzą- dzeń technicznych. (P)

mera i zażądali od nich wylegitymowania się. Koniec końców agenci musieli wy- znać kim są i poci zamawiali łódź.

Gdy Bancetti dowiedział się, o co cho- dzi, pobiegł natychmiast do portu i od- czepił szalupę, której „zepsuty“ motor naprawił się w okamgnieniu. Zjawili się gromadnie i inni posiadacze łódek, tak, iż na spotkanie Trockiego udała się na morze cała flotylla motorówek i żaglów- wek. Przyjazd „incognito“ emigranta z Wysp Książęcych odbył się najzupełniej jawnie, a na brzegu zebrał się dla obejr- zzenia Trockiego wszyscy mieszkańcy Cassis.

Do niewiast polskich

Z okazji zbliżającego się sezonu apelu- jemy do naszych pań, aby zakupy usku- teczniały tylko w składach chrześcijań- skich, albowiem każdym groszem, zanie- sionym obcym, powiększamy niedole w kraju i własnych braci wypędzamy na tu- łaczkę. Przez ręce niewiast polskich płyną niestety fortuny do kieszeni żydowskich, co umożliwia Żydom zdobywanie coraz liczniejszych placówek na ziemiach za- chodnich. Nie możemy dopuścić, aby Po- znańskie i Pomorze podzieliły los innych dzielnic, zalanych Żydami, lecz energicznie bronieć się musimy przed nawałą żydowska. A do tego przedewszystkiem powołane są niewiasty polskie.

Nasze matki, żony, czy siostry niechaj pamiętają, że grzechem jest dawać chleb obcym, a w dodatku wrogom Kościoła, je- żeli swój przymierają głodem. Wreszcie każda uświadomiona Polka niechaj na każdym kroku szerzy hasło „Swoją do swe- go“ i nawołuje do omijania składów żydow- skich.

Związek Samoobrony Społecznej „Rozwój“,
Poznań, ul. Marcinkowskiego 26

Teatr Wielki

Niedzielne przedstawienie „Strasz- nego dworu“, które przeszło wszelkie oczekiwania naszej publiczności, po- wtórzone zostanie z okazji wszechślo- wiańskiego zjazdu lekarzy w czwar- tek, dnia 14 b. m. Nowa inscenizacja reżysera Karola Urbanowicza oraz nowe dekoracje projektu art. malarza Zygmunta Szpingera było przedmio- tem ogólnego zachwytu ze strony pu- bliczności, która z wielkim zadowole- niem przyjęła wspaniałe wznowienie arcydzieła Stanisława Moniuszki. Wielkie owacje zgotowała publiczność zespołowi artystów, na czele z dyr- Zygmuntem Latoszewskim, który w walnej części przyłożył się do tak wspaniałego sukcesu wczorajszego przedstawienia.

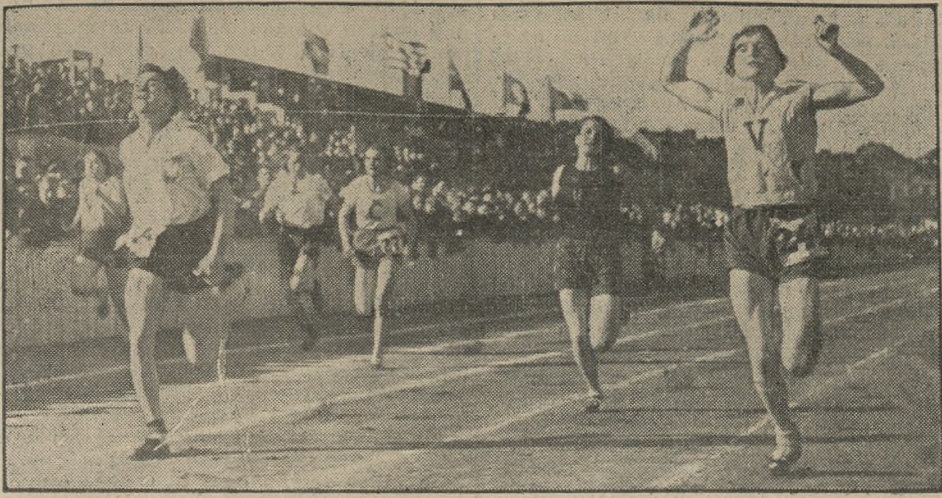

Kanoldy

wyrobia się z najszlachetniejszych surowców. Podstawą ich jest cukier i śmietana. Cukierki śmietankowe Kanolda zawierają 93% substancji odżywczych. Kanoldy są bardzo

zdrowotne!

Nie tylko śmietankowe Kanoldy są doskonałe, wszystkie inne wyroby firmy Kanold także.

Tak wyglądał finał biegu na 100 mtr. na igrzyskach Masarykowych w adze 3 kwietnia br., w którym o dłoń zwycięstwa Czeszka, Zdenka Koubkova — pierwsza od prawej, przed Walasiewiczówną — druga od lewej. Różnica na taśmie była tak nikła, że musiano zacząć ją decyzyją do porównania na płycie fotograficznej aby stwierdzić, która zawodniczka była lepsza. Decydującą odpowiedzi na pytanie, która z nich jest rzeczywiście lepsza dadzą nie-

dzielne zawody na stadionie miejskim, organizowane z okazji biegu „Kurjera Poznańskiego”, w których startują obie zawodniczki w biegach na 60, 100 i 800 mtr. o nagrody „Ilustracji Polskiej”. Do tych konkurencyj organizatorzy zaprosili również Sikorzanę i Orłowską, doskonale lekkoatletki śląskie. Bilety wstępu na stadion będzie można dostać już od 50 gr., dla młodzieży do lat 14 od 25 gr.

Posąg madonny w porcie Messyny

Z inicjatywy arcybiskupa Messyny, ks. Angelo Paino, rozpoczęto prace przy budowie pomnika M. Bożej, który na wzór słynnego posagu Wolności w Nowym Jorku, strzec będzie wejścia do portu messyńskiego jako symbol panującej w narodzie włoskim wiary i świadectwo jego cywilizacji. Pomnik składać się będzie z wysokiej, 45-metrowej kolumny kamiennej, uwiecznionej kulą wyobrażającą świat, na której stanie 9-metrowy brązowy posąg Madonny della Lettera, odlewany w jednym z wielkich zakładów medjołańskich. U stóp posagu błyszczyć będzie napis: „Vos et ipsam civitatem benedicimus”. Słowa te wyjęte są z listu, który, zgodnie z żywą tradycją miejscową miała w r. 42 naszej ery pisać z Jerozolimy do Messyńczyków N. Marja P.

Inauguracja pomnika ma nastąpić w dniu 13 sierpnia roku przyszłego. W dniu tym z Jerozolimy, z miejsca, skąd — zgodnie ze wspomnianą tradycją — N. Marja Panna pisać miała list do Messyńczyków, senator Marconi drogą radiową rozpał lampki napisu.

Wewnątrz kolumny pomnika mieścić się będą schody pozwalające na dostęp aż do stóp posagu i podziwianie przepięknej panoramy Messyny oraz cieśniny messyńskiej. (KAP)

Wybuch zprzód 10 tysięcy lat

Na jednej z gwiazd sklepienia niebieskiego nastąpił wybuch. Astronomowie amerykańskiego obserwatorium w Cambridge, w stanie Massachusetts, którzy donoszą o niezwykłym wydarzeniu, twierdzą, że fenomen nastąpił 10 tysięcy lat temu. Gwiazda znana jest pod nazwą „Nova Ophiuchus III” i jest tak oddalona od ziemi, że światło jej potrzebuje sto wieków, by do nas dotrzeć. Obserwatorium w Cambridge zauważyło, że wskutek wybuchu wygląd i świećność gwiazdy zmieniły się nagle, przyczem promieniowanie świetlne ciała siderskiego prawie się, podwoiło. Podobny fenomen zarejestrowano w roku 1898, kiedy gwiazda, po nabraniu większej świećności, zgłosiła zupełnie na przeciąg kilku tygodni.

Kura i osioł

Gość w restauracji do kelnera: — „Jeśli to ma być zupa z kury, to ja jestem osłem.”
— Szanowny panie, to jest bezwzględnie zupa z kury — zapewnia ze szczególnym naciskiem kelner. (Tit Bits)

TEATRY

Ostatnie dwa występy Karola Adwentowicza

Znakomity artysta, jeden z największych luminarzy sceny polskiej Karol Adwentowicz, którego występ gościem w Teatrze Nowym gromadzą codziennie cały kulturalny Poznań, opuszcza już nasze miasto i ukaże się jeszcze tylko dzisiaj oraz jutro, w środę w swej porywającej kreacji Bachelet'a ojca w „Handlarzach sławy”.

Dzisiejsze i jutrzejsze przedstawienia tej wspaniałej sztuki w Teatrze Nowym są więc ostatnią sposobnością

ujrzenia wielkiego artysty, którą szerokie sfery kulturalne naszego miasta niewątpliwie wykorzystają.

Dzisiaj premiera w Teatrze za 50 groszy

Dzisiaj wystawia „Teatr za 50 groszy” świetną inauguracyjną premierę, będącą otwarciem sezonu jesiennego w s ali Ogrodu Zoologicznego tego przemilęgo teatryku „Podróż po Warszawie” w inscenizacji i reżyserji dyr. Stefana Polonyi'ego, otrzymała świetną oprawę dekoracyjną penszla Henryka Smuczynskiego. Kierownictwo muzyczne Ferdynanda Kowalika. Tańce i ewolucje Mieczysława Sawickiego. Świetnie zgrany zespół stwarza małe arcydzieło z tej doskonałej, groteski muzycznej, pełnej niefrasobliwego humoru. Pozostał bilet wstępu sprzedaje firma Centowski, plac Wolności 8 w cenach od 49 groszy do 1,80 zł, a od godziny 7 wieczorem w kasie teatru.

27 Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W czwartym dniu ciągnięcia 5 klasy wygrane padły na numery następujące:

Po 10.000 zł na nr. nr.: 75189 148532.
Po 5.000 zł na nr. nr.: 32596 65711 125452 135197.

Po 2.000 zł na nr. nr.: 1142 2433 3700 10163 13676 20420 26675 29783 33289 36019 41437 44894 53275 67684 72876 83537 86527 89525 95790 99337 103120 116199 142608 145038 150051.

Po 1.000 zł na nr. nr.: 2501 10141 19062 24002 24746 33870 35916 40536 40779 51802 51957 51978 75897 88547 91038 91562 95981 101925 103275 116766 120749 125093 130695 138902 142291 145556 146578 153010.

Po 250 zł na nr. nr.: 92 192 201 96 331 493 603 12 14 48 720 906 46 61 83 1024 28 108 53 231 622 2260 301 407 524 60 696 811 77 3423 693 711 18 896 929 33 4016 185 294 432 77 517 89 620 700 877 5035 47 160 218 321 56 412 513 20 764 6052 92 506 7 40 699 718 803 12 43 934 73 7082 70 407 663 711 74 98 8120 26 229 353 78 507 76 98 673 709 802 7 17 18 9068 351 980 95 10282 85 397 8 501 11078 91 144 289 311 44 431 12163 214 327 72 630 766 89 923 27 83 96 13063 268 583 92 746 62 803 41 923 69 14041 53 113 91 305 79 474 91 537 604 711 65 559 15006 73 162 90 95 227 42 314 45 563 68 681 943 16045 107 201 695 781 915 78 17340 444 75 552 643 78 85 18144 89 238 347 456 91 579 732 39 19141 229 345 77 540 690 903 88 20116 294 372 462 559 609 760 21069 368 92 469 627 62 728 845 66 920 42 87 22024 149 60 274 311 94 474 23196 392 429 58 01 81 672 88 928 79 24144 468 505 701 85 867 25042 109 68 222 88 354 826 917 30 81 26312 34 66 96 511 614 904 27202 68 524 756 847 90 28008 78 263 358 641 833 95 969 29000 19 371 78 648 67 873 30116 326 39 67 754 72 898 31053 89 108 63 280 413 21 555 755 880 943 32001 175 328 42 438 757 849 33016 160 91 275 331 51 426 34 35 503 36 92 923 27 34051 56 72 317 427 585 680 754 77 88 956 35092 180 244 314 403 731 62 97 833 67 924 36093 254 362 94 444 89 94 503 625 75 875 984 95 37002 63 370 448 655 893.

38085 569 614 723 88 811 914 60 69 39019 72 103 263 347 67 85 416 25 74 510 69 627 51 991 40159 69 71 205 14 28 78 88 450 525 53 80 658 829 39 54 905 13 72 41112 90 380 85 93 578 42061 305 19 433 78 564 979 43160 310 496 548 635 77 814 52 918 44022 236 328 54 418 851 993 45003 233 335 60 501 838 55 912 37 46093 215 20 307 63 88 509 17 85 95 625 56 811 66928 47078 204 34 307 465 91 523 27 35 61 88 626

34 80 830 73 927 48053 109 77 82 218 69 346 87 429 53 579 826 49016 67 72 105 9 336 88 423 517 49 644 736 822 50287 399 412 46 815 51074 83 165 568. 710 11 29 850 56 71 915 56 73 52025 47 123 38.74 254 60 61 508 26 75 672 721 45 823 925 44 45 94 96 53082 195 254 375 452 581 655 766 834 923 47 81 54038 161 73 275 304 55 571 617 740 99 896 55099 119 24 50 59 64 378 79 583 601 749 98 806 22 59 912 36 51 56002 62 191 315 95 400 17 90 567 636 65 57248 327 610 786 985 58055 272 89 97 301 632 51 52 79 86 762 837 59140 369 573 79 693 95 762 893 904 60001 62 86 238 46 300 33 480 96 636 736 79 89 94 881 985 61026 42 258 65 339 46 481 89 94 881 985 61026 42 258 65 339 46 481 89 764 62210 31 38 349 84 443 593 638 884 63100 387 513 62 756 889 925 64070 101 47 213 50 86 310 47 413 25 553 638 82 712 26 838 65120 84 390 524 49 620 48 746 66040 62 167 221 548 79 765 869 924 70 80 67060 67 210 26 66 562 626 38 64 847 74 76 68035 147 244 45 372 82 602 72 705 11 895 69047 139 318 581 618 29 719 835 917 59 70117 212 50 342 842 934 71047 138 322 32 504 29 643 58 895 969 72078 115 80 337 89 444 701 7 20 55 97 961 73008 96 101 261 74063 89 171 524 935 75000 196 505 668 90 806 938.

76011 54 62 184 332 68 454 557 609 12 16 763 81 902 77045 253 584 623 877 78070 98 180 290 311 13 428 94 583 84 684 711 875 911 78 79143 204 371 448 58 67 573 666 741 801 88 80064 100 11 92 96 264 329 75 469 699 765 835 42 983 81014 53 59 272 590 51 759 914 2171 330 51 444 653 58 788 83005 214 370 536 78 615 788 886 84224 73 356 656 808 44 952 61 85011 69 188 233 42 96 326 581 754 70 86582 91 680 787 87056 77 138 296 319 427 38 531 40 68 676 747 801 65 88083 162 219 35 324 460 517 27 76 637 780 98 836 52 908 89174 374 441 647 746 62 903 37 90028 40 104 257 321 417 543 693 741 901 12 32 91070 239 64 343 84 484 628 704 59 862 92002 198 277 93 352 85 425 88 92 529 805 29 57 920 93414 54 64 531 52 640 790 94193 374 81 412 500 22 983 95003 08 72 336 504 718 971 96053 62 83 109 41 303 89 440 538 613 943 97025 111 23 24 230 61 359 459 561 687 700 49 804 55 98096 144 64 67 223 436 73 636 781 807 943 99099 140 296 350 541 758 942 100037 89 142 332 575 644 101153 376 547 959 95 102124 203 301 405 55 88 676 805 69 103071 269 80 347 61 67 424 30 61 852 961 104098 267 728 841 105106 329 92 487 695 725 87 827 96 106042 82 88 104 84 249 347 74 569 698 864 107145 322 31 577 633 771 818 950 108146 264 443 74 631 67 891 933 109230 53 90 429 32 554 63 634 850 61 110008 103 45 88 468 75 519 627 776 882 903 111070 108 50 207 80 802 36 90 112232 33 453 527 38 57 65 739 67 79 95 819 951 113931 92 539 714 36 811 39 955 87. 114055 58 165 310 52 486 523 52 92 888 115047 174 341 590 695 713 47 116115 408 18 619 837 968 70 117128 73 251 354 74 438 84 554 745 826 968 118068 83 87 246 53 72 393 459 738 826 86 991 119091 92 118 62 348 418 56 514 66 624 84 880 947 120211 12 96 667 813 77 916 32 121027 224 362 427 522 30 617 714 76 897 122560 622 55 743 907 30 123001 05 09 18 102 254 349 64 484 558 62 777 98 839 905 124134

4 dzień ciągnięcia

Trzymając wygraną stawkę w kieszeni, nie bierzysz udziału w dalszej grze. Tracisz! Zamień ją zaraz w kolekturze Radomskiego, Al. Marcinkowskiego 14. zg 19 824

439 78 692 757 860 85 990 125122 70 72 250 53 342 524 46 673 750 56 65 126397 541 65 77 614 906 127020 66 93 228 38 312 402 578 968 89 128018 29 203 372 461 582 713 77 828 917 129107 203 48 468 84 527 610 50 824 130024 66 102 343 60 549 52 845 53 13132 482 512 28 44 697 707 859 91 132036 339 93 497 561 728 50 940 133024 87 123 39 270 356 441 85 515 58 81 609 17 758 98 836 986 134197 420 30 540 63 669 738 93 845 907 79 135019 96 140 56 94 379 442 59 77 639 45 737 74 863 924 48 136056 205 25 82 341 561 609 933 55 137038 85 270 426 84 591 629 865 138013 79 108 23 51 296 312 537 52 73 668 702 42 811 924 139030 89 88 111 05 70 354 450 554 77 767 908 140025 35 127 44 80 658 64 592 869 79 933 141056 151 66 321 86 92 560 890 936 142021 56 202 08 68 342 468 515 75 601 84 708 807 933 78 143003 119 81 215 64 311 471 551 58 650 53 86 705 944 72 144015 30 57 69 214 374 548 52 767 79 80 936 60 145191 259 83 323 416 903 146069 251 438 62 97 541 55 611 746 821 31 94 147069 118 29 432 591 625 91 787 908 52 98 148049 152 96 203 16 58 334 472 640 53 79 700 45 149003 300 48 98 459 538 838 54 994 150125 85 306 15 635 71 84 748 57 979 151086 123 35 42 209 337 487 658 703 152114 69 696 925 36 153222 23 332 33 508 602 98 778 853 919 154431 71 636 63 79 858 916.

Ciągnięcie popołudniowe.

10,000 zł na N-ry 116319.
Po 5,000 zł na N-ry: 16486 63105.
Po 2,000 zł na N-ry: 1089 10535 12620 26268 30323 34520 40611 57208 82839 85340 91270 95983 102884 104322 110357 133283.
Po 1,000 zł na N-ry 3007 3808 8015 15917 21591 27244 29951 31030 35147 35319 49128 73835 74512 80038 80422 83194 85113 92066 92831 96113 105834 113471 114743 115936 118716 122975 124078 24165 126245 135224 141703 145864 147680 148205.
Po 250 zł padło na N-ry: 53 211 74 453 558 613 53 79 71 46 53 814 966 69 1018 37 45 159 98 252 334 408 65 545 632 774 809 61 932 89 98 2137 59 326 631 92 704 75 80 829 961 3076 90 223 25 476 616 59 760 841 4113 270 306 28 419 37 539 79 62 802 5240 71 388 77 837

925 6033 75 125 303 56 422 500 21 70 649 96 704 06 32 48 7270 426 88 562 674 723 8069 130 91 488 519 750 737 9188 344 407 81 716 17 86 89 889 929 34 87 10012 9f 341 569 690 784 810 936 74 11482 513 17 802 54 64 964 12067 154 291 480 614 44 977 849 969 13003 81 114 23 404 11 40 42 71 649 54 817 948 60 14038 236 317 62 96 420 607 15027 156 408 509 32 657 913 44 78 16082 99 100 203 513 738 51 77 894 17023 428 35 55 532 619 836 95 902 18109 453 627 778 833 954 19053 201 525 957 20016 124 201 41 576 79 665 837 934 40 45 46 21071 175 93 97 328 483 731 76 78 838 59 22071 167 79 209 424 590 662 719 894 969 23082 343 62 557 745 903 34 87 24026 64 201 579 623 24 575 25044 146 276 340 60 734 54 856 911 19 39 97 26042 106 459 95 619 967 27143 391 93 411 93 502 30 763 805 965 23299 430 604 745 863 97 29122 79 230 522 641 53 927 30205 583 788 31114 39 861 656 716 76 32051 239 404 676 96 33010 114 229 50 312 471 646 711 20 49 55 63 34083 341 406 85 529 46 78 83 644 819 35134 63 326 84 783 815 23 53 75 36036 85 160 86 267 70 456 65 604 10 21 42 76 750 97 878 37041 97 140 48 78 208 348 73 542 89 630 97 706 11 88 822 27 948

38020 133 259 576 602 759 930 35 893 39107 53 220 27 317 412 576 962 76 40183 333 756 924 41087 445 737 886 905 42026 425 610 772 99 915 43094 115 293 330 644 75 742 953 80 44124 45 83 483 90 517 58 682 98 922 32 45009 140 217 394 408 43 843 911 46121 28 420 55 576 634 83 803 903 47310 70 400 616 23 43 89 703 974 93 43102 65 435 523 953 49074 90 259 92 376 562 709 50002 15 96 543 605 742 916 51088 457 507 22 624 28 740 77 94 882 52040 56 169 200 469 53045 94 221 90 332 468 94 689 762 54082 87 89 137 40 206 356 58 63 478 512 15 85 690 774 843 55035 40 154 406 12 86 536 70 614 774 853 937 61 56013 30 75 175 365 542 659 727 44 901 57006 34 55 72 317 23 404 58 81 537 625 36 797 951 58039 97 362 99 431 43 61 532 38 43 96 603 748 820 23 32 66 963 59385 55 39 665 90 775 60252 63 335 53 502 56 86 640 79 799 905 61023 38 66 278 457 510 28 40 645 779 833 67 915 27 62279 82 90 445 359 664 78 826 63028 50 66 137 224 366 401 743 850 64018 27 132 242 440 512 746 96 800 39 959 64 65055 115 28 31 222 25 316 477 97 500 645 74 94 719 34 76 908 20 41 50 66074 399 495 511 764 67126 219 461 706 888 68257 313 489 592 752 933 69166 205 56 81 7

Pięć minut Wiednia

(Od specjalnego wysłannika „Kurjera Poznańskiego“.)

Wiedeń, dnia 10 września 1933.

Austria jest mała, a Wiedeń jest duży. Może za duży. Trzeba było wymyślić coś, co by zapewniło zarobek i życie jego zbyt licznyemu mieszczaństwu: zrodził się austriacki przemysł turystyczny. W tak pięknym kraju, który zawsze już przyciągał rzesze podróżnych, sprawa nie przedstawiała się zbyt trudno.

Owoce jej są bądźco bądź podziwu godne. W roku bieżącym zorganizowano przeróżne zjazdy i wystawy, zmontowano potężną manifestację „dnia katolików“ niemieckich, wyzyskano turystyczne możliwości rocznicy odsieczy Wiednia, dodano zwykłe targi wiedeńskie, ułożono się z sąsiadami co do paszportów ulgowych, wycieczek bezpaszportowych itd. W rezultacie w dzisiejszą niedzielę liczbę obcych ocenia się na 80 000 osób, w tem około 5 000 Polaków.

Przeszło 600 z nich przybyło dzisiaj rano słynną już wycieczką XX „kardynałną“, zorganizowaną przez sekretarjat Prymasa Polski przy pomocy biura podróznego „Francopol“. Ostatni kwadrans przed Wiedniem wypełniały wycieczkowiczom dwa pragnienia: 1) spać! 2) wyprostować nogi! Bolał bowiem zgiet od siedzenia na ławkach pociągu, wypełnionego do ostatniego miejsca i dlatego nie dającego żadnej możliwości przespania się w pozycji poziomej. (Kilku magików spało co prawda przez całą noc bardzo smacznie w pozycji pionowej.)

Pociąg wtacza się na Nordbahnhof wiedeński (gorsze wydanie dworca krakowskiego) i nagle jakby prąd elektryczny poderwał nawet najbardziej gnuśnych i ospałych: Jeszcze Polska nie zginęła! Orkiestra poważnych panów w czarnych tużurkach rżnie od ucha, girlandy i draperje w polskich barwach dokoła wejścia, nad tem wszystkim słońce, nawet o siódmej rano wcale tego przygrzewające. Humory w tej temperaturze rozkwitły, jak Victoria Regja w imię Marcincowym gabinecie tropikalnym.

Mimo zmęczenia, niemal wszyscy wycieczkowicze trzymali się bohatercko oficjalnego programu, a nawet jego luki wypełniali nie przyłożeniem głowy do poduszki, lecz „wyprawami wiedeńskimi“ na własną rękę. Ostatecznie, przecież król Sobieski odbywał w konnej karocy po 70 kilometrów dziennie, a przybywszy pod Wiedeń, nie odpoczywając, Turków najosobiściej spral.

Pierwszym punktem owego programu jest wyjazd do Schoenbrunn, gdzie mszę pontyfikalną odprawia, w ramach niemieckiego „dnia katolickiego“, legat papieski, kardynał La Fontaine. Ołtarz ustawiono na stopniach pałacu. Niezapomniany jest widok olbrzymiego parku, w nieskończoną perspektywę wypełnionego tłumami wierzniych. Widzimy tylko zdaleka, jak w słońcu lśnią złote szaty liturgiczne na tle purpurowej dekoracji, od szóstej rano bowiem już tłumy zatarasowały bliższy dostęp. Potem Prymas austriacki, kardynał dr. Innitzer, rozpoczyna kazanie. Głos jego, dzięki znakomitemu megafonom, brzmi donośnie w najdalszych zakątkach parku.

Jak przyjemnie jest postłyszeć poważnego, spokojnego głosu, przemawiającego językiem niemieckim, nieco zmięczonym dzięki naltowi austriackiemu. Mimowoli przypominają się wrzaskliwe, histeryczne wybuchy, które tak często na falach eteru dochodzą nas z za tamtej, innej granicy. Cóż to? Czy to przypadek, czy też ks. dr. Innitzer umyślnie dobiera takich właśnie słów? Używa słowa „Führer“ mówiąc o Chrystusie, że winien być jedynym przewodnikiem ku doskonałości. Wola wielkim głosem, aby weszło w sercach ludzkich „das neue, das einzige Reich: das Himmelreich“.

Do programu należy również piękny wyjazd autokarami do Schwechat (ch jak ś), położonego tuż pod Wiedniem. Tutaj wznosi się skromny pomnik w miejscu, gdzie po wiktoryi wiedeńskiej król Sobieski spotkał się po raz pierwszy z cesarzem Leopoldem. Przemawiał podniosłe ks. Kardynał-Prymas Hlond, po nim zaś burmistrz miejscowy witał Polaków. Wzruszające było, gdy zaklinali, aby i w przyszłości oba narody stanęły obok siebie jak bracia, gdyby nadeszła chwila niebezpieczeństwa.

Chcąc zobaczyć w Wiedniu wszystko, co jest godne widzenia, ułożyliśmy

sobie w małym kółku spis tych rzeczy, których z powodu krótkiego czasu nie mógłby objąć program oficjalny. Spis ten zaczynał się od Burgu, a kończył na Praterze. Aby napewno wypełnić wszystkie punkty, zaczęliśmy od razu od końca, t. j. od Prateru.

Legat papieski, ks. Kardynał Pietro La Fontaine, przybył na uroczystości do Wiednia. Zdjęcie nasze przedstawia chwilę, kiedy Legat udziela błogosławieństwa narodowi austriackiemu. (Fot. M. Pagowski).

W niedzielne popołudnie przejście przez plac, zwany Pratering, jest wprost niebezpieczne, gdyby nie kilku-nastu policjantów, którzy ze zdumiewającą sprawnością i spokojem regulują zawrotny ruch samochodowy i pieszy.

Policjant jakby nigdy nic, nagle wstrzymuje ruch i zwraca się do publiczności, za jego plecami czekającej wolnego przejścia:

— Soo, bitt scheen...

No, proszę! To właśnie jest Wiedeń!

Z drżeniem i przejęciem siadałem do obszernego wagonu słynnego wiedeńskiego „Riesenradu“, — bo przecież być we Wiedniu, a na instrumencie tym nie jechać, to tak samo, jakby być w Neapolu i nie umrzeć. Jest to prawdziwy pociąg powietrzny, z drugą i pierwszą klasą, — mimo demokratycznych prądów w Austrii. Do mojego, — drugiej klasy, — wagonu wsiadło kilku Tyrolczyków, których we Wiedniu jest zatrzęsienie, bo przyjechali pociągami popularnymi na „dzień katolicki“. W jupkach, krótkich portkach, jaskrawych kamizelkach i fantastycznych kapeluszach z piórkiem i olbrzymim rondem kręcą się wszędzie, bawią się doskonale i wydają się być rozpuszczoną, poprzebiebraną cudacznie gromadą niegrzecznych chłopaków. I tutaj dokazują. Na widok wieczornego Wiednia rozłożonego u dołu w pięknej naprawde panoramie, wypuszczają klasyczne „jodlery“, dokazują, a jeden wychyla się z okna.

— Schau, Sepp!, sonst woast obifolln — ostrzegają go kumpani.

Karuzele są ośrodkiem zainteresowania. Dokoła nich gromadzą się największe tłumy. Jest ich bez liku: z zapędem motorowym, ręcznym i wodnym. Wyposażone w konie, słońce, żyrafy, to znów samoloty, samochody. Ruchliwe, obrotne, skaczące, samem patrzniem mogące skrzyknąć o zawrót głowy. Specjalnem wzięciem cieszą się karuzele, zaopatrzone w ma-lutkie siedzenia na łańcuchach. Obracają się w szalonym pędzie. Instytucje te mają i inną jeszcze publiczność: dokoła wystawają godzinami starsi panowie i przglądają się melancholijnie, jak ta lub owa „pupper!“ wysoko nad głowami, wrzeszcząc w niebogłose, zadziera kształtne nożki.

O hitlerowcach wiedeńskich, o których niedawno było tak głośno, byłbym całkiem zapomniiał, gdyby mi się nie byli przypomniałi sami. Wychodzi człowiek z hotelu, patrzy, coś się bieli na chodnikach i w rynsztoku: male, wy-krojone z papieru swastyki. Demon-stracja jaka, czy co? Kiwa się głową i idzie się dalej. W Schoenbrunnie patrzysz: pod nogami male, papierowe swastyki. W Praterze: drogi gdzieśgdzie zastane papierowemi, wyciętymi poprostu ze starych gazet swastykami. Skąd się biorą? POCO? Najlepiej spy-tać takiego, co rzuca.

Otdąd czuwać sokołem okiem, czy gdzie kto nie rzuci jakiegoś papierku. Jeden z Wiedeńczyków napewno uważa mnie za warjata, bo podbiegłem do porzuconego przez niego świstka, jak-by to było sto szylingów. A tymczasem był to papierek od kupionego codopiero „Eis-Lutscherl“.

DZIAŁ GOSPODARCZY

KONJUNKTURY

Pieniądz i papiery wartościowe

Słaba tendencja na światowych giełdach papierów wartościowych u rzymuje się w dalszym ciągu. Przyczyną tego jest niewyjaśniona sytuacja gospodarcza Stanów Zjednoczonych, ogólna niepewność polityczna, uwarunkowana niestabilnością stosunkami w Niemczech: światowymi zbrojeniami, trwające nadal wahania kursu dolara i funta oraz brak widoków na jakiegokolwiek porozumienie między Europą i Ameryką w dziedzinie walutowej i ogólno-gospodarczej.

Giełda nowojorska wykazała wskutek wzmoczonej podaży spadek notowań popularniejszych papierów o 1 do 5 dolarów. Szczególnie słabe były akcje kolejowe, obniżyły się również poważnie akcje koncernów stalowych. Przewidując przedsiębiorstwa tej gałęzi wykazują na koniec sierpnia w stosunku do końca lipca poważny spadek zamówień. Pożyczki polskie miały naogół usposobienie mocniejsze. W dniu 8 bm notowano (w nawiasach cyfry z 2. bm.): 8% p.c. Dillon 70.50 (70.75), 7% p.c. st. 72.50 (71.37½), 6% p.c. doł. 59.25 (59.25), 7% p.c. m. Warszawy 45.00 (44.50), 7% p.c. śląska 46.50 (46.00). Na giełdzie londyńskiej panował nastrój słaby przy obrotach ograniczonych ilością transakcyj papierami zagranicznymi ze względu na słabą tendencję Wall-Street była minimalna. Giełda paryska wykazała dużą rezerwę w zawieraniu transakcyj, co przypisać należy głównie panującym nadal wahanom funta i dolara oraz niższe cen na londyńskim rynku metali. Wszystkie prawie akcje przemysłowe poniosły większe lub mniejsze straty kursowe. Renty francuskie miały nadal usposobienie mocne, szczególnie poszukiwana była 4 proc. renta z 1918 r. i 5 proc. renta z r. 1920. Obroty na giełdzie berlińskiej były minimalne. Przeważała podaż przy słabym odbiorze. Kursy przodujących akcji obniżyły się o 2 do 3 proc.

Kursy akcji na giełdzie warszawskiej większym wahanom nie ulegały. Pożyczki państwowe miały tendencję jednolitą. Obroty na giełdzie dewiz były normalne. Całe zapotrzebowanie pokrywał Bank Polski przy małym udziale banków prywatnych. Dolary miały w tygodniu ubiegłym w dalszym ciągu usposobienie słabe i utrzymywały się w granicach 6.17 do 6.16—6.25. Czeki Nowy Jork notowano 6.21 do 6.33, a kabel 6.22—6.34.

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub. tygodniu następująco:

	4.9.	5.9.	6.9.	7.9.	9.9.	9.9.
Pszonica						
Warszawa	21,50	22,00	22,00	23,00	23,00	—
Poznań	20,25	20,25	20,75	21,00	21,25	21,50
Lwów	2,25	—	—	—	—	—
Lublin	21,00	—	—	21,50	—	—
Zyto						
Warszawa	13,85	14,25	14,25	14,50	14,50	—
Poznań	13,75	13,75	14,25	14,25	14,25	14,50
Lwów	14,25	—	14,55	—	—	—
Lublin	13,50	—	—	13,75	—	—
Jęczmień						
Warszawa	15,00	15,00	15,00	—	—	—
Poznań	14,25	14,00	14,00	14,00	14,00	14,00
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	13,00	—	—	—	—	—
Owies						
Warszawa	14,00	14,00	14,00	14,00	14,00	—
Poznań	12,25	12,50	12,75	12,75	12,75	13,00
Lwów	12,0	—	—	—	—	—
Lublin	12,50	—	—	11,75	—	—

Ostatnie dni przyniosły pewną, choć słabą, zwykłą notowań giełdowych zboża, przyczem zaznacza się stałsza tendencja ku górze. Tłómaczy się to prawie całkowitem ustaniem podaży zboża, które jeszcze dwa tygodnie temu zaznaczała się na rynku nader silnie ze strony mniejszej własności rolnej. Obecnie wskutek prac jesiennych w polu wieś niema możliwości rzucić zboża na rynek. Stąd też zaofiarowanie zboża jest obecnie minimalne. Drobne ilości żyta czy pszenicy, znajdujące się na rynku są nabywane przez młyny i wojsko; to ostatnie rozpoczęło pokrywanie swego zapotrzebowania przed kilku dniami. Narazie zapotrzebowanie wojska jest minimalne, wynosi bowiem ca. 1.000 do 1.200 tonn.

Ponieważ zapotrzebowanie rynku przewyższa w tej chwili zaofiarowanie, przeto, ceny zboża wykazują tendencję zwykłą.

Od niedzieli tramwaje wiedeńskie przystrojone są polskimi chorągiewkami. Na licznych latarniach wzdłuż ulic, na słupach, a nawet gdziegdzie na prywatnym domu powiewa biało-czerwony sztandar. Wiedeń jednak nie zapomniął o swoim wybaczu...

Do niedzielnego wieczoru dwanaście godzin, od chwili przyjazdu, minęły jak pięć minut. Pięć minut Wiednia. A. KAWCZYŃSKI.

Zwyzka ta jednak jest jak dotychczas minimalna. Gdy w dn. 1. bm żyto było notowane na giełdzie poznańskiej w wysokości 13,— do 13,50, a pszenica 19,75 do 20,— 20,25, to w dn. 8. bm. żyto notowano 13,75 do 14,25, a pszenicę 20,75—21,25. Nadmienić jeszcze wypada, że sfery zainteresowane przewidują tendencję zwykłą przez cały wrzesień, z tem że przy końcu miesiąca wzgl. na początku października zmienią się sytuacja wobec wyjścia ze złożem na rynek wielkiej własności rolnej. W tym też czasie spodziewać się będzie trzeba intensywniejszej interwencji P. Z. P. Z., która obecnie jest b. mala.

Nabiał

Spadek produkcji masła, jaki nastąpił w większości krajów eksportujących, zmienił sytuację rynkową radykalnie. W krajach konsumpcji, zwłaszcza konwergentujących przywóz, notowania zaczęły się podnosić. Mimo to zapotrzebowanie nie wykazało pokaźniejszego zmniejszenia, dla zaspokojenia bieżącego popytu np. w Niemczech trzeba było w większej mierze sięgnąć do zapasów zmagazynowanych w chłodniach. Dzięki dobrej konunkturze na rynku niemieckim masło z mleczarń zachodnio-polskich znajduje tam bez trudności zbyt. W związku z tem zmniejszyły się do minimum dostawy masła z tego terenu do województw centralnych, co w końcu ub. tygodnia wywołało w Warszawie zwykłą cen w obrocie półhurtowym o 30 gr na 3,20 zł za 1 kg. masła wyborowego. W tygodniu sprawozdawczym notowanie berlińskie podniosło o 3 mk na 50 kg, kopenhaskie — o 14 kor. na 100 kg.

Sytuacja na rynku sera i mleka konsumcyjnego nie uległa w tygodniu sprawozdawczym zmianie.

Jaja

Tendencja na rynkach jajczarskich kształtowała się w okresie sprawozdawczym nieregularnie. W Anglii tendencja zwykła została zahamowana falą upałów i większymi transportami australijskimi. W Niemczech panuje nastrój wy-czekiwania z powodu projektowanej obniżki cel przywozowych dla importu z krajów południowo-wschodniej Europy. Towar polski znajduje gładki zbyt zarówno w Niemczech jak i w Anglii po cenach przeważnie utrzymanych. Za towar świeży, prześwietlany, wagi 52/53 g, otrzymuje się w kraju do 120 zł. Ceny detaliczne wynoszą 130—150 zł za mendel. Kola handlowe nie przewidują w najbliższym czasie osłabienia tendencji.

Manufaktura

Na rynku włókienniczym Łodzi zaznaczyło się w ostatnich dniach pewne ożywienie znamionujące początek sezonu w jesienno-zimowego. Jakkolwiek do konkretnych transakcyj, zwla. cza w większych rozmiarach, nie dochodziło, to jednak przybyła już dość znaczna liczba kupców prowincjonalnych, poszukujących modnych materiałów zimowych. Na imienie należy, że producenci nie posiadają wielkich zapasów tych materiałów, gdyż produkcja przemysłu w r. b. ograniczała się naogół do rozmiarów skromnych.

Warunki pokrycia przy transakcjach nie uległy zmianom, naogół jednak obowiązuje pokrycie gotówkowe. Również i ceny tkanin w porównaniu z sezonem zeszłorocznym narazie nie wykazują żadnych wydatniejszych zmian, kształtując się w granicach dotychczasowych.

Większy zjazd kupiectwa i ożywienie tempa transakcyj oczekiwane jest w pierwszej połowie września.

Metale

Z danych statystyki hutniczej, wynika, że sytuacja hutnictwa żelaznego w I półroczu roku bieżącego wykazała wyraźną poprawę.

Poprawa w produkcji hutniczej wpły-wa przedewszystkiem ze zwiększonego eks-portu, gdyż rynek wewnętrzny pozostaje nadal ograniczony, chociaż nie wykazuje dalszego osłabienia.

Surówki wyprodukowały huty w I półroczu rb. 148 tys. tonn, gdy w I półroczu 1932 r. tylko 71 tys. t.; produkcja stała wzrosła odpowiednio z 216 tys. t. do 400 tys. t.; produkcja wytworów walcowanych ze 148 tys. t. do 272 tys. t.; produkcja rur z 15 tys. t. do 22 tys. t.

Wraz z poprawą w hutnictwie nastąpiła poprawa w kopalnictwie rud żelaznych. Mianowicie w I półroczu rb. wydobyto 70 tys. t. rudy, gdy w I półroczu 1932 r. tylko 28 tys. t.

Zaznaczyć należy, że jednocześnie wzrosł silnie przywóz z zagranicy rudy żelaznej i materiałów, zawierających żelazo, mianowicie pierwszej — z 14,2 tys. t. do 32,7 tys. t., drugiej — z 2,9 tys. t. do 16,3 tys. tonn.

(2) System dziesiętny w Turcji. Z dniem 1 stycznia 1934 r. wprowadzony zostanie na całym obszarze Turcji system decymalny dla miar i wag. Arsyzny i okkę zastąpi metr i kilogram. Rząd turecki mianował już specjalnego inspektora, który kontrolować będzie, czy nowy system został wszędzie wprowadzony.

Próby pobicia rekordów światowych...

Jak wagę do niedzielnego spotkania z Walasiewiczówną przywiązuje Czeszka Zdenka Koubkova dowodzi tego fakt, że przyjeżdża ona do Poznania — w myśl zapowiedzi otrzymanej wczoraj przez zarząd POZLA — już w piątek rano, aby wypocząć po trudach podróży. O zapowiedzianym spotkaniu donosi Polska Agencja Telegraficzna:

„Najbliższa niedziela będzie widownią ciekawych walk lekkoatletycznych w Poznaniu.

W ramach spotkania Dzielnice sokolich Pomorza i Wielkopolski startować będą między innymi: Walasiewiczówna, Wajsówna i Czeszka Koubkova, która przed paroma miesiącami na Masarykowych Hrach w Pradze niespodziewanie pokonała Walasiewiczównę.

Na zawodach tych Walasiewiczówna zgłosiła próbę bicia rekordu światowego na dystansach 60, 100 i 800 mtr., a Wajsówna — w dysku.

Walasiewiczówna po dłuższym odpoczynku znajduje się znów w doskonałej formie.

Nagrody na bieg „Kurjera Poznańskiego” wystawione są w oknie znanej firmy jubilersko zegarmistrzowskiej St. Frankowski, ul. Fr. Ratajczka 1. Nagrody „Ilustracji Polskiej”, „Orędownika” i „Wielkopolanina” wystawione zostaną w piątek, po wykonaniu ich przez prof. Wysockiego oraz jego uczennicę p. Dąbrowską.

Jeszcze tylko do 14. b. m. przyjmują sekretarz P. O. Z. L. A. p. Zdzisław Karpiński ul. Górna Wilda 40 zgłoszenia do XIII biegu naprzecią o puchar „Kurjera Poznańskiego”. Dotychczas zgłosiło się ponad 80 zawodników.

SPORT

Lekka atletyka

SMP i Warta B i C 59:44. 100 m — 1. Czapracki (S) 12.2, 2. Erhorn (W), 3. Sochacki (W); 400 m: 1. Czapracki (S) 56.4, 2. Zugehoer S. (S), 3. Szajowski (W); 800 m: 1. Nowicki (S) 2:15.4, 2. Erefski (S), 3. Ginter (W); 3000 m: 1. Górka (S) 9:54, 2. Rogalski (S), 3. Kegel (S); w dal: 1. Schmidt (W) 6.32, 2. Zugehoer (S) 5.78, 3. Matysiak (S) 5.65; w wyż: 1. Schmidt (W) 1.67, 2. Porzyński (S) 1.61, 3. Jarwicz (W) 1.52.5.

Pięściarstwo

Poznańska Drużyna Błękitna organizuje pod fachowym kierownictwem kilkakrotnego mistrza Polski p. Arskiego nowy dwumiesięczny kurs pięściarski, który rozpocznie się we wtorek 19 bm. i odbywać się będzie w sali okręgowego „osrodka” przy ul. Marcelińskiej. Zapisy przyjmuje się już teraz na treningach we wtorki i czwartki o godzinie 20 lub w komendzie przy ul. Szamarzewskiego 2. m. 5.

„Warta” i „Touring Union” 13:3. Pięściarska drużyna „Warty” bawiła w lodzi odnosząc zasłużone, wysokie zwycięstwo. W muszej Rogalski (W) pokonał przez k.

o. Bicara II; w koguciej — Kajnar (W) zwyciężył na pkt. Bicara I; w lekkiej — Sipiński (W) również na pkt. Franka, oraz Wolniakowski (W) — Klimczaka, (posiadającego wagę półśrednią); w półśredniej Majchrzak (W) wygrał z Baranowskiem, podczas gdy w średniej Karpiński (W) remisował z Nikszem. W półciężkiej Giesmann (W) uległ na pkt. Kłodasowi, natomiast w ciężkiej Piłat (W) zwyciężył przez poddanie się w drugim starciu Paula.

Tennis

Międzynarodowe mistrzostwa Polski. Tytuł mistrzowski w pojedynczej panów zdobył Hecht, bijąc Matejkę 6:2, 6:2, 6:3. W podwójnej panów zwyciężyła para angielsko - austriacka, Hughes i Bavorowski, bijąc parę austriacką Matejka i Metaxa 9:7, 6:4, 2:6, 6:4. Wreszcie w grze mieszanej grał Jędrzejowska, Tłoczyński — contra Merhautova, Maleczek (Czech.). Zwyciężyła para polska w stosunku 6:4, 6:1. (PAT)

W mistrzostwach Ameryki po raz pierwszy zdarzyło się, że do finału nie doszedł żaden Amerykanin, bowiem Perry wyeliminował Stoeffena, a Crawford — Shieldsa. W finale zwyciężył Perry 6:3, 11:13, 4:6, 6:0, 6:1.

Piłka nożna

Do spotkania „Warta” i „Legja” obie drużyny wystąpią w komplecie. Zawody zapowiadają się b. ciekawie, gdyż zespoły dołożą starań, aby zawody te, które jako pierwsze przy sztucznym świetle przejdą do historii pięściarstwa polskiego, rozstrzygnąć na swoją korzyść. Niskie ceny wstępu ściągają niewątpliwie tłumy, żądnych wrażeń zwolenników sportu piłkarskiego, to też zaleca się, aby publiczność przybyła jak najwcześniej, chcąc uniknąć natłoku przy kasach.

„Warta” i „Czarni” spotykają się w niedzielę o godz. 15 na boisku „Warty”.

Wioslarstwo

Regaty kajakowe. W biegu 10 km do Brdujścia zwyciężyła osada Sokoła grudziądzkiego (Salewski i Wrocławski) w czasie 43 minut. Drugie miejsce zajął również Sokół grudziądzki, a trzecie Bydgoska Harcerska Drużyna Morska. W biegu jedynek na 10 km zwyciężył Grabowski (Sok. Gr.) w 47:56.3 sek. Drugi był Łykowski (Sokół Gr.), trzeci Frackowski („Kabel” Bvd). W biegu jedynek na 1700 m wygrał Grabowski w 9:55.6, drugi Łykowski, trzeci Matuszczak (Harc. Dr. Mor. Bdg.). W biegu dwójek na 1700 m zwyciężyli znów Salewski i Wrocławski w 8:53.4, drugie miejsce zajęli Kaczmarek i Bracki, trzecie Vawrzynkowski i Chojnicki z Sokoła grudziądzkiego.

RADJO

Środa, dnia 13 września 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 9.00 posiedzenie plenarne z wykładem gen. dr. Rouper'a p. t. „Nauka polska w zagadnieniu obrony kraju” (tr. z Auli U. P.); godz. 12.25 codzienny przegląd prasy polskiej i kom. meteor. (tr. z Warszawy); godz. 13.03 płyty gramof.; godz. 14.00 giełda; g. 14.15 kwadrans Tow. Ziem. Wlkp.; godz. 17.45 odczyt z Katowic; godz. 18.05 (W); godz. 19.05 program teatrów poznańskich i Radjostacji; godz. 19.10 (W); godz. 19.30 tr. z sali Musikvereinu w Wiedniu — uroczysta akademja z ok. 250-tej rocznicy Odsieczy Wiednia; g. 21.00 koncert z Warszawy; godz. 22.25 sygnał czasu — komunikaty; godz. 22.25 muzyka ludowa z płyt.

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 12.05 muzyka z płyt; godz. 12.35 muzyka z płyt; godz. 14.55 muzyka z

Bóle reumatyczne

w stawach i mięśniach, neuralgię i bóle głowy z powodzeniem usmierza i usuwa tabletki Togal. Togal wstrzymuje nagromadzenie się kwasu moczowego, zwalczając w ten sposób w zarodku te niedomagania. Togal nie wywiera ubocznego szkodliwego działania. Do nabycia we wszystkich aptekach. Nr. Reg. 1364.

ng 5 398/9

płyt; godz. 15.15 muzyka z płyt; godz. 15.35 muzyka z płyt; godz. 16.00 tr. z Ciechocinka, koncert popularny; godz. 17.00 odczyt aktualny; godz. 17.15 chór górali pienińskich — tr. z Krakowa; godz. 17.45 odczyt pt. „W słaskich górach” — wygl. prof. dr. Kazimierz Simm (tr. z Katowic); godzina 18.05 koncert kameralny; godz. 19.10 kwadrans literacki; godz. 19.30 transmisja z sali Musikvereinu w Wiedniu uroczystej akademji z okazji 250-tej rocznicy Odsieczy Wiednia; godz. 21.00 koncert muzyki polskiej (ork. pod dyr. J. Ozimińskiego i Adam Dóbosz tenor); w przerwie dziennik wieczorny: „Skrzynka pocztowa rolnicza”; godzina 22.25 wiadomości sportowe; godzina 22.40 muzyka taneczna z Ciechocinka.

Programy zagraniczne. Budapeszt (550 m) 18.45 koncert ork. cygańskiej, 20.0. koncert utw. Wagnera; **Praga (489 m)** 19.35 muzyka tan., 20.30 wieczór rozmaitości; **Rzym (441 m)** 20.45 koncert popularny; **Mediolan (501 m)** 20.30 „Sankuntala” op. F. Alfano; **Wiedeń (517 m)** 19.30 uroczysta akademja polska, 20.00 msza E-moll Bruecknera 21.45 koncert popularny.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

„SPAWOTECHNIKA”

Przedsiębiorstwo techniczno-handlowe
Warszawa, ul. Królewska 47.

Dostarczamy:

Szkoło laboratoryjne, trudnotopliwe „Palax”
Rury ampułkowe — neutralne
Rury do reklam — neonowe dg 1355
Szkoło apteczne
Urządzenia do spawania i cięcia metali
Pistolety do natryskowego malowania.

W niedzielę, dnia 10 września 1933 r. o godz. 11 wiecz., zmarła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza, bardzo troskliwa i nigdy niezapomniana matka, nasza najdroższa siostra, ciocia i bratowa, s. p.

z Mrozikiewiczów

Teodozja Kellerowa

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 14. bm. o godz. 3 po poł. z Zakładu Przemienienia Pańskiego na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej. Msza św. żałobna za duszę Drogiej Zmarłej nazajutrz o godz. 8 w kościele Farnym.

W ciężkim smutku pograżeni
syn i rodzina.

Osobnych wiadomości nie wysyła się.

Poznań, Za Bramką 12 b. dg 1365
Najstarszy Zakład Pogrzebowy P. Piasecki. Klasztorna 14. Tel. 27-69.

✠

Dnia 10 września 1933 r., o godz. 3.15, zasnęła w Bogu, nasza najdroższa, jedyna córeczka i siostra, s. p.

Marja Górska

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 13 września o godz. 16.30 z domu żałoby, ul. Dominikańska 7.

W ciężkim smutku pograżeni
rodzice i brat.

rg 3334

Łózka żelazne

Meble ogrodowe
Maszynki do mięsa
Garnki aluminiowe
Kuchnie woskowe
Wanny kąpielowe
Karnisze do firan
Okucia do drzwi
Okucia do okien

poleca korzystnie
JAN DEIERLING
skład żelaza

Poznań, Szkolna 3
Tel. 35-18 i 35-43
Pg 4 438-37.15

Za złożone wyrazy współczucia, wieńce oraz udział w pogrzebie naszego drogiego Zmarłego, s. p.

Dr. Stanisława Tomaszewicza

składamy na tej drodze Przewielebnemu Duchowieństwu, Przedstawicielom Sądownictwa i Władz, Magistratowi i Radzie Miejskiej miasta Gniezna, Stowarzyszeniom oraz Krewnym, Przyjaciołom i Znajomym

serdeczne podziękowanie.

Pg 4433-56,376 **Syn i rodzina.**

Gniezno, wrzesień 1933 r.

Gerhorn

Poznań
Fr. Ratajczaka 39
Tel. 32-28.

ng 5 400

W sezonie jesiennym

zadziwimy wszystkich olbrzymim zapasem towarów, doborem gatunków, deseni i kolorów, elegancją i konaniem, jak i dla damskiej męskiej, jak i dla dziewcząt i chłopców.

Materiały i podszewki z metra sprzedajemy istotnie bardzo tanio. Na miarę wykonujemy płaszczki damskie oraz wszelkie odzież męską. Gwarantujemy za dobry krój, O prawdziwości naszych zapewnień prosimy się przekonać.

F. LISIECKI

DOM KONFEKCYJNY S.

Poznań, Stary Rynek 98/100

Wróciłem

DR. GRABOWSKI

choroby nosa, gardła i ucha

św. Marcin 6 Telef. 12-28

Pr 4 436-56.378

Detektywne

biuro GREIF

od 22 lat.

Wywiady, obserwacje, dochodzenia. zg 19854

Cieszkowskiego 8.

Od dzisiaj przyjmuję pacjentów tylko

w Szpitalu Dżakonisek w Poznaniu, ul. Grunwaldzka 49.

Telefon tylko 63-89, 78-36 (Telef. Szpitala Dżakonisek).

Przyjmuję Dr. Fr. Loll

12-1, 4-5 specj. chorób wewnętrznych.

Pr 4 437-56.382

Trwałe i wydajne

FARBY LAKIERY

oraz wszelkie artykuły malarskie najtaniej

tylko dz 835

CENTR. SKŁAD FARB i LAKIERÓW

Poznań, Piekary 1

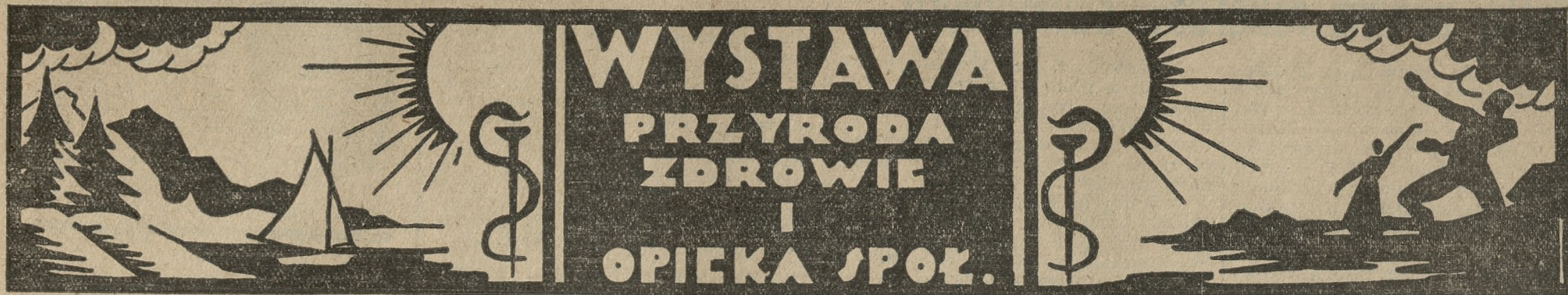
Tel. 32-05 naprzeciw Drogerji Fachowa obsługa.

Piekarnia — Cukiernia i Kawiarnia

w Kościanie

przy Rynku od 1. X. 1933 r. do wynajęcia.

Czynsz wedle umowy. Zgłoszenia pod adresem H. Wytykowa, Kościan. zg 19 815

R. BARCIKOWSKI S.A. Hurtowy Skład Materiałów Aptecznych i Drogeryjnych
 FABRYKA CHEMICZNA
 zawiadamia o swoim udziale na WYSTAWIE PRZYRODA, ZDROWIE i OPIEKA SPOŁECZNA.

CUKIER — TO NAJLEPSZE POGOTOWIE ODŻYWCZE

ng 5 383

Dr. med. G. Raciązek
 Red. „Higjenu Pracy”

Nikt nie dozna zawodu — — — —

jeśli swoje zapotrzebowania na

materiały damskie i męskie, gotowe płaszcze damskie, futra, spody do futer i skóry na obsady, bieliznę, pończochy, trykoty, firany, chodniki, dywany, materiały dekoracyjno-meblowe i t. p. artykuły —

pokryje w znanej firmie

Dom Handlowy F. WOŹNIAK

Poznań, ul. Rynkowa (Kramarska 16).

Nowości jesienno-zimowe

dg 1 298 obecnie już w największym wyborze na składzie!!

Urządzenia łazienkowe

kompletne i częściowo.

Wszelkie materiały wchodzące w zakres urządzeń: wodociągowych, kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania, zdrowotnych, sanitarnych.

Wanny

Armatura

Piece kąpielowe

poleca po cenach konkurencyjnych

Towarzystwo Kontynentalne dla Handlu Żelazem

Kern i S-ka

Poznań, ul. Magazynowa

Telefon 72-81

Wejście od ul. Przemysłowej, przy Spichrzowej.

dg 1 295

K. PRZYBYŁA — POZNAŃ

Telefon 16-87 Fabryka Konserw i Wyrobów mięsnych
 Skład Hurtowy Św. Marcin 24

Specjalny oddział Konserw w puszkach jak:

parówki rawickie, kielbaski krakowskie, wątrobianka, gulasz, pasztet, nogi gotowane i t. d.

Wielki wybór w trwałych wyrobach również i w świeżych wędlinach oraz w wszelkich innych mięsach jak:

rozbety — poledwice — kule cielece itd.

dg 1 296

TANIO

KORZYSTNIE

MEBLE

WSZELKIEGO RODZAJU ORAZ URZĄDZENIA

SZPITALI, PENSJONATÓW, HOTELI, KAWIARŃ

W. Nowakowski i Synowie

NAJWIĘKSZA FABRYKA MEBLI w POLSCE

Poznań - Górna Wilda 134
 Tramwaj 4 i 8

Warszawa - Nowy Świat 51
 Wejście z Wareckiej.

NOWOCZESNIE

ng 5 395

SOLIDNIE

ODZIEŻ OCHRONNA

DLA WSZYSTKICH ZAWODÓW

Szczególnie polecamy płaszcze dla lekarzy, ubrania szpitalne i t. d.

Zwracamy uwagę na nasz kiosk na Wystawie „Przyroda, Zdrowie i Opieka Społeczna”.

Skład fabryczny

B. Hildebrandt

tylko Stary Rynek 73/4.

dg 1 294

Przy koresp. powoływać się na nasze piśm.

Oświetlenie

Naftowo - żarowe

Najbezpieczniejsze - Najtańsze

Wszędzie przenośne — Najzdrowsze dla oczu — Nie kopcają a grzeją i gotują. — Cenniki odwrotnie

B. SNIĘGOCKI, Poznań, Ratajczaka 2.

Wytwórcza lamp naftowo-żarowych

Pośrednicy poszukiwani dg 1 268

Na wystawie w Poznaniu od 12 — 31 września pawilon 13.

Wysyłkowy Dom Tapet

Tapety - Linoleum - Ceraty - Chodniki kokosowe Listwy
 Ceny niskie. z 19 841 Obsługa rzetelna

S. Strzyżuk,
 Al. Marcinkowskiego 19
 Tel 12-92

Fabryka Luster - Szlifiernia i Gięciarnia Szkl

„WITRAŻ“

W. JAGODZIŃSKI, POZNAŃ

Tel. 11-40 Wielkie Garbary 32 Tel. 11-40
 dg 1 292

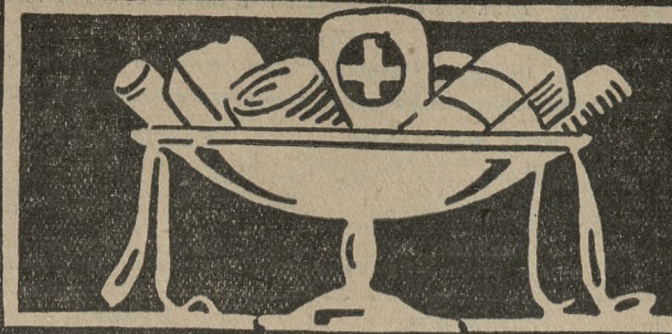
J. Gadebusch

Drogerja - Perfumerja

Poznań, ulica Nowa 7 — Bazar

Telefon 16-38

ng 5 396

WYSTAWA

PRZYRODA ZDROWIE I OPIEKA SPOŁ.

WYTWORNY KRÓJ — PIERWSZORZĘDNE MATERJAŁY
 przy nadzwyczaj niskich cenach, stanowią wysoką klasę naszej
Konfekcji Męskiej i Chłopięcej

NA SEZON JESIENNO-ZIMOWY

w olbrzymim wyborze, najmodniejszych deseniach
 polecamy płaszcze, palta na jedwabiu, futra, kurtki zimowe
 i skórzane, spodnie i ubrania najlepszej jakości po
CENACH NAJNIŻSZYCH

Specjalny dział miarowy   Mundurki gimnazjalne   Materjały, podszewki

K. Bogajewski

POZNAŃ, STARY RYNEK 77
 Największa Fabryka Odzieży Męskiej i Chłopięcej.   Pg 4425-37,8

Do pielęgnowania

wszelkie artykuły dla chorych nabeżesz tanio w fachowym składzie:
DOM SANITARNY
 Gwarna 19

Wielki wybór gumowych pończoch, pasów brzusznych i rapturowych oraz wkładek dla płaskich stóp.

Wypożyczamy: lampy kwarcowe, wagi dziecięce, wózki dla chorych, aparaty elektromedyczne i t. p.

zg 19 860

Pluskwy
 wszelkie owady z zaradkami wytepi radykalnie trującymi preparatami „Amicus” ceny kryzysowe. Klonowski Małeckiego 15. zdg 50 583

K

A

R

P

A

T

Y

Oleum Paraffini Liquidum

pro usu interno

Wazelina apteczna

polonicum album
polonicum flavum

Olej biały

pro usu externo

Benzyna apteczna

Spółka z ogr. por.
 Lwów, Batorego 26,
 Poznań, Ratajczaka 16.

PIERWSZA W POLSCE WYTWORNIA

SUCHARKÓW MORSZYŃSKICH

RUDOLFA JANOWSKIEGO
Lwów - Zamaratynów

zawiadamia P. T. Szanownych Odbiorców, że sucharki morszyńskie polecane przez Lwowski Towarzystwo Lekarskie są do nabycia w Poznaniu w firmach: Bogdan Leitgeber, ul. 27. Grudnia 17. Danielewski, cukiernia, pl. Nowomiejski 1. Józef Głowiński, handel delikatesów, ul. Gwarna 13. Prosimy odwiedzić wystawę przyrodniczo-lekarską, stoisko Morszyn-Zdrój. ng 5 370

Centrala Sanitarna

Tadeusz Korytowski
 Poznań, ul. Wodna 27   Tel. 51-11

Poleca po cenach konkurencyjnych:

wszelkie opatrunki, instrumenty chirurgiczne, aparaty światowych fabryk, artykuły do pielęgnowania chorych, gumowe.

Obsługa fachowa.   Warunki dogodne.   Jedyna hurtownia na miejscu.

SZKÓŁKI PODZAMECKIE

Franciszka hr. ZAMOYSKIEGO
poczta MACIEJOWICE, woj. LUBELSKIE

polecają na SEZON JESIENNY PO CENACH ZNACZNIE ZNIZONYCH
DRZEWKA i KRZEWY OWOCOWE, OZDOBNE, IGLASTE, LIŚCIASTE, RÓŻE, BZY i BYLINY.

nr 5 407   Cennik na żądanie bezpłatnie!

Kto dba o swój wygląd,
 kto zdrowie szanuje
 Ten w **BARWIE**
 swą odzież czyści lub farbuje.

Właściciel Stefan Kalamajski

WYTWORY RADOAKTYWNE
 przeciw reumatyzmowi, lamine stawów, rwie kulszowej, bólowi neuralgicznemu, chorobom kobiecym, bezsenności itp. chorobom. Klinicznie wypróbowano — niezliczona ilość opinii lekarskich i innych podziękowań. — Bezpłatne prospekty wysyła na życzenie.
ŚLĄSKI DOM SANITARNY „RYGIEJA”
 Sp. z ogr. odp.
 Katowice, ul. Kamienna 4.

TE OTO „BLIŹNIĘTA UPIĘKSZAJĄCE” zdradzają Ci swą tajemnicę

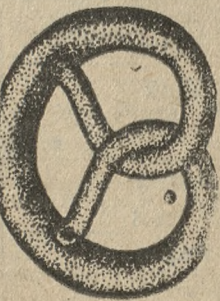

**ZRÓBTE
 ŁATWĄ PRÓBĘ
 NA WŁASNEJ TWARZY**

Z 10-u mężczyzn — napewno 9-u wyróżni wśród wielu innych tę kobietę, która posiada gładką, delikatną, białą skórę i piękną, jasną cerę. Nie można ukryć szpetnej skóry i brzydkiej cery pod grubą warstwą szminki. Toteż nie będzie już usprawiedliwienia dla brzydkich zmarszczek, rozszerzonych por, wągrów lub łanych wad cery, o ile Pani zaufa tym oto „Bliźniętom Upiększającym”.

Od chwili, gdy Pani przywraca rękonom żywotny, odmładzający i upiększający składnik, skóra jest wybielona, odżywiona i odmłodzona. Ten cenny składnik, otrzymany z młodych zwierząt, wchodzi obecnie w skład jedynie nowego, znakomitego paryskiego Kremu Tokalon: na wieczór kolor różowy, na rano zaś kolor biały. W ten sposób starca, zwiędła skóra jest szybko odmłodzona i zwiótczałe mięśnie twarzy są wzmocnione i ściągnięte.

Spróbuj tej prostej metody stosowania Kremów Tokalon Odżywczych dla Skóry „Bliźnięt Upiększających”, a podwoisz naturalne piękno Twojej skóry i cery. Jest to jedyny niezawodny środek. Ręczymy za wynik w każdym wypadku, w przeciwnym zaś razie zwracamy pieniądze.

SMAKOSZ JE TYLKO „GURGULA”

Precelki słone i słodkie najlepsze zakąski do piwa, herbaty, lemoniady i wódki. **Wystrzegajcie się tandetnych naśladownictw** dla zdrowia wątpliwej wartości. Tylko „Gurgula” Precelki dają gwarancję najlepszej jakości towaru. Efektowne kartoniki w cenie 90 groszy w handlach do nabycia gdyż luzem (na wagę) **fabryka nie sprzedaje**, tylko w oryginalnych torebkach i kartonach zaplombowanych.

„HAFTOPLIS”

wykonuje mierzke okretke, dziurki, wykończenie szali falban (overlock), pisowanie, dekartyzowanie hafty monogramy, obciążanie guzików, nadrabianie stóp, podnoszenie oczek — termi-nowo, naitaniej.

St. Rynek 10 (wejście Kurzanoga obok f-my Czepczyński, Kruk). Filja Romana Szymańskiego 1 plac św Krzyżki. Pg 3 003

dir 1 296

dir 1 297

ing 5 395

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, l. w. z. a = każde stanowią 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Meble
najtaniej **A. Baranowski**
Poznań, Pogonia 13.
Pg 3122-23, 59

10 000 złotych
padło już w pierwszym dniu ciągnięcia w mojej kolekturze. Jeszcze kilka szczęśliwych chwilek można nabyć. Kodziara, Poznań, Siernia 5/6.
zdg 62 832

Kapelusze damskie
filcowe, aksamitne wielkim wyborze poleca **Malczewski**, Szkoła 13.
zdg 63 149

Gramofony — najtaniej!
Płyty Odeon 3,50. F. Balon, Woźna 12.
Pg 4172-33, 45

Motocykle
Matchless oraz Raleigh po cenach wiatkowo niskich. Dobre warunki Moto-Sport dawn. Koszyczki. Wielka 12. m. 8.
Pg 3 707-32, 17

Komplet podszewek
do ubrań od 10 zł **Andrzejewski**, Szkoła 13.
Pg 4 184-35, 39

Mikroskop
immersyjny sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 64 116

Miód
czysto pszczyński banika 5 kr 14 złotych, 10 kr 26 zł franko za licznik „Pszczyna”, Tarnopol.
zdg 63 931

2
belki platformy tania. **Zydowska** 28.
zdg 63 900

Restauracje
z mieszkaniem tania sprzedam. **Poznańska** 29.
zdg 63 927

Pies
doza niemiecka, żółta, 10 mies. oraz brek tania. **Zydowska** 28.
zdg 63 911

Pierwszorzędny magazyn konfekcji damskiej
w Bydgoszczy, w centrum miasta, od 20 lat w jednych rękach, na sprzedaż. Oferty pod „C. 641/3” do „Agencji Reklamy Prasowej” Bydgoszcz Dworcowa 54 ng 5 408

Pasy - Weże - Szczelizna
oraz wszelkie artykuły techniczne i laboratoryjne poleca Składnica Spółki Okowianej Spółdz. z ograniczoną odpow. — Przybory techniczne dla gorzelni i rolnictwa. **Poznań** Al. Marcinkowskiego 20. Telefon 11-62. dg 1218

Fiat 505
sześciuosobowy prima maszyna tania sprzedam **Dąbrowskiego** 30. garaż.
zdg 62 109

Buty
angielskie dostarcza po 60 zł **Musiak**, św. Marcin 78.
zdg 62 036

2 konie
robocze sprzedam **Budzyński** — **Dolna Willeja** 12.
zdg 63 760

Motocykl
300 cm angielski na nowych oponach sprzedam cena 500 Jan **Borówka** **Rakoniewice** zdg 63 757

Tanio
sprzedam warsztat wyrobów drzewnych masowych z kompletnymi maszynami. Adres Kurjer Poznański zdg 63 756

Repozytorjum
kolonialna tania sprzedam. **Nowak**, **Brzozowa** 19. zdg 63 751

Kuća
czarnego z powózka i uprzęża — (słuszny zaprzęg) sprzedam. **Letnisko Dalki**, **Gniezno** zdg 63 748

Kurtkę
damską żreboczą nową sprzedam tania. Adres poda Kurjer Poznański zdg 63 737

Restauracje
koncesja mieszkaniem sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 717

Kolonjalke
zaprowadzona korzystnie sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 63 769

Dom
w mieście blisko Poznania w najlepszym położeniu, obszernym nowoczesnym mieszkaniem, 2 salki, dy, śpiżnia, stajnia, ogród i piwnica, masywnie budowany na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 777

Natychmiast
sprzedam maćki 300 400 500 900 1000 2000 oraz 2200 morgowe dobra ziemia, lasem, jeziorami korzystnie **Ratajczak**, **Poznań** Plac Sapieżyński 4. zdg 64 062

Kiosk
owocowo - jarzynowy, ubikacje sprzedam. **Fabryczna** 41, **Baszyna**, **Ską** zdg 63 838

Fiat
103 dobrze utrzymany tania sprzedam. **Garaż**, **Strzelecka** 15.
zdg 63 840

Meble
najtaniej u **Bakosia**, **Wenecjańska** 1
Most Chwałszewski, przy Krzyżu zdg 63 402

Sprzedam
większy kiosk ogrodem. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 63 780

Folwark
okolica Naki, 500 morgowy, kulturowo, uroczony, bonitacja katastralna 2 mkn, stacja, miasto 3 km., dom 6 pokoi, ogródzie, zabudowania obszerne nowe, kompletne dobre inwentarze, żniwo, sprzedam tania dla działów, ale spieszenie. Wpłata 40 tys. zł, reszta hipotekę. Agentom nie odpowiadamy. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 850

Dom
piętrowy, podwórkiem, interesem meblarskim, wozy, konie, auto, przy wpłacie 30 000 zł wskaże **Biłski**, **Poznań**, **Lakowa** 10.
zdg 63 962

Jadalne
dab, 12-osobowa, zegarem **Beckera**, lampa elektryczna, gramofon 10 płyt korzystnie. **Wenecjańska** 11/12. **Stolarnia** w podwórzu.
zdg 63 953

Sprzedam
męski pokój, jadalnię za bezcen. **Wielkie Garbary** 23. m. 7.
zdg 63 920

Auto
4-osobowe otwarte sprzedam lub zamienie na pianino — stołowy lub gabinet. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 921

Gabinet
elegancki, orzech polerowany okazynie. **Stolarnia**, **Grobla** 6.
zdg 63 916

Parcele
pod wille **Lazarz**. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 875

Parcela
800 kw. rysunkami **Lazarz** tania. **Gańska**, ul. **Marszałka** **Focha** 87. m. 8.
zdg 63 867

Kolonjalke
mieszkaniem zaraz sprzedam. — **Debiec**, **Świerczewska** 22.
zdg 63 860

Skład
dobrze prosperujący przy św. **Marcinie** do sprzedania. **Malczewski**, **Szkoła** 13, telefon 13-64
zdg 63 147

Magazyn mebli
Józef Baranowski
Wrocławska 19
Ceny najniższe. Pg 3728-33, 97

Piece
„Znicz”
przenośne na koks i węgiel o wielkiej wydajności ciepłej. — Liczne pierwszorzędne referencje — „Habill” **Poznań**, **Dąbrowskiego** 81. telefon 68-74.
zdg 62 371

Maszyny
w bardzo dobrym stanie jak: heblarka, tokarka, balans (sztanca) 2 tarczówki — motory i różne inne maszyny oraz narzędzia wyprzedaje. Oferty Kurjer Poznański zdg 62 760

Billard
z przyborami, cena 175 zł. **Przemysłowa** 29. m. 11.
zdg 63 948

Pianino
tania. **Górna Willeja** 76. mieszka. 5
zdg 63 938

Szklanki szlifowane
Kieliszki szlifowane
Najlepszą Porcelanę
Prima Alpakę
najtaniej tylko w **Wroniecka** 24. **Hurtownia Porcelany**.
zdg 64 018

Jadalnia
elegancka mahoniowa tania **Stolarnia** **Bukowska** 9. zdg 63 976

Fortepian
dobry stan, tania sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 64 076

Czytelnia
(Wypożyczalnia Książek) jak nowa tania do nabycia. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 711

Urządzenie
sklepowe, całkowite, masywne, efektowne, okazynie tania. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 070

Antyczne
szafy, komody, lustra, stoliki karciane, salonik, dywan perski, różne srebra, kryształ rozsprzedam „Lamus”, **Strzelecka** 1.
zdg 64 067

Dereń
do smażenia i nalewki sześć złotych pięćdziesiąt koszyki franco pobranem wysła **Sagorowicz**, **Zaleszczyki**.
zdg 62 712

Dom
piętrowy z ogrodem na **Winiarach**. Zgłoszenia godzinę wieczorną **Leonarda** 14. parter.
nr 3 324/25

Skrzypce
dobre z pudłem sprzedam. **Trybalski**, plac **Sapieżyński** 11.
zdg 64 026

Kolonjalke
sprzedam od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 323

Dom
czynszowy ogrodem 24 tysiące, domek ogrodem 10 tysięcy. Informacje **Hoffmann**, **Urbanowska** 7.
zdg 64 003

Butony
2 brylanty 9 karatów brosz brylant 5 karatów — **Bardzo tania**. **Aleja** **Marcinkowskiego** 23. „Ocasjon”.
zdg 63 996

Urządzenie
restauracyjne częściowo oraz ekspres. **Filja Kurjera** **Poznańskiego** **Jeżyce** zdg 64 042

Meble
najkorzystniej kupisz u **Andrzejewskiego** **Poznań** ulica **Wrocławska** 4.
dg 1205

Dwa
billardy piramidkowe tania sprzedam. **Czestochowa**, **Aleja** 12, **Glatter**.
nr 5 403

Fiat 501
za zł 800.— w pierwszorzędny stan sprzedam z biedy. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 905

Skład
kolonialny, mieszkaniem, towaram, maglem dobrze zaprowadzony sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 63 901

Psy
bernardyny, młode, dobre stróżki sprzedam. **Skład** **werla**, **Chełmońskiego** 19.
zdg 64 039

Fortepian
tania sprzedam. **Wrocławska** 30. m. 21.
zdg 64 038

Kawiarnię
dobrze prosperującą w śródmieściu z powodu wyjazdu sprzedam tania. **Wiadomość** Kurjer Poznański zdg 64 035

Meble Bracia Pohl
Jezuicka 1
własnego wyrobu najlepsze najtaniej. zdg 64 010

Salonik
empire mah. komplet lub pojedyncze. **Matejki** 59. m. 5.
zdg 64 034

Maszynę
biurowa **Underwood** tania „Lamus”, **Strzelecka** 1. zdg 64 056

Części
Chevrolet używane **Mylna** 10.
zdg 64 050

Fiat
505 500 zł **Mylna** 10. zdg 64 049

Okaz
skóra trzysza korzystnie sprzedam **Antykwarjat** **Mars**, **Wielkie Garbary** 44.
zdg 64 033

Salon
gdański sprzedam korzystnie **Mars**, **Wielkie Garbary** 44.
zdg 64 032

Gramofony — najtaniej!
F. Balon, **Woźna** 12. Pg 4172-33, 45

Powózka
lekka kryta (budka) dobrym stanie sprzedam **Jankowski**, **Zwierzyńska** 7.
zdg 64 017

Sprzedam
dobrze zaprowadzony skład pieczywa i nabiału centrum rurowej ulicy Oferty Kurjer Poznański zdg 664 015

Meble używane
wszelkie komplety i pojedynczo sprzedaje kupuje okazynie **Nowy Dom** **Komisowy** **Woźna** 16.
zdg 64 014

5 KUPNA

Mundur
oficerski wysoki, fir 1,75 m kupie Oferty Kurjer Poznański zdg 62 059

Maszynę
do pisania kupię gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdg 62 653

Maszynę
do ciecigi papieru kupię gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdg 62 652

Mały
samochód ekonomiczny 4 siedzeniowy kryty dobrze utrzymany okazynie kupię. **Poste restante** **Restauracja** **Gniezno**, zdg 63 747

Motocykl
i 2 rowery używane okazynie kupię za gotówkę. **Samochód** osobowy zamienie na towar lub obiekt inny. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 725

Samochód
limuzyna dobra, ładna kupię tylko okazynie. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 791

Cebule
większych ilościach wagonowo kupuję, natychmiastowa gotówką Oferty Kurjer Poznański zdg 63 792

Blok
do samochodu **Imperia** kupię. — Oferty **Wyspiańskiego** 18. mieszkanie 3. zdg 63 815

Kupię
ławy stolarskie Oferty Kurjer Poznański zdg 63 816

Kupię
parcelę 1000 m². Oferty podaniem ceny, miejsca Kurjer Poznański zdg 63 787

Kupię
tylko okazynie karakuly na średnia figurę. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 790

Kupię
kuźnię polowa, imadło do rur. Adres Kurjer Poznański zdg 63 844

Piec
„Schreibera” przenośny w dobrym stanie kupię Oferty z ceną wprasam Kurjer Poznański zdg 62 872

Fryzjerski
zakład kupię. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 63 942

Śliwki
i jabłka (spadek) kupuję. **Śledziński** **Wroniecka** 16. telefon 1242.
zdg 64 005

Łożyska kulkowe
i konsole 50—60 mm kupię **Śledziński** **Wroniecka** 16 tel 1242.
zdg 64 004

Domek
ogródkiem, niedaleko tramwaju kupię lub zamienie na 54-morgowe gospodarstwo kujawskiej ziemi. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 097

Kuźnię
polowa oraz imadło kowalskie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 827

Rower
męski używany kupię. **Stowackiego** 48. **skład**. zdg 64 053

Haube
(Trockenhaube) dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 129

6 KAMIENICE

Kamienicę
przy ulicy **Długiej** przynosiąca 21.000 dochodu brutto sprzedam okazynie za 190 000 przy wpłacie 120 tysięcy. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 524.

Wille
dwumieszkaniowa ogród kanalizacja, światło elektryczne 24 000 sprzedam Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 753

Willa
8 ubikacyj piętrem ogrodem — 22 000 wpłaty 15 000 **Bloch** **Poznań** ul. **Długa** 5. zdg 63 705

Wille w Poznaniu
poszukuje celem kupna z wpłatą do 15 000 zł tylko od właściciela. **Agenci** wykluczeni — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 804

Kamienicę
komfortowa, wola 5 pokojowe mieszkanie przy **Parku Wilsona** wpłaty 60 000 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 785

Okazynie
sprzedam właściciel nowa dochodowa wille niedaleko centrum, tramwaj, ogród, amortyzacja. **Kochanowskiego** 5 — 1. zdg 63 828

Kamienicę
placem budowlanym z powodu starości sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 63 968

Wielki
wybór wille, Poznaniu, prowincji, oraz gospodarstw, resztek poleca **Ratajczak**, **Poznań**, **Plac Sapieżyński** 4.
zdg 64 066

Kamienicę
sprzedam 80 000 wpłaty 50 000. **Małecki**, **Rybaki** 20a. zdg 64 028

Nadwyczaż
korzystna i pewna lokata. **Kamienica** z czterema salkami i domem przemysłowym w podwórzu w dobrym położeniu, przynosiąc obecnie przeszło 22 000 zł dzierżawy z gwarancją tej dzierżawy na lat 10 przy wpłacie 100 000 na sprzedaż. Najpewniejsza lokata dla kapitalisty. Oferty uprasza się do Kurjera Poznańskiego nr 5 404

Dom
do 25 000 Poznaniu, prowincji kupię. Oferty dochód, cena właścicieli do Kurjera Poznański zdg 64 065

Kamienicę
czteropiętrowa, nowa, dochód 18 000, cena 145 000, wpłaty 45 000 reszta amortyzacja 4 proc. **Gruszczyński**, **Pocztowa** 30.
zdg 64 029

Kamienicę
centrum dochód 9 000, za 62 000, wpłaty 50 000 sprzedam **Radowicz**, **Półwiejska** 38 a I. zdg 63 577

Wille
5 pokoi ogródkiem za 11 500 sprzedam **Radowicz** **Półwiejska** 38 a I. zdg 63 576

7 PIENIĄDZ

Wspólniczki
na 60 morgowe gospodarstwo, gotówka 5—8 000 poszukuje. **Ożenek** niewykluczony. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 844/5

Poszukuję
20—25 000 celem uruchomienia fabryki Oferty do Kurjera Poznański zdg 63 758

Wspólnika
kapitał 20—30 000 do zakładu fabrycznego bez konkurencji. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 806

Kolczyki 8 karatów
w platynie 6 500 złotych pierścien 7 karatów 5 000 złotych sprzedam. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdg 663 823

Mam
10 000 proszę propozycje. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 786

Wspólnika
szukam do dobrego interesu z gotówką 800.—. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 766

Szukacie pożyczki?
osiągniecie w każdej wysokości na pewną hipotekę po 6% do 20 lat. **Posrednicy** staro zaprowadzona skora Firma. Oferty Kurjer Poznański pod zdg 63 967 **Znaczek**.

Inteligentna
panienka poszukuje pożyczki 50 zł zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 853

3 000.—
pożyczki poszukuje, gwarancja hipoteczną, nowy dom **Poznań**. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 092

Emeryta
lub pania z pożyczką na doku grunt do ośrodka przynajmniej państwo z przyłączeniem do rodziny na dożywocie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 113

1 000 zł
pożyczki na I. hipotekę poszukuje zaraz. **Procent** zrzędy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 929

Poszukuję
spiesznie 300 zł. dam dobry procent i ubezpieczenie. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 899

8 DO WYNAJĘCIA

7 pokojowe
mieszkanie lub biura przy ul. 27 **Grudnia** Nr 11 II piętro od 1 października br. Zgłoszenia ulica **Rzeczypospolitej** Nr. 1. I. piętro. zdg 61 908

7-
pokojowe komfortowe, słoneczne od gospodarza. **Dąbrowskiego** 65. m. 4. zdg 63 220

6
7, 8 pokoi do wynajęcia **Warunki** dogodne. Oferty Kurjer Poznański zdg 62 768

Gwara 11
sześciopokojowe **Wskaże** stróżka **Hirsch** zdg 60 199

Próżny
duży pokój zaraz **Zacisze** 2 m. 5 zdg 63 782

Dziewczyna
młodsza poszukuje posady do wszelkich prac domowych lub do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 776

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 781

Dziewczyna
dobremi świadectwami do wszystkiego, skromnym gotowaniem, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 829

Mamka
szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 835

Dziewczyna
samodzielną poszukuje posady 15-go bez spania. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 952

TEATRY

Poznań, wtorek, 12. 9.
TEATR POLSKI: — Dziś: „Jak się wzbogacić”, gościnnie występ Roberta Boelkiego.

TEATR WIELKI: W czwartek, 14. bm z okazji Wschodniowskiego Zjazdu Lekarzy opera „Straszny Dwór”.

TEATR NOWY: Dziś „Handlarze sławy” występ K. Adwentowicza.

Środa, 13. 9. „Handlarze sławy” występ K. Adwentowicza po raz ostatni.

„TEATR ZA 50 GROSZY”: Inauguracja sezonu jesiennego. „Podróż po Warszawie”, wodewil w 4 aktach.

Środa, 13. 9. „Podróż po Warszawie”.

Czwartek, 14. 9. „Podróż po Warszawie”.

Piątek, 15. 9. „Podróż po Warszawie”.

Bydgoszcz, wtorek, 12. 9.

TEATR MIEJSKI: Akademia ku czci Batorego i Sobieskiego.

Środa, 13. 9. „Dzidzi”.

Czwartek, 14. 9. „Zoneczka z Variete”.

Piątek, 15. 9. Przedstawienie zawieszono.

Sobota, 16. 9. o godz. 4: Akademia Batorego i Sobieskiego.

Sobota, 16. 9. o godz. 8: „Mademoiselle”, premiera.

Niedziela, 17. 9. o godz. 4: „Zoneczka z Variete”.

Niedziela, 17. 9. o godz. 8: „Mademoiselle”.

KINA

Poznań, wtorek, 12. 9.

APOLLO: „Uśmiech szczęścia”.

CORSO: „Krew na morzu” i „Podwójna gra”.

COLOSSEUM: „Arsen Lupin”.

METROPOLIS: „Sprawca nieznan”.

ORZEŁ: „Wielkomięskie ulice” i „Riff nareszcie sam”.

ODEON: „Pod dachami Paryża”.

PROMIEN: „Pat i Patachon” i „Księżniczka Dunaju”.

RENAISSANCE: „Cudowidca”.

SFINKS: „Dlaczego zgrzeszyłam”.

SŁOŃCE: „Zdobycie cię muszę”.

TECZA: „Kongres tańcy”.

WILSONA: „Moskwa bez maski”.

Bydgoszcz, wtorek, 12. 9.

APOLLO: „Małżeństwo dla opinii”.

BALTYK: „Pat i Patachon, jako policjanci” i polski film „Burza nad Zakopanem”.

KRYSTAL: „Dzielny wojak Szwajk”, „Ostatnie pelikany Europy” i nowy tygodnik Foxa.

MARYSIENKA: „Mąż z urrojenia” i „Bezdomni”.

REWJA: „Hotel studentów” i „Niewolnica Sze ka”.

SŁOŃCE: polski film „Straszna noc” na tle powieści Marczyńskiego.

Kucharka
poszukuje posady — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 975

Dziewczyna
samodzielną poszukuje posady od 15-go. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 951

Szofer
sumienny, trzeźwy, dobrymi świadectwami, dyplom czerwony, poszukuje posady od 15. majtku. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 866

Przyjmę
posługi 3 dni w tygodniu od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 865

Absolwentka
z dobrym świadectwem szuka posady za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 863

Nauczycielka wychowawczyni
dłuższa praktyka, robótka, nowoczesne metody nauczania poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 805

Dziewczyna
z gotowaniem i dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 946

Dziewczyna
w średnim wieku poszukuje posady z gotowaniem od zaraz, dobre świadectwa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 027

Dziewczyna
szywne prasowanie robótki bez gotowania szuka posady 15 miesięcznie. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 006

Krawcowa
tamto szyje garderobe damska, dziecięca, bielizna szuka posady po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 991

Wychowawczyni
freblanka, język niemiecki, kochająca dzieci, dobrymi referencjami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 115

Krawcowa
piewszorzędna, warszawianka, szuka pracy. Suknie od zł 8. Garderoba dziecięca. Focha 39 — 23. zdg 64 108

Dziewczyna
z dobrym gotowaniem szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 107

Młodsza
dziewczyna z dobrej rodziny poszukuje posady do wszystkiego od 15. 9. zna szycie i robótka. — Oferty Kurjer Poznański zdg 64 104

Inteligentna
wychowawczyni, wiek średni, z rządowym pozwoleniem na nauczanie szuka posady do dzieci od 5—10 lat. Świadectwa doskonałe. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 103

Osoba
średnim wieku, czysta, uczciwa, znająca się na wykintnej kuchni, zaprawach, pieczeniu we wszystkich galeziach szuka posady u samotnej osoby lub na majątku. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 102

Osoba
zaufana z dobrym gotowaniem i świadectwami poszukuje posady od 15 lub 1. Piekary 22. m. 51. zdg 63 914

Szofer piekarz
poszukuje posady, wymagania skromne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 910

Osoba
uczciwa poszukuje posady. Łaskawe Oferty Kurjer Poznański zdg 63 903

Chłopak
rowerem poszukuje posady do posyłek. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 899

Gospodyni
z dobrej rodziny, dobrymi referencjami, znająca dobrze gospodarstwo domowe, zaopiekuje się starszym państwem lub samotną osobą. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 897

Krawcowa
działa szuka pracy poza dom. — Oferty Kurjer Poznański zdg 63 894

Ślązak
lat 20, przystojny, inteligentny, dobry śpiewak, biurowiec, szuka jakiegokolwiek posady. Miejsce-wość obojętna. Prosi o ewentualne zaopiekowanie się nim, gdyż jest sierotą. Łaskawe zgłoszenia uprasza Kopeć Józef, Królewska Huta, Poste-Restante. zdg 63 893

Młoda
dziewczyna, dobrze polecona poszukuje posady do pomocy w kuchni i obsługi gości w restauracji. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 882

Poszukuję
posady od 1. 10 do bezdzietnego państwa lub samotnej osoby, długoletnie świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 989

Polecam
gospodynie bony pokojowe Le-wandowska, Aleje Marcinkowskie-go 16. zdg 64 023

Kuchmistrzini
poszukuje odpowiedniej posady hotelu lub restauracji od 15. IX. lub 1 X w Poznaniu. — Oferty Kurjer Poznański zdg 64 012

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady od 15. 9. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 935

Ekspedjentka
działa z kwarcantą szuka pracy, branża obojętna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 030

Poszukiwana
jest rutynowana maszynistka-stenografistka dokładnie władająca językami oprócz polskiego francuskim i niemieckim. Oferty wraz z podaniem szczegółowego życiorysu prosimy składać pod adresem Kurjera Poznańskiego do dnia 15 września pod zd 1 290

Szewców
młodych, zdolnych na reperacje obuwia poszukujemy, Maleckiego 21. Zjednoczenie i Praca. dg 1352

Służąca
gotowanie, kochająca dzieci na wyjazd. Jeżycka 45. m. 4. zdg 64 110

Pokojowa
polecona potrzebna. Grotgera 2 mieszkanie 5. zdg 63 833

Uczeń
fryzjerski potrzebny. Za Bramką 4. zdg 63 837

Bufetowa
przystojna, obsługa gości, gwarancja, potrzebna. Adres Kurjer Poznański zdg 63 841

Filję
piekarską oddam na własny rachunek. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 842

Służąca
dobre gotowanie i świadectwa, do bezdzietnych na wyjazd potrzebną. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 767

Uczennica fryzjerska
zaraz potrzebna. Wudke, Dąbrowskiego 79. zdg 63 964

Współniczkę (ka)
poszukuje do sklepu delikatesów udziałem 300—500 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 963

Korespondent
obeznany z księgowością włoską — ładnym charakterem pisma, piszący maszyną może się złożyć z podaniem wymagań. Zgłoszenia do „Par” Al. Marcinkowskiego 11 pod 37.11. Pg 4 429-37.11

Służąca
gotowaniem zaraz potrzebna. — Plac Asnyka 1, mieszkanie 2. zdg 63 859

Służąca
samodzielną, Dutkiewicz, Chwałiszewo 70 zdg 63 949

Krawcowa pierwszorzędne
kilkuletnia praktyka, szwalniach miarowych potrzebne. Świadectwa przynieść. „Femina” Fre-dry zdg 63 947

Panienkę
do dzieci, znająca dokładnie język niemiecki i mozca udzielać lekcyj niemieckiego. Uwzględ-niam tylko najlepsze rekomendacje kopie świadectw których się nie zwraca prozę prześlaf pod adr. Maria Bojanowska maj. Niechód, p. Zbarzewo, pow Leszno. zdg 63 932

Posłaniec
silny do rozłożenia nabiātu got. 200 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 100

Skład nabiātu
przyjmie samodzielną młodszą panienkę zdrową, miłą i oddaną wraz do lepszych prac domowych ze spaniem i utrzymaniem. Got. ca 500 zł Oferty Kurjer Poznański zdg 64 069

Pokojówka
młodsza do chorej potrzebna. — Kraszewskiego 11 Smyczyński zdg 64 040

Emerytowanego
nauczyciela żonatego do lat 45, energicznego i religijnego wycho-wawcę poszukuje się na kierowni-kę Bursy Młodzieży Rzemieślni-czej Zgłoszenia i referencje zdg 63 992

Poważne
towarzystwo poszukuje zaraz kilka pań od lat 25 wwyż na stałą i dobrze płatną posadę. Fachowość niewymagana. Warunek sumienna i energiczna praca. Zgłoszenia w środę od 10—13 Plac Wolności 14 a. mieszkanie 10. Pg 4 434-56.381

Wszyscy jak jeden mąż śpieszą po celowe ogłoszenie do „Kurjera Poznańskiego”

Kuchmistrzini
poszukuje pracy z gotowaniem na zastępstwa, bale ślubne i na wyjazd. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 011

Syn
biednych rodziców wysłużył wojsko, pragnie się wyuczyć leśnictwa bez żadnej zapłaty, któryby później w tych lasach pozostał. Zgłoszenia skierować do Kurjera Poznańskiego zdg 62 365

Dyplomowana
krawcowa poszukuje pracy w dom. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 62 702

Fryzjerski
pomocnik męski szuka posady — Łaskawe oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdg 62 374

Pomocnik
introligatorski, biegly poszukuje posady, skromne wymagania. Zgłoszenia T. Gizelski, Rogoźno Wlkp. ng 5378

Dzielny
mistrz młynarski, chlubne świadectwa kierowniczo-techniczne, 15 lat młynarstwa, 10 lat budowy młynów, przyjmie zaraz lub później posadę stałą jako kierownik, najchętniej młyn handlowy. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 181

Magister farmacji
poszukuje początkującej praktyki. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 393

Panienska
poszukuje posady do cukierni za kaucją. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 362

Posługi
szukam. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 385

Dziewczyna
dobremi świadectwami, gotowaniem szuka posady od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 387

Panienska
siła pierwszorzędna kilkuletnia praktyka w cukierni szuka posady cukierni M. Gałkowska, Śniadekch 3 mieszkanie 1. zdg 63 399

Praktykant
rolny natychmiast potrzebny bez wynagrodzenia, silny, energiczny. Wieluń, Skrzytka 7, Dom. Staw. zdg 64 088.

Dziewczyna
młodsza potrzebna. Kawiarnia „Riviera” Solacz. zdg 63 686

Ucznia
w naukę piekarstwa syna uczelnych rodziców przyjmie Pepka. Poznań, Wilda Lanciewiczza 4. zdg 61 997

Zdolni
ruchliwi zastępcy w branży kolonialnej na prowizję potrzebni. — Oferty Agencja Kurjera Poznańskiego. Leszno. ng 5 837

Emaljerka
zdolna siła do nakładania oznak. J. Pendowski Wrocławsk 30. zdg 63 970

Chłopcy
do sprzedaży papierosów na terenie wystawy z kaucją zł 50, — mogą się natychmiast zgłosić, ul. Masztalarska 6. m. 2. zdg 64 069

Dzielną ekspedjentką
z kilkuletnią praktyką potrzebną, odpisy świadectw z fotografią i pretensjami nadesłać: Teodor Stremel Toruń Mickiewiczza 114 reżnicztwo zdg 63 720

Posługaczka
potrzebna praniem. Adres Kurjer Poznański zdg 63 736

Nauczycielka
prawem nauczania również płynną konwersacją francuska wieś zima Poznaniu utrzymaniem bez spania 2 chłopców 7 lat. Wyczerpujące oferty pensja, wiek Kurjer Poznański zdg 63 734

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego potrzebną. Matejki 65 m. 4 zdg 63 711

Na
przeróbki i suknie potrzebna krawcowa dobrym krojem na 2 do 3 tygodni na prowincję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 796

Bufetowa
restauracyjna, miłej powierzchowności z kaucją. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 797

Kwiaciarka
biegła w swym zawodzie potrzebną od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 803

Kwiaciarka
znajomością nasion od 1 W Dokońciewicz zakład ogrodnicy skład kwiatów. Rogoźno Wlkp zdg 63 820

Potrzebna
panienka do tria tanecznego do lat 20 na wyjazd. Zgłoszć ulica Wrocławska 19. m. 4. od 3—6 po południu. zdg 63 789

23 WOLNE MIEJSCA

Przedpłata
na miesiąc wrzesień 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3.70 z odnośnieniem przez pocztę poza Po-znańskiem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma a abo-nenci nie mają prawa domagać się niedostarczonej numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia
na stronie 6-innowej 25 gr. na stronie 4-innowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potoczными 200 gr. od 1-innowego mi-jetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżk. Ogłoszenia do wydania potoczne przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 a stróża; do wydania głównego (wczorajnego) „drobne” do godz. 11 większe dłużej według możliwości. Drobną ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówekowych; słowo nagłówekowe tłuście) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

Humor zagraniczny

— Przedsiębiorstwo, w którym pracuję, dało mi dwa zlecenia.
— Gratuluje...
— Tak. Kazali mi wyjechać natychmiast i więcej nie wracać.

(Humorist Londyn). S. F.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476, 3524 i 4072 filja Stary Rynek 25 55. — P. K. O. Poznań. nr 200 149